

Tartu Ülikool

Filosoofiateaduskond

Germaani, romaani ja slaavi filoloogia instituut

**F. SCOTT FITZGERALDI LÜHIJUTTUDE „THE BABY PARTY“ JA
„BERNICE BOBS HER HAIR“ TÕLKED JA NENDE ANALÜÜS**

Magistritöö

Maarja Valdmets

Juhendaja: prof. Krista Vogelberg

Tartu 2013

Eessõna

Käesolev magistritöö sisaldab F. Scott Fitzgeraldi lühijutte „The Baby Party“ ja „Bernice Bobs Her Hair,“ neile töö autori poolt tehtud tõlkeid eesti keelde ja nende analüüsi. Analüüs käsitleb peamiselt originaaltekstide stiililisi iseärasusi ning nende tõlkimisel tekkinud probleeme.

Analüüs jaguneb neljaks alapeatükiks: probleemsed sõnad ja väljendid, stiililiste iseärasustena korduvused, sidusus ja kõnekujundid. Konkreetseid näiteid käsitletakse nendes sisalduvate stiilivõtete funktsioonide ja teksti sisulise küljega suhestumise seisukohalt.

SISUKORD

Eessõna	2
Lühendid.....	5
1. SISSEJUHATUS	6
1. 1 Lühijuttudest.....	8
2. ORIGINAALTEKSTID	10
2. 1 The Baby Party	10
2. 2 Bernice Bobs Her Hair	25
3. TÕLKED	56
3. 1 Titepidu.....	56
3. 2 Bernice lõikab oma juuksed maha.....	71
4. TÕLKEANALÜÜS	104
4. 1 Probleemsed sõnad ja väljendid lühijutus „Bernice Bobs Her Hair“	104
4. 1. 1. Juuste ja nende lõikamisega seonduvad sõnad ja väljendid	104
4. 1. 2 Konkreetse nimetuse tõlkimine kirjeldavaga	107
4. 1. 3 Shell shock.....	110
4. 1. 4 Tantsimisega seotud ühendverbid	111
4. 2 Korduvused.....	116
4. 2. 1 Korduvused lühijutus „The Baby Party“	117
4. 2. 2 Korduvused lühijutus „Bernice Bobs Her Hair“	121
4. 3 Sidusus.....	128
4. 3. 1 Sidusus lühijutus „The Baby Party“	130

4. 3. 2 Sidusus lühijutus „Bernice Bobs Her Hair“	133
4. 4 Kõnekujundid	140
4. 4. 1 Kõnekujundid lühijutus „The Baby Party“	141
4. 4. 2 Kõnekujundid lühijutus „Bernice Bobs Her Hair“	146
5. KOKKUVÕTE	152
6. KASUTATUD KIRJANDUS	154
6. 1 Esmased allikad	154
6. 2 Teisesed allikad	154
SUMMARY	159

Lühendid

Käesolevas magistritöös kasutatakse järgmisi lühendeid:

EKSS – Eesti keele seletav sõnaraamat;

FES – Eesti fraseologismide elektrooniline alussõnastik;

Festart – Festarti sõnaraamat;

Merriam-Webster – Merriam-Webster Online Dictionary;

OALD – Oxford Advanced Learner's Dictionary.

1. SISSEJUHATUS

Käesoleva magistritöö aluseks on aastatel 1896–1940 elanud Ameerika kirjaniku F. Scott Fitzgeraldi kahe lühijutu – „The Baby Party“ ja „Bernice Bobs Her Hair“ – tõlked eesti keelde ning nende analüüs.

Magistritööd võib tinglikult lugeda edasiarenduseks autori bakalaureusetööle (Valdmets 2011) inglise keele ja kultuuri erialal, kuna selle aluseks oli sama kirjaniku romaan *Tender Is the Night* ja selle eestikeelne tõlge *Sume on öö*; analüüs keskendus juhtudele, kus kirjanikule omased stiilivõtted olid tõlkest kadunud. Seega tundus järgmise loogilise sammuna sama kirjaniku loomingule oma tõlke tegemine.

Lisaks võib välja tuua, et selle modernismiaegse kirjaniku looming on endiselt vägagi aktuaalne nii välismaal kui Eestis. 2008. aastal valmis film Fitzgeraldi lühijutu „The Curious Case of Benjamin Button“ põhjal, käesoleva maikuu teises pooles on linastumas film romaani *The Great Gatsby* põhjal. 2011. aastal ilmus aga eestikeelsena Fitzgeraldi lühijuttude kogumik *Maipüha*.

Antud töö aluseks olevate lühijuttude näol on tegu ilukirjandusliku tekstiga. Sellele omase iseäraliku, poeetilise keelekasutuse efektiks on tihtipeale kummastus, s.t lugeja tähelepanu nihkub teose sisult selle vormile, mis omakorda toob meid välja igapäevakeele „automatiseeritusest“ (Eagleton 1996: 3). Sealjuures on teksti sisu ja vorm teineteisega tihedalt seotud – teose autor teeb teadliku valiku end mingil konkreetsel moel väljendada, ning see väljendusviis omakorda on osa tähendusest (Leech, Short 2007: 20). Ebahariliku keelekasutusega kaasneb ka lugemisprotsessi aeglustumine, kuna lugeja peab tähenduseni jõudmiseks nägema vaeva. Samas seisneb selles ka ilukirjanduse võlu: kui millestki on

keeruline aru saada, siis see köidab inimhõistust, ning just arusaamiseni jõudmise raskus ongi see miski, mis äratav loetava vastu huvi ja annab sellele väärtuse (Dobrinescu 2010: 3).

Ent just eelkõige poetilise, kummastava keelekasutusega seonduvad tõlkeuniversaalid (*universals of translation*), mille kohaselt originaaltekst vaesestub tõlkimise käigus. Tõlkeuniversaalid on tõlketekstides sageli esinevad tunnusjooned, mida peetakse universaalseteks ning sõltumatuks konkreetsest keelepaarist (Baker 2003: 243 viidatud Leviosa 2009: 306 kaudu). Vaesestumine seisneb eelkõige originaalteksti keeleliste iseärasuste lihtsustamises (*simplification*), normaliseerimises (*normalization*), lahtiseletamises (*explicitation*) (Leviosa 2009: 307). George Steineri käsitluses on tegu algteksti „pisendamise“ga, mille käigus tõlkija on küündimatusest algteksti „madaldanud, lihtsustanud, tähendusest tühjaks lasknud, valesti mõistnud, odavaks teinud“ (2008: 39). Sarnaselt märgib ka Enn Soosaar tendentsi, et tõlkijad näivad sageli otsivat „mingit keskteed“, mille tulemusena on tõlketekstid „lausestuselt üsnagi steriilsed, viimistluses igasugu teravaid nukke vältivad“ (1984: 664).

Kahtlemata mängib selle tendentsi olemasolus olulist rolli lähteteksti ebapiisav mõistmine: „Tõlke aspektist vaadatuna esitab tuunjas stiil tõlkijale suurema väljakutse teksti tõlgendamisel ja stiili tõlkimisel. Probleem peitub nii tõlkija kompetentsuses stiili äratundmisel kui ka küsimuses, kas on võimalik kanda seda üle teise keelde ja kuidas seda teha“ (Kaldjärvi 2007: 56).

Keeleliselt keeruka teksti adekvaatse tõlke esmaseks eelduseks on autori stiilivõtete ja nende funktsioonide süviti mõistmine. Sellest lähtuvalt on käesoleva töö analüüsi eesmärgiks käsitleda ühelt poolt lähtetekstis esinevaid konkreetseid stiilivõtteid, nende erinevaid liike, peenemaid tähendusnüansse, funktsioone ning rolli teksti sisu edasiandmisel, teiselt poolt aga nende tõlkimise käigus tekkivaid probleeme ning

võimalikke lahendusi. Analüüsi eesmärgiks ei ole niivõrd ühe konkreetse stiilivõtte esinemise käsitlemine kvantitatiivselt (kuigi lihtsamatel juhtudel olen seda siiski teinud), kuivõrd kvalitatiivselt.

Käesolevas töös ma tõlkeuniversaale puudutaval teorial üksikasjalikumalt ei peatu, küll on aga eesti keeles seda teemat ülevaatlikult käsitlenud Klaarika Kaldjärv (2007) oma doktoritöös ning Marju Taukar artiklis „Algupäraste ja tõlgitud eestikeelsete tekstide eristatavusest ning neile omistatud omadustest“ (2012).

Magistritöö koosneb kolmest suuremast osast. Esimeses on ära toodud originaaltekstid, teises vastavalt töö autori tehtud tõlked eesti keelde ning kolmandas originaaltekstidel ning nende tõlgetel põhinev analüüs.

Analüüs jaguneb vastavalt temadele veel omakorda neljaks. Esmalt käsitlen probleemsematele sõnadele ja väljenditele sobivate vastetete leidmist, lisaks vaatlen autorile omaste stiilivõtetenäidete eraldi korduvusi, sidusust ning kõnekujundeid.

Käesolevast magistritööst võiks kasu olla eelkõige algajale tõlkijale, kuna see aitab kahe konkreetse teksti põhjal süveneda lähteteksti iseärasustesse, nende funktsioonidesse ning rollile teksti sisu edasiandmisel. Lisaks annab töö aimu ilukirjandusliku teksti olemusest ja tõlkimisest, selle käigus tekkivatest probleemidest ja võimalikest lahendustest üldisemalt.

1. 1 Lühijuttudest

Lühijutt „The Baby Party“ ilmus aastal 1925. Selle tegevustik hõlmab ühte päeva ning peategelasteks on abielupaar John ja Edith Andros ning nende kahe ja poole aastane tütar, kellele viidatakse enamasti kui „väike Ede“. Selle konkreetse päeva teeb eriliseks asjaolu, et väike Ede läheb naabermajas elavate Markeyde kahe aastaseks saava poja

sünnipäevapeole, mis võtab aga ootamatu pöörde ning kulmineerub laste isade vahelise kaklusega.

Lühijutt „Bernice Bobs Her Hair“ ilmus aastal 1920. Selle keskmes on nõbud Bernice ja Marjorie, keskselt teemaks aga noore põlvkonna seltsielu ning selles valitsev konkurents populaarsuse nimel, mida omakorda võrdsitavad kadetus ja kättemaks. Neist viimane annab loole ka üllatava lõpplahenduse. Nagu pealkirigi ütleb, siis on lühijutus üheks olulisemaks sündmuseks peategelase Bernice'i juuste mahalõikamine, mis loo asetleidmise ajalises ja ruumilises kontekstis oli šokeeriv tegu. Lühijutt põhineb Fitzgeraldi enda kirjadel oma nooremale õele Annabelile, kus autor annab soovitusi noormeeste seas populaarsuse võitmiseks (Pelzer 2000: 26). Lühijutu põhjal on 1976. aastal valminud ka samanimeline film, millest töö autorile olid kättesaadavad kahjuks vaid üksikud stseenid YouTube'i portaali vahendusel.

Lühijuttude erinevusena võib välja tuua, et neist teine on oluliselt pikem ning ka stiililiselt ja sisuliselt on „Bernice Bobs Her Hair“ mõnevõrra keerukam. Stiililise külje pealt esineb antud loos ka veidi komplekssemaid stiilivõtteid (nt teadvuse voolu edasiandmine, korduvad kõnekujundid). Sisulise külje pealt võib välja tuua, et lühijutu „The Baby Party“ puhul ei mänginud loo valmimise ajaline ja ruumiline kontekst erilist rolli, küll aga teise loo puhul nii mitmelegi sõnale/väljendile sobiva vaste leidmisel ning nende kasutuse mõistmisel (nt termini *shell shock* puhul).

2. ORIGINAALTEKSTID

2.1 *The Baby Party*

When John Andros felt old he found solace in the thought of life continuing through his child. The dark trumpets of oblivion were less loud at the patter of his child's feet or at the sound of his child's voice babbling mad non sequiturs to him over the telephone. The latter incident occurred every afternoon at three when his wife called the office from the country, and he came to look forward to it as one of the vivid minutes of his day.

He was not physically old, but his life had been a series of struggles up a series of rugged hills, and here at thirty-eight having won his battles against ill-health and poverty he cherished less than the usual number of illusions. Even his feeling about his little girl was qualified. She had interrupted his rather intense love-affair with his wife, and she was the reason for their living in a suburban town, where they paid for country air with endless servant troubles and the weary merry-go-round of the commuting train.

It was little Ede as a definite piece of youth that chiefly interested him. He liked to take her on his lap and examine minutely her fragrant, downy scalp and her eyes with their irises of morning blue. Having paid this homage John was content that the nurse should take her away. After ten minutes the very vitality of the child irritated him; he was inclined to lose his temper when things were broken, and one Sunday afternoon when she had disrupted a bridge game by permanently hiding up the ace of spades, he had made a scene that had reduced his wife to tears.

This was absurd and John was ashamed of himself. It was inevitable that such things would happen, and it was impossible that little Ede should spend all her indoor

hours in the nursery upstairs when she was becoming, as her mother said, more nearly a 'real person' every day.

She was two and a half, and this afternoon, for instance, she was going to a baby party. Grown-up Edith, her mother, had telephoned the information to the office, and little Ede had confirmed the business by shouting 'I yam going to a *pantry!*' into John's unsuspecting left ear.

'Drop in at the Markeys' when you get home, won't you, dear?' resumed her mother. 'It'll be funny. Ede's going to be all dressed up in her new pink dress –'

The conversation terminated abruptly with a squawk which indicated that the telephone had been pulled violently to the floor. John laughed and decided to get an early train out; the prospect of a baby party in someone else's house amused him.

'What a peach of a mess!' he thought humorously. 'A dozen mothers, and each one looking at nothing but her own child. All the babies breaking things and grabbing at the cake, and each mama going home thinking about the subtle superiority of her own child to every other child there.'

He was in a good humour today – all the things in his life were going better than they had ever gone before. When he got off the train at his station he shook his head at an importunate taxi man, and began to walk up the long hill towards his house through the crisp December twilight. It was only six o'clock but the moon was out, shining with proud brilliance on the thin sugary snow that lay over the lawns.

As he walked along drawing his lungs full of cold air his happiness increased, and the idea of a baby party appealed to him more and more. He began to wonder how Ede compared to other children of her own age, and if the pink dress she was to wear was something radical and mature. Increasing his gait he came in sight of his own house, where

the lights of a defunct Christmas-tree still blossomed in the window, but he continued on past the walk. The party was at the Markeys' next door.

As he mounted the brick step and rang the bell he became aware of voices inside, and he was glad he was not too late. Then he raised his head and listened – the voices were not children's voices, but they were loud and pitched high with anger; there were at least three of them and one, which rose as he listened to a hysterical sob, he recognized immediately as his wife's.

'There's been some trouble,' he thought quickly.

Trying the door, he found it unlocked and pushed it open.

The baby party started at half past four, but Edith Andros, calculating shrewdly that the new dress would stand out more sensationally against vestments already rumped, planned the arrival of herself and little Ede for five. When they appeared it was already a flourishing affair. Four baby girls and nine baby boys, each one curled and washed and dressed with all the care of a proud and jealous heart, were dancing to the music of a phonograph. Never more than two or three were dancing at once, but as all were continually in motion running to and from their mothers for encouragement, the general effect was the same.

As Edith and her daughter entered, the music was temporarily drowned out by a sustained chorus, consisting largely of the word *cute* and directed towards little Ede, who stood looking timidly about and fingering the edges of her pink dress. She was not kissed – this is the sanitary age – but she was passed along a row of mamas each one of whom said 'cu-u-ute' to her and held her pink little hand before passing her on to the next. After some encouragement and a few mild pushes she was absorbed into the dance, and became an active member of the party.

Edith stood near the door talking to Mrs Markey, and keeping an eye on the tiny figure in the pink dress. She did not care for Mrs Markey; she considered her both snippy and common, but John and Joe Markey were congenial and went in together on the commuting train every morning, so the two women kept up an elaborate pretence of warm amity. They were always reproaching each other for ‘not coming to see me’, and they were always planning the kind of parties that began with ‘You’ll have to come to dinner with us soon, and we’ll go to the theatre,’ but never matured further.

‘Little Ede looks perfectly darling,’ said Mrs Markey, smiling and moistening her lips in a way that Edith found particularly repulsive. ‘So *grown-up* – I can’t *believe* it!’

Edith wondered if ‘little Ede’ referred to the fact that Billy Markey, though several months younger, weighed almost five pounds more. Accepting a cup of tea she took a seat with two other ladies on a divan and launched into the real business of the afternoon, which of course lay in relating the recent accomplishments and insouciances of her child.

An hour passed. Dancing palled and the babies took to sterner sport. They ran into the dining-room, rounded the big table, and essayed the kitchen door, from which they were rescued by an expeditionary force of mothers. Having been rounded up they immediately broke loose, and rushing back to the dining-room tried the familiar swinging door again. The word ‘overheated’ began to be used, and small white brows were dried with small white handkerchiefs. A general attempt to make the babies sit down began, but the babies squirmed off laps with peremptory cries of ‘Down! Down!’ and the rush into the fascinating dining-room began anew.

This phase of the party came to an end with the arrival of refreshments, a large cake with two candles, and saucers of vanilla ice-cream. Billy Markey, a stout laughing baby with red hair and legs somewhat bowed, blew out the candles, and placed an experimental thumb on the white frosting. The refreshments were distributed, and the children ate,

greedily but without confusion – they had behaved remarkably well all afternoon. They were modern babies who ate and slept at regular hours, so their dispositions were good, and their faces healthy and pink – such a peaceful party would not have been possible thirty years ago.

After the refreshments a gradual exodus began. Edith glanced anxiously at her watch – it was almost six, and John had not arrived. She wanted him to see Ede with the other children – to see how dignified and polite and intelligent she was, and how the only ice-cream spot on her dress was some that had dropped from her chin when she was joggled from behind.

‘You’re a darling,’ she whispered to her child, drawing her suddenly against her knee. ‘Do you know you’re a darling? Do you know you’re a darling?’

Ede laughed. ‘Bow-wow,’ she said suddenly.

‘Bow-wow?’ Edith looked around. ‘There isn’t any bow-wow.’

‘Bow-wow,’ repeated Ede. ‘I want a bow-wow.’

Edith followed the small pointing finger.

‘That isn’t a bow-wow, dearest, that’s a teddy-bear.’

‘Bear?’

‘Yes, that’s a teddy-bear, and it belongs to Billy Markey. You don’t want Billy Markey’s teddy-bear, do you?’

Ede did want it.

She broke away from her mother and approached Billy Markey, who held the toy closely in his arms. Ede stood regarding him with inscrutable eyes, and Billy laughed.

Grown-up Edith looked at her watch again, this time impatiently.

The party had dwindled until, besides Ede and Billy, there were only two babies remaining – and one of the two remained only by virtue of having hidden himself under the

dining-room table. It was selfish of John not to come. It showed so little pride in the child. Other fathers had come, half a dozen of them, to call for their wives, and they had stayed for a while and looked on.

There was a sudden wail. Ede had obtained Billy's teddy-bear by pulling it forcibly from his arms, and on Billy's attempt to recover it, she had pushed him casually to the floor.

'Why, Ede!' cried her mother, repressing an inclination to laugh.

Joe Markey, a handsome, broad-shouldered man of thirty-five, picked up his son and set him on his feet. 'You're a fine fellow,' he said jovially. 'Let a girl knock you over! You're a fine fellow.'

'Did he bump his head?' Mrs Markey returned anxiously from bowing the next to last remaining mother out of the door.

'No-o-o-o,' exclaimed Markey. 'He bumped something else, didn't you, Billy? He bumped something else.'

Billy had so far forgotten the bump that he was already making an attempt to recover his property. He seized a leg of the bear which projected from Ede's enveloping arms and tugged at it but without success.

'No,' said Ede emphatically.

Suddenly, encouraged by the success of her former half-accidental manoeuvre, Ede dropped the teddy-bear, placed her hands on Billy's shoulders and pushed him backward off his feet.

This time he landed less harmlessly; his head hit the bare floor just off the rug with a dull hollow sound, whereupon he drew in his breath and delivered an agonized yell.

Immediately the room was in confusion. With an exclamation Markey hurried to his son, but his wife was first to reach the injured baby and catch him up into her arms.

‘Oh, *Billy*,’ she cried, ‘what a terrible bump! She ought to be spanked.’

Edith, who had rushed immediately to her daughter, heard this remark, and her lips came sharply together.

‘Why, Ede,’ she whispered perfunctorily, ‘you bad girl!’

Ede put back her little head suddenly and laughed. It was a loud laugh, a triumphant laugh with victory in it and challenge and contempt. Unfortunately it was also an infectious laugh. Before her mother realized the delicacy of the situation, she too had laughed, an audible, distinct laugh not unlike the baby’s, and partaking of the same overtones.

Then, as suddenly, she stopped.

Mrs Markey’s face had grown red with anger, and Markey, who had been feeling the back of the baby’s head with one finger, looked at her, frowning.

‘It’s swollen already,’ he said with a note of reproof in his voice. ‘I’ll get some witch-hazel.’

But Mrs Markey had lost her temper. ‘I don’t see anything funny about a child being hurt!’ she said in a trembling voice.

Little Ede meanwhile had been looking at her mother curiously. She noted that her own laugh had produced her mother’s and she wondered if the same cause would always produce the same effect. So she chose this moment to throw back her head and laugh again.

To her mother the additional mirth added the final touch of hysteria to the situation. Pressing her handkerchief to her mouth she giggled irrepressibly. It was more than nervousness – she felt that in a peculiar way she was laughing with her child – they were laughing together.

It was in a way a defiance – those two against the world.

While Markey rushed upstairs to the bathroom for ointment, his wife was walking up and down rocking the yelling boy in her arms.

‘Please go home!’ she broke out suddenly. ‘The child’s badly hurt, and if you haven’t the decency to be quiet, you’d better go home.’

‘Very well,’ said Edith, her own temper rising. ‘I’ve never seen anyone make such a mountain out of –’

‘Get out!’ cried Mrs Markey frantically. ‘There’s the door, get out – I never want to see you in our house again. You or your brat either!’

Edith had taken her daughter’s hand and was moving quickly towards the door, but at this remark she stopped and turned around, her face contracting with indignation.

‘Don’t you dare call her that!’

Mrs Markey did not answer but continued walking up and down, muttering to herself and to Billy in an inaudible voice.

Edith began to cry.

‘I will get out!’ she sobbed. ‘I’ve never heard anybody so rude and c-common in my life. I’m glad your baby did get pushed down – he’s nothing but a f-fat little fool anyhow.’

Joe Markey reached the foot of the stairs just in time to hear this remark.

‘Why, Mrs Andros,’ he said sharply, ‘can’t you see the child’s hurt. You really ought to control yourself.’

‘Control m-myself!’ exclaimed Edith brokenly. ‘You better ask her to c-control herself. I’ve never heard anybody so c-common in my life.’

‘She’s insulting me!’ Mrs Markey was now livid with rage. ‘Did you hear what she said, Joe? I wish you’d put her out. If she won’t go, just take her by the shoulders and put her out!’

‘Don’t you dare touch me!’ cried Edith. ‘I’m going just as quick as I can find my c-coat!’

Blind with tears she took a step towards the hall. It was just at this moment that the door opened and John Andros walked anxiously in.

‘John!’ cried Edith, and fled to him wildly.

‘What’s the matter? Why, what’s the matter?’

‘They’re – they’re putting me out!’ she wailed, collapsing against him. ‘He’d just started to take me by the shoulders and put me out. I want my coat!’

‘That’s not true,’ objected Markey hurriedly. ‘Nobody’s going to put you out.’ He turned to John. ‘Nobody’s going to put her out,’ he repeated. ‘She’s –’

‘What do you mean “put her out”?’ demanded John abruptly. ‘What’s all this talk, anyhow?’

‘Oh, let’s go!’ cried Edith. ‘I want to go. They’re so *common*, John!’

‘Look here!’ Markey’s face darkened. ‘You’ve said that about enough. You’re acting sort of crazy.’

‘They called Ede a brat!’

For the second time that afternoon little Ede expressed emotion at an inopportune moment. Confused and frightened at the shouting voices, she began to cry, and her tears had the effect of conveying that she felt the insult in her heart.

‘What’s the idea of this?’ broke out John. ‘Do you insult your guests in your own house?’

‘It seems to me it’s your wife that’s done the insulting!’ answered Markey crisply. ‘In fact, your baby there started all the trouble.’

John gave a contemptuous snort. ‘Are you calling names at a little baby?’ he inquired. ‘That’s a fine manly business!’

‘Don’t talk to him, John,’ insisted Edith. ‘Find my coat!’

‘You must be in a bad way,’ went on John angrily, ‘if you have to take out your temper on a helpless little baby.’

‘I never heard anything so damn twisted in my life,’ shouted Markey. ‘If that wife of yours would shut her mouth for a minute –’

‘Wait a minute! You’re not talking to a woman and child now –’

There was an incidental interruption. Edith had been fumbling on a chair for her coat, and Mrs Markey had been watching her with hot, angry eyes. Suddenly she laid Billy down on the sofa, where he immediately stopped crying and pulled himself upright, and coming into the hall she quickly found Edith’s coat and handed it to her without a word. Then she went back to the sofa, picked up Billy, and rocking him in her arms looked again at Edith with hot, angry eyes. The interruption had taken less than half a minute.

‘Your wife comes in here and begins shouting around about how common we are!’ burst out Markey violently. ‘Well, if we’re so damn common, you’d better stay away! And what’s more, you’d better get out now!’

Again John gave a short, contemptuous laugh.

‘You’re not only common,’ he returned, ‘you’re evidently an awful bully – when there’s any helpless women and children around.’ He felt for the knob and swung the door open. ‘Come on, Edith.’

Taking up her daughter in her arms, his wife stepped outside and John, still looking contemptuously at Markey, started to follow.

‘Wait a minute!’ Markey took a step forward; he was trembling slightly, and two large veins on his temples were suddenly full of blood. ‘You don’t think you can get away with that, do you? With me?’

Without a word John walked out the door, leaving it open.

Edith, still weeping, had started for home. After following her with his eyes until she reached her own walk, John turned back towards the lighted doorway where Markey was slowly coming down the slippery steps. He took off his overcoat and hat, tossed them off the path onto the snow. Then, sliding a little on the iced walk, he took a step forward.

At the first blow, they both slipped and fell heavily to the sidewalk, half rising then, and again pulled each other to the ground. They found a better foothold in the thin snow to the side of the walk and rushed at each other, both swinging wildly and pressing out the snow into a pasty mud underfoot.

The street was deserted, and except for their short tired gasps and the padded sound as one or the other slipped down into the slushy mud, they fought in silence, clearly defined to each other by the full moonlight as well as by the amber glow that shone out of the open door. Several times they both slipped down together, and then for a while the conflict threshed about wildly on the lawn.

For ten, fifteen, twenty minutes they fought there senselessly in the moonlight. They had both taken off coats and vests at some silently agreed upon interval and now their shirts dripped from their backs in wet pulpy shreds. Both were torn and bleeding and so exhausted that they could stand only when by their position they mutually supported each other – the impact, the mere effort of a blow, would send them both to their hands and knees.

But it was not weariness that ended the business, and the very meaninglessness of the fight was a reason for not stopping. They stopped because once when they were straining at each other on the ground, they heard a man's footsteps coming along the sidewalk. They had rolled somehow into the shadow, and when they heard these footsteps they stopped fighting, stopped moving, stopped breathing, lay huddled together like two

boys playing Indian until the footsteps had passed. Then, staggering to their feet, they looked at each other like two drunken men.

‘I’ll be damned if I’m going on with this thing anymore,’ cried Markey thickly.

‘I’m not going on any more, either,’ said John Andros. ‘I’ve had enough of this thing.’

Again they looked at each other, sulkily this time, as if each suspected the other of urging him to a renewal of the fight. Markey spat out a mouthful of blood from a cut lip; then he cursed softly, and picking up his coat and vest, shook off the snow from them in a surprised way, as if their comparative dampness was his only worry in the world.

‘Want to come in and wash up?’ he asked suddenly.

‘No, thanks,’ said John. ‘I ought to be going home – my wife’ll be worried.’

He too picked up his coat and vest and then his overcoat and hat. Soaking wet and dripping with perspiration, it seemed absurd that less than half an hour ago he had been wearing all these clothes.

‘Well – good night,’ he said hesitantly.

Suddenly they walked towards each other and shook hands. It was no perfunctory hand-shake: John Andros’s arm went around Markey’s shoulder, and he patted him softly on the back for a little while.

‘No harm done,’ he said brokenly.

‘No – you?’

‘No, no harm done.’

‘Well,’ said John Andros after a minute, ‘I guess I’ll say good night.’

Limping slightly and with his clothes over his arm, John Andros turned away. The moonlight was still bright as he left the dark patch of trampled ground and walked over the

intervening lawn. Down at the station, half a mile away, he could hear the rumble of the seven o'clock train.

'But you must have been crazy,' cried Edith brokenly. 'I thought you were going to fix it all up there and shake hands. That's why I went away.'

'Did you want us to fix it up?'

'Of course not, I never want to see them again. But I thought of course that was what you were going to do.' She was touching the bruises on his neck and back with iodine as he sat placidly in a hot bath. 'I'm going to get the doctor,' she said insistently. 'You may be hurt internally.'

He shook his head. 'Not a chance,' he answered. 'I don't want this to get all over the town.'

'I don't understand yet how it all happened.'

'Neither do I.' He smiled grimly. 'I guess these baby parties are pretty rough affairs.'

'Well, one thing –' suggested Edith hopefully, 'I'm certainly glad we have beef steak in the house for tomorrow's dinner.'

'Why?'

'For your eye, of course. Do you know I came within an ace of ordering veal? Wasn't that the luckiest thing?'

Half an hour later, dressed except that his neck would accommodate no collar, John moved his limbs experimentally before the glass. 'I believe I'll get myself in better shape,' he said thoughtfully. 'I must be getting old.'

'You mean so that next time you can beat him?'

‘I did beat him,’ he announced. ‘At least, I beat him as much as he beat me. And there isn’t going to be any next time. Don’t you go calling people common any more. If you get in any trouble, you just take your coat and go home. Understand?’

‘Yes, dear,’ she said meekly. ‘I was very foolish and now I understand.’

Out in the hall, he paused abruptly by the baby’s door.

‘Is she asleep?’

‘Sound asleep. But you can go in and peek at her – just to say good night.’

They tiptoed in and bent together over the bed. Little Ede, her cheeks flushed with health, her pink hands clasped tight together, was sleeping soundly in the cool, dark room. John reached over the railing of the bed and passed his hand lightly over the silken hair.

‘She’s asleep,’ he murmured in a puzzled way.

‘Naturally, after such an afternoon.’

‘Miz Andros,’ the coloured maid’s stage whisper floated in from the hall. ‘Mr and Miz Markey downstairs an’ want to see you. Mr Markey he’s all cut up in pieces, mam’n. His face look like a roast beef. An’ Miz Markey she ‘pear mighty mad.’

‘Why, what incomparable nerve!’ exclaimed Edith. ‘Just tell them we’re not home. I wouldn’t go down for anything in the world.’

‘You most certainly will.’ John’s voice was hard and set.

‘What?’

‘You’ll go down right now, and, what’s more, whatever that other woman does, you’ll apologize for what you said this afternoon. After that you don’t ever have to see her again.’

‘Why – John, I can’t.’

‘You’ve got to. And just remember that she probably hated to come over here twice as much as you hate to go downstairs.’

‘Aren’t you coming? Do I have to go alone?’

‘I’ll be down – in just a minute.’

John Andros waited until she had closed the door behind her; then he reached over into the bed, and picking up his daughter, blankets and all, sat down in the rocking-chair holding her tightly in his arms. She moved a little, and he held his breath, but she was sleeping soundly, and in a moment she was resting quietly in the hollow of his elbow. Slowly he bent his head until his cheek was against her bright hair. ‘Dear little girl,’ he whispered. ‘Dear little girl, dear little girl.’

John Andros knew at length what it was he had fought for so savagely that evening. He had it now, he possessed it forever, and for some time he sat there rocking very slowly to and fro in the darkness.

2. 2 Bernice Bobs Her Hair

After dark on Saturday night one could stand on the first tee of the golf-course and see the country-club windows as a yellow expanse over a very black and wavy ocean. The waves of this ocean, so to speak, were the heads of many curious caddies, a few of the more ingenious chauffeurs, the golf professional's deaf sister – and there were usually several stray, diffident waves who might have rolled inside had they so desired. This was the gallery.

The balcony was inside. It consisted of the circle of wicker chairs that lined the wall of the combination clubroom and ballroom. At these Saturday-night dances it was largely feminine; a great babel of middle-aged ladies with sharp eyes and icy hearts behind lorgnettes and large bosoms. The main function of the balcony was critical, it occasionally showed grudging admiration, but never approval, for it is well known among ladies over thirty-five that when the younger set dance in the summer-time it is with the very worst intentions in the world, and if they are not bombarded with stony eyes stray couples will dance weird barbaric interludes in the corners, and the more popular, more dangerous, girls will sometimes be kissed in the parked limousines of unsuspecting dowagers.

But, after all, this critical circle is not close enough to the stage to see the actors' faces and catch the subtler byplay. It can only frown and lean, ask questions and make satisfactory deductions from its set of postulates, such as the one which states that every young man with a large income leads the life of a hunted partridge. It never really appreciates the drama of the shifting, semi-cruel world of adolescence. No; boxes, orchestra-circle, principals, and chorus be represented by the medley of faces and voices that sway to the plaintive African rhythm of Dyer's dance orchestra.

From sixteen-year-old Otis Ormonde, who has two more years at Hill School, to G. Reece Stoddard, over whose bureau at home hangs a Harvard law diploma; from little Madeleine Hogue, whose hair still feels strange and uncomfortable on top of her head, to Bessie MacRae, who has been the life of the party a little too long – more than ten years – the medley is not only the centre of the stage but contains the only people capable of getting an unobstructed view of it.

With a flourish and a bang the music stops. The couples exchange artificial, effortless smiles, facetiously repeat “LA-de-DA-DA dum-DUM,” and then the clatter of young feminine voices soars over the burst of clapping.

A few disappointed stags caught in midfloor as they had been about to cut in subsided listlessly back to the walls, because this was not like the riotous Christmas dances – these summer hops were considered just pleasantly warm and exciting, where even the younger marrieds rose and performed ancient waltzes and terrifying fox trots to the tolerant amusement of their younger brothers and sisters.

Warren McIntyre, who casually attended Yale, being one of the unfortunate stags, felt in his dinner-coat pocket for a cigarette and strolled out onto the wide, semidark veranda, where couples were scattered at tables, filling the lantern-hung night with vague words and hazy laughter. He nodded here and there at the less absorbed and as he passed each couple some half-forgotten fragment of a story played in his mind, for it was not a large city and everyone was Who’s Who to everyone else’s past. There, for example, were Jim Strain and Ethel Demorest, who had been privately engaged for three years. Everyone knew that as soon as Jim managed to hold a job for more than two months she would marry him. Yet how bored they both looked, and how wearily Ethel regarded Jim sometimes, as if she wondered why she had trained the vines of her affection on such a wind-shaken poplar.

Warren was nineteen and rather pitying with those of his friends who hadn't gone East to college. But, like most boys, he bragged tremendously about the girls of his city when he was away from it. There was Genevieve Ormonde, who regularly made the rounds of dances, house-parties, and football games at Princeton, Yale, Williams, and Cornell; there was black-eyed Roberta Dillon, who was quite as famous to her own generation as Hiram Johnson or Ty Cobb; and, of course, there was Marjorie Harvey, who besides having a fairylike face and a dazzling, bewildering tongue was already justly celebrated for having turned five cart-wheels in succession during the last pump-and-slipper dance at New Haven.

Warren, who had grown up across the street from Marjorie, had long been "crazy about her." Sometimes she seemed to reciprocate his feeling with a faint gratitude, but she had tried him by her infallible test and informed him gravely that she did not love him. Her test was that when she was away from him she forgot him and had affairs with other boys. Warren found this discouraging, especially as Marjorie had been making little trips all summer, and for the first two or three days after each arrival home he saw great heaps of mail on the Harveys' hall table addressed to her in various masculine handwritings. To make matters worse, all during the month of August she had been visited by her cousin Bernice from Eau Claire, and it seemed impossible to see her alone. It was always necessary to hunt round and find someone to take care of Bernice. As August waned this was becoming more and more difficult.

Much as Warren worshipped Marjorie he had to admit that Cousin Bernice was sorta dopeless. She was pretty, with dark hair and high color, but she was no fun on a party. Every Saturday night he danced a long arduous duty dance with her to please Marjorie, but he had never been anything but bored in her company.

“Warren” – a soft voice at his elbow broke in upon his thoughts, and he turned to see Marjorie, flushed and radiant as usual. She laid a hand on his shoulder and a glow settled almost imperceptibly over him.

“Warren,” she whispered “do something for me – dance with Bernice. She’s been stuck with little Otis Ormonde for almost an hour.”

Warren’s glow faded.

“Why – sure,” he answered half-heartedly.

“You don’t mind, do you? I’ll see that you don’t get stuck.”

“Sall right.”

Marjorie smiled – that smile that was thanks enough.

“You’re an angel, and I’m obliged loads.”

With a sigh the angel glanced round the veranda, but Bernice and Otis were not in sight. He wandered back inside, and there in front of the women’s dressing-room he found Otis in the centre of a group of young men who were convulsed with laughter. Otis was brandishing a piece of timber he had picked up, and discoursing volubly.

“She’s gone in to fix her hair,” he announced wildly. “I’m waiting to dance another hour with her.”

Their laughter was renewed.

“Why don’t some of you cut in?” cried Otis resentfully. “She likes more variety.”

“Why, Otis,” suggested a friend “you’ve just barely got used to her.”

“Why the two-by-four, Otis?” inquired Warren, smiling.

“The two-by-four? Oh, this? This is a club. When she comes out I’ll hit her on the head and knock her in again.”

Warren collapsed on a settee and howled with glee.

“Never mind, Otis,” he articulated finally. “I’m relieving you this time.”

Otis simulated a sudden fainting attack and handed the stick to Warren.

“If you need it, old man,” he said hoarsely.

No matter how beautiful or brilliant a girl may be, the reputation of not being frequently cut in on makes her position at a dance unfortunate. Perhaps boys prefer her company to that of the butterflies with whom they dance a dozen times an evening, but youth in this jazz-nourished generation is temperamentally restless, and the idea of fox-trotting more than one full fox trot with the same girl is distasteful, not to say odious. When it comes to several dances and the intermissions between she can be quite sure that a young man, once relieved, will never tread on her wayward toes again.

Warren danced the next full dance with Bernice, and finally, thankful for the intermission, he led her to a table on the veranda. There was a moment’s silence while she did unimpressive things with her fan.

“It’s hotter here than in Eau Claire,” she said.

Warren stifled a sigh and nodded. It might be for all he knew or cared. He wondered idly whether she was a poor conversationalist because she got no attention or got no attention because she was a poor conversationalist.

“You going to be here much longer?” he asked and then turned rather red. She might suspect his reasons for asking.

“Another week,” she answered, and stared at him as if to lunge at his next remark when it left his lips.

Warren fidgeted. Then with a sudden charitable impulse he decided to try part of his line on her. He turned and looked at her eyes.

“You’ve got an awfully kissable mouth,” he began quietly.

This was a remark that he sometimes made to girls at college proms when they were talking in just such half dark as this. Bernice distinctly jumped. She turned an

ungraceful red and became clumsy with her fan. No one had ever made such a remark to her before.

“Fresh!” – the word had slipped out before she realized it, and she bit her lip. Too late she decided to be amused, and offered him a flustered smile.

Warren was annoyed. Though not accustomed to have that remark taken seriously, still it usually provoked a laugh or a paragraph of sentimental banter. And he hated to be called fresh, except in a joking way. His charitable impulse died and he switched the topic.

“Jim Strain and Ethel Demorest sitting out as usual,” he commented.

This was more in Bernice’s line, but a faint regret mingled with her relief as the subject changed. Men did not talk to her about kissable mouths, but she knew that they talked in some such way to other girls.

“Oh, yes,” she said, and laughed. “I hear they’ve been mooning around for years without a red penny. Isn’t it silly?”

Warren’s disgust increased. Jim Strain was a close friend of his brother’s, and anyway he considered it bad form to sneer at people for not having money. But Bernice had had no intention of sneering. She was merely nervous.

II

When Marjorie and Bernice reached home at half after midnight they said good night at the top of the stairs. Though cousins, they were not intimates. As a matter of fact Marjorie had no female intimates – she considered girls stupid. Bernice on the contrary all through this parent-arranged visit had rather longed to exchange those confidences flavored with giggles and tears that she considered an indispensable factor in all feminine intercourse. But in this respect she found Marjorie rather cold; felt somehow the same

difficulty in talking to her that she had in talking to men. Marjorie never giggled, was never frightened, seldom embarrassed, and in fact had very few of the qualities which Bernice considered appropriately and blessedly feminine.

As Bernice busied herself with tooth-brush and paste this night she wondered for the hundredth time why she never had any attention when she was away from home. That her family were the wealthiest in Eau Claire; that her mother entertained tremendously, gave little dinners for her daughter before all dances and bought her a car of her own to drive round in, never occurred to her as factors in her home-town social success. Like most girls she had been brought up on the warm milk prepared by Annie Fellows Johnston and on novels in which the female was beloved because of certain mysterious womanly qualities always mentioned but never displayed.

Bernice felt a vague pain that she was not at present engaged in being popular. She did not know that had it not been for Marjorie's campaigning she would have danced the entire evening with one man; but she knew that even in Eau Claire other girls with less position and less pulchritude were given a much bigger rush. She attributed this to something subtly unscrupulous in those girls. It had never worried her, and if it had her mother would have assured her that the other girls cheapened themselves and that men really respected girls like Bernice.

She turned out the light in her bathroom, and on an impulse decided to go in and chat for a moment with her aunt Josephine, whose light was still on. Her soft slippers bore her noiselessly down the carpeted hall, but hearing voices inside she stopped near the partly opened door. Then she caught her own name, and without any definite intention of eavesdropping lingered – and the thread of the conversation going on inside pierced her consciousness sharply as if it had been drawn through with a needle.

“She’s absolutely hopeless!” It was Marjorie’s voice. “Oh, I know what you’re going to say! So many people have told you how pretty and sweet she is, and how she can cook! What of it? She has a bum time. Men don’t like her.”

“What’s a little cheap popularity?”

Mrs. Harvey sounded annoyed.

“It’s everything when you’re eighteen,” said Marjorie emphatically. “I’ve done my best. I’ve been polite and I’ve made men dance with her, but they just won’t stand being bored. When I think of that gorgeous coloring wasted on such a ninny, and think what Martha Carey could do with it – oh!”

“There’s no courtesy these days.”

Mrs. Harvey’s voice implied that modern situations were too much for her. When she was a girl all young ladies who belonged to nice families had glorious times.

“Well,” said Marjorie, “no girl can permanently bolster up a lame-duck visitor, because these days it’s every girl for herself. I’ve even tried to drop hints about clothes and things, and she’s been furious – given me the funniest looks. She’s sensitive enough to know she’s not getting away with much, but I’ll bet she consoles herself by thinking that she’s very virtuous and that I’m too gay and fickle and will come to a bad end. All unpopular girls think that way. Sour grapes! Sarah Hopkins refers to Genevieve and Roberta and me as gardenia girls! I’ll bet she’d give ten years of her life and her European education to be a gardenia girl and have three or four men in love with her and be cut in on every few feet at dances.”

“It seems to me,” interrupted Mrs. Harvey rather wearily, “that you ought to be able to do something for Bernice. I know she’s not very vivacious.”

Marjorie groaned.

“Vivacious! Good grief! I’ve never heard her say anything to a boy except that it’s hot or the floor’s crowded or that she’s going to school in New York next year. Sometimes she asks them what kind of car they have and tells them the kind she has. Thrilling!”

There was a short silence and then Mrs. Harvey took up her refrain:

“All I know is that other girls not half so sweet and attractive get partners. Martha Carey, for instance, is stout and loud, and her mother is distinctly common. Roberta Dillon is so thin this year that she looks as though Arizona were the place for her. She’s dancing herself to death.”

“But, mother,” objected Marjorie impatiently, “Martha is cheerful and awfully witty and an awfully slick girl, and Roberta’s a marvellous dancer. She’s been popular for ages!”

Mrs. Harvey yawned.

“I think it’s that crazy Indian blood in Bernice,” continued Marjorie. “Maybe she’s a reversion to type. Indian women all just sat round and never said anything.”

“Go to bed, you silly child,” laughed Mrs. Harvey. “I wouldn’t have told you that if I’d thought you were going to remember it. And I think most of your ideas are perfectly idiotic,” she finished sleepily.

There was another silence, while Marjorie considered whether or not convincing her mother was worth the trouble. People over forty can seldom be permanently convinced of anything. At eighteen our convictions are hills from which we look; at forty-five they are caves in which we hide.

Having decided this, Marjorie said good night. When she came out into the hall it was quite empty.

III

While Marjorie was breakfasting late next day Bernice came into the room with a rather formal good morning, sat down opposite, stared intently over and slightly moistened her lips.

“What’s on your mind?” inquired Marjorie, rather puzzled.

Bernice paused before she threw her hand-grenade.

“I heard what you said about me to your mother last night.”

Marjorie was startled, but she showed only a faintly heightened color and her voice was quite even when she spoke.

“Where were you?”

“In the hall. I didn’t mean to listen – at first.”

After an involuntary look of contempt Marjorie dropped her eyes and became very interested in balancing a stray corn-flake on her finger.”

“I guess I’d better go back to Eau Claire – if I’m such a nuisance.” Bernice’s lower lip was trembling violently and she continued on a wavering note: “I’ve tried to be nice, and – and I’ve been first neglected and then insulted. No one ever visited me and got such treatment.”

Marjorie was silent.

“But I’m in the way, I see. I’m a drag on you. Your friends don’t like me.” She paused, and then remembered another one of her grievances. “Of course I was furious last week when you tried to hint to me that that dress was unbecoming. Don’t you think I know how to dress myself?”

“No,” murmured less than half-aloud.

“What?”

“I didn’t hint anything,” said Marjorie succinctly. “I said, as I remember, that it was better to wear a becoming dress three times straight than to alternate it with two frights.”

“Do you think that was a very nice thing to say?”

“I wasn’t trying to be nice.” Then after a pause: “When do you want to go?”

Bernice drew in her breath sharply.

“Oh!” It was a little half-cry.

Marjorie looked up in surprise.

“Didn’t you say you were going?”

“Yes, but –”

“Oh, you were only bluffing!”

They stared at each other across the breakfast-table for a moment. Misty waves were passing before Bernice’s eyes, while Marjorie’s face wore that rather hard expression that she used when slightly intoxicated undergraduate’s were making love to her.

“So you were bluffing,” she repeated as if it were what she might have expected.

Bernice admitted it by bursting into tears. Marjorie’s eyes showed boredom.

“You’re my cousin,” sobbed Bernice. “I’m v-v-visiting you. I was to stay a month, and if I go home my mother will know and she’ll wah-wonder –”

Marjorie waited until the shower of broken words collapsed into little sniffles.

“I’ll give you my month’s allowance,” she said coldly, “and you can spend this last week anywhere you want. There’s a very nice hotel –”

Bernice’s sobs rose to a flute note, and rising of a sudden she fled from the room.

An hour later, while Marjorie was in the library absorbed in composing one of those non-committal marvelously elusive letters that only a young girl can write, Bernice reappeared, very red-eyed, and consciously calm. She cast no glance at Marjorie but took a book at random from the shelf and sat down as if to read. Marjorie seemed absorbed in her

letter and continued writing. When the clock showed noon Bernice closed her book with a snap.

“I suppose I’d better get my railroad ticket.”

This was not the beginning of the speech she had rehearsed up-stairs, but as Marjorie was not getting her cues – wasn’t urging her to be reasonable; it’s a mistake – it was the best opening she could muster.

“Just wait till I finish this letter,” said Marjorie without looking round. “I want to get it off in the next mail.”

After another minute, during which her pen scratched busily, she turned round and relaxed with an air of “at your service.” Again Bernice had to speak.

“Do you want me to go home?”

“Well,” said Marjorie, considering, “I suppose if you’re not having a good time you’d better go. No use being miserable.”

“Don’t you think common kindness –”

“Oh, please don’t quote ‘Little Women’!” cried Marjorie impatiently. “That’s out of style.”

“You think so?”

“Heavens, yes! What modern girl could live like those inane females?”

“They were the models for our mothers.”

Marjorie laughed.

“Yes, they were – not! Besides, our mothers were all very well in their way, but they know very little about their daughters’ problems.”

Bernice drew herself up.

“Please don’t talk about my mother.”

Marjorie laughed.

“I don’t think I mentioned her.”

Bernice felt that she was being led away from her subject.

“Do you think you’ve treated me very well?”

“I’ve done my best. You’re rather hard material to work with.”

The lids of Bernice’s eyes reddened.

“I think you’re hard and selfish, and you haven’t a feminine quality in you.”

“Oh, my Lord!” cried Marjorie in desperation “You little nut! Girls like you are responsible for all the tiresome colorless marriages; all those ghastly inefficiencies that pass as feminine qualities. What a blow it must be when a man with imagination marries the beautiful bundle of clothes that he’s been building ideals round, and finds that she’s just a weak, whining, cowardly mass of affectations!”

Bernice’s mouth had slipped half open.

“The womanly woman!” continued Marjorie. “Her whole early life is occupied in whining criticisms of girls like me who really do have a good time.”

Bernice’s jaw descended farther as Marjorie’s voice rose.

“There’s some excuse for an ugly girl whining. If I’d been irretrievably ugly I’d never have forgiven my parents for bringing me into the world. But you’re starting life without any handicap –” Marjorie’s little fist clinched, “If you expect me to weep with you you’ll be disappointed. Go or stay, just as you like.” And picking up her letters she left the room.

Bernice claimed a headache and failed to appear at luncheon. They had a matinée date for the afternoon, but the headache persisting, Marjorie made explanation to a not very downcast boy. But when she returned late in the afternoon she found Bernice with a strangely set face waiting for her in her bedroom.

“I’ve decided,” began Bernice without preliminaries, “that maybe you’re right about things – possibly not. But if you’ll tell me why your friends aren’t – aren’t interested in me I’ll see if I can do what you want me to.”

Marjorie was at the mirror shaking down her hair.

“Do you mean it?”

“Yes.”

“Without reservations? Will you do exactly what I say?”

“Well, I –”

“Well nothing! Will you do exactly as I say?”

“If they’re sensible things.”

“They’re not! You’re no case for sensible things.”

“Are you going to make – to recommend –”

“Yes, everything. If I tell you to take boxing-lessons you’ll have to do it. Write home and tell your mother you’re going’ to stay another two weeks.

“If you’ll tell me –”

“All right – I’ll just give you a few examples now. First you have no ease of manner. Why? Because you’re never sure about your personal appearance. When a girl feels that she’s perfectly groomed and dressed she can forget that part of her. That’s charm. The more parts of yourself you can afford to forget the more charm you have.”

“Don’t I look all right?”

“No; for instance you never take care of your eyebrows. They’re black and lustrous, but by leaving them straggly they’re a blemish. They’d be beautiful if you’d take care of them in one-tenth the time you take doing nothing. You’re going to brush them so that they’ll grow straight.”

Bernice raised the brows in question.

“Do you mean to say that men notice eyebrows?”

“Yes – subconsciously. And when you go home you ought to have your teeth straightened a little. It’s almost imperceptible, still –”

“But I thought,” interrupted Bernice in bewilderment, “that you despised little dainty feminine things like that.”

“I hate dainty minds,” answered Marjorie. “But a girl has to be dainty in person. If she looks like a million dollars she can talk about Russia, ping-pong, or the League of Nations and get away with it.”

“What else?”

“Oh, I’m just beginning! There’s your dancing.”

“Don’t I dance all right?”

“No, you don’t – you lean on a man; yes, you do – ever so slightly. I noticed it when we were dancing together yesterday. And you dance standing up straight instead of bending over a little. Probably some old lady on the side-line once told you that you looked so dignified that way. But except with a very small girl it’s much harder on the man, and he’s the one that counts.”

“Go on.” Bernice’s brain was reeling.

“Well, you’ve got to learn to be nice to men who are sad birds. You look as if you’d been insulted whenever you’re thrown with any except the most popular boys. Why, Bernice, I’m cut in on every few feet – and who does most of it? Why, those very sad birds. No girl can afford to neglect them. They’re the big part of any crowd. Young boys too shy to talk are the very best conversational practice. Clumsy boys are the best dancing practice. If you can follow them and yet look graceful you can follow a baby tank across a barb-wire sky-scraper.”

Bernice sighed profoundly, but Marjorie was not through.

“If you go to a dance and really amuse, say, three sad birds that dance with you; if you talk so well to them that they forget they’re stuck with you, you’ve done something. They’ll come back next time, and gradually so many sad birds will dance with you that the attractive boys will see there’s no danger of being stuck – then they’ll dance with you.”

“Yes,” agreed Bernice faintly. “I think I begin to see.”

“And finally,” concluded Marjorie, “poise and charm will just come. You’ll wake up some morning knowing you’ve attained it and men will know it too.”

Bernice rose.

“It’s been awfully kind of you – but nobody’s ever talked to me like this before, and I feel sort of startled.”

Marjorie made no answer but gazed pensively at her own image in the mirror.

“You’re a peach to help me,” continued Bernice.

Still Marjorie did not answer, and Bernice thought she had seemed too grateful.

“I know you don’t like sentiment,” she said timidly.

Marjorie turned to her quickly.

“Oh, I wasn’t thinking about that. I was considering whether we hadn’t better bob your hair.”

Bernice collapsed backward upon the bed.

IV

On the following Wednesday evening there was a dinner-dance at the country club. When the guests strolled in Bernice found her place-card with a slight feeling of irritation. Though at her right sat G. Reece Stoddard, a most desirable and distinguished young bachelor, the all-important left held only Charley Paulson. Charley lacked height, beauty,

and social shrewdness, and in her new enlightenment Bernice decided that his only qualification to be her partner was that he had never been stuck with her. But this feeling of irritation left with the last of the soup-plates, and Marjorie's specific instruction came to her. Swallowing her pride she turned to Charley Paulson and plunged.

"Do you think I ought to bob my hair, Mr. Charley Paulson?"

Charley looked up in surprise.

"Why?"

"Because I'm considering it. It's such a sure and easy way of attracting attention."

Charley smiled pleasantly. He could not know this had been rehearsed. He replied that he didn't know much about bobbed hair. But Bernice was there to tell him.

"I want to be a society vampire, you see," she announced coolly, and went on to inform him that bobbed hair was the necessary prelude. She added that she wanted to ask his advice, because she had heard he was so critical about girls.

Charley, who knew as much about the psychology of women as he did of the mental states of Buddhist contemplatives, felt vaguely flattered.

"So I've decided," she continued, her voice rising slightly, "that early next week I'm going down to the Sevier Hotel barber-shop, sit in the first chair, and get my hair bobbed." She faltered noticing that the people near her had paused in their conversation and were listening; but after a confused second Marjorie's coaching told, and she finished her paragraph to the vicinity at large. "Of course I'm charging admission, but if you'll all come down and encourage me I'll issue passes for the inside seats."

There was a ripple of appreciative laughter, and under cover of it G. Reece Stoddard leaned over quickly and said close to her ear: "I'll take a box right now."

She met his eyes and smiled as if he had said something surprisingly brilliant.

"Do you believe in bobbed hair?" asked G. Reece in the same undertone.

“I think it’s unmoral,” affirmed Bernice gravely. “But, of course, you’ve either got to amuse people or feed ’em or shock ’em.” Marjorie had culled this from Oscar Wilde. It was greeted with a ripple of laughter from the men and a series of quick, intent looks from the girls. And then as though she had said nothing of wit or moment Bernice turned again to Charley and spoke confidentially in his ear.

“I want to ask you your opinion of several people. I imagine you’re a wonderful judge of character.”

Charley thrilled faintly – paid her a subtle compliment by overturning her water.

Two hours later, while Warren McIntyre was standing passively in the stag line abstractedly watching the dancers and wondering whither and with whom Marjorie had disappeared, an unrelated perception began to creep slowly upon him – a perception that Bernice, cousin to Marjorie, had been cut in on several times in the past five minutes. He closed his eyes, opened them and looked again. Several minutes back she had been dancing with a visiting boy, a matter easily accounted for; a visiting boy would know no better. But now she was dancing with someone else, and there was Charley Paulson headed for her with enthusiastic determination in his eye. Funny – Charley seldom danced with more than three girls an evening.

Warren was distinctly surprised when – the exchange having been effected – the man relieved proved to be none other than G. Reece Stoddard himself. And G. Reece seemed not at all jubilant at being relieved. Next time Bernice danced near, Warren regarded her intently. Yes, she was pretty, distinctly pretty; and tonight her face seemed really vivacious. She had that look that no woman, however histrionically proficient, can successfully counterfeit – she looked as if she were having a good time. He liked the way she had her hair arranged, wondered if it was brilliantine that made it glisten so. And that dress was becoming – a dark red that set off her shadowy eyes and high coloring. He

remembered that he had thought her pretty when she first came to town, before he had realized that she was dull. Too bad she was dull – dull girls unbearable – certainly pretty though.

His thoughts zigzagged back to Marjorie. This disappearance would be like other disappearances. When she reappeared he would demand where she had been – would be told emphatically that it was none of his business. What a pity she was so sure of him! She basked in the knowledge that no other girl in town interested him; she defied him to fall in love with Genevieve or Roberta.

Warren sighed. The way to Marjorie's affections was a labyrinth indeed. He looked up. Bernice was again dancing with the visiting boy. Half unconsciously he took a step out from the stag line in her direction, and hesitated. Then he said to himself that it was charity. He walked toward her – collided suddenly with G. Reece Stoddard.

"Pardon me," said Warren.

But G. Reece had not stopped to apologize. He had again cut in on Bernice.

That night at one o'clock Marjorie, with one hand on the electric-light switch in the hall, turned to take a last look at Bernice's sparkling eyes.

"So it worked?"

"Oh, Marjorie, yes!" cried Bernice.

"I saw you were having a gay time."

"I did! The only trouble was that about midnight I ran short of talk. I had to repeat myself – with different men of course. I hope they won't compare notes."

"Men don't," said Marjorie, yawning, "and it wouldn't matter if they did – they'd think you were even trickier."

She snapped out the light, and as they started up the stairs Bernice grasped the banister thankfully. For the first time in her life she had been danced tired.

“You see,” said Marjorie at the top of the stairs, “one man sees another man cut in and he thinks there must be something there. Well, we’ll fix up some new stuff to-morrow. Good night.”

“Good night.”

As Bernice took down her hair she passed the evening before her in review. She had followed instructions exactly. Even when Charley Paulson cut in for the eighth time she had simulated delight and had apparently been both interested and flattered. She had not talked about the weather or Eau Claire or automobiles or her school, but had confined her conversation to me, you, and us.

But a few minutes before she fell asleep a rebellious thought was churning drowsily in her brain – after all, it was she who had done it. Marjorie, to be sure, had given her her conversation, but then Marjorie got much of her conversation out of things she read. Bernice had bought the red dress, though she had never valued it highly before Marjorie dug it out of her trunk – and her own voice had said the words, her own lips had smiled, her own feet had danced. Marjorie nice girl – vain, though – nice evening – nice boys – like Warren – Warren – Warren – what’s his name – Warren –

She fell asleep.

V

To Bernice the next week was a revelation. With the feeling that people really enjoyed looking at her and listening to her came the foundation of self-confidence. Of course there were numerous mistakes at first. She did not know, for instance, that Draycott Deyo was studying for the ministry; she was unaware that he had cut in on her because he thought she was a quiet, reserved girl. Had she known these things she would not have

treated him to the line which began “Hello, Shell Shock!” and continued with the bathtub story – “It takes a frightful lot of energy to fix my hair in the summer – there’s so much of it – so I always fix it first and powder my face and put on my hat; then I get into the bathtub, and dress afterward. Don’t you think that’s the best plan?”

Though Draycott Deyo was in the throes of difficulties concerning baptism by immersion and might possibly have seen a connection, it must be admitted that he did not. He considered feminine bathing an immoral subject, and gave her some of his ideas on the depravity of modern society.

But to offset that unfortunate occurrence Bernice had several signal successes to her credit. Little Otis Ormonde pleaded off from a trip to East and elected instead to follow her with a puppy-like devotion, to the amusement of his crowd and to the irritation of G. Reece Stoddard, several of whose afternoon calls Otis completely ruined by the disgusting tenderness of the glances he bent on Bernice. He even told her the story of the two-by-four and the dressing-room to show her how frightfully mistaken he and everyone else had been in their first judgment of her. Bernice laughed off that incident with a slight sinking sensation.

Of all Bernice’s conversation perhaps the best known and most universally approved was the line about the bobbing of her hair.

“Oh, Bernice, when you goin’ to get the hair bobbed?”

“Day after to-morrow maybe,” she would reply, laughing. “Will you come and see me? Because I’m counting on you, you know.”

“Will we? You know! But you better hurry up.”

Bernice, whose tonsorial intentions were strictly dishonorable, would laugh again.

“Pretty soon now. You’d be surprised.”

But perhaps the most significant symbol of her success was the gray car of the hypercritical Warren McIntyre, parked daily in front of the Harvey house. At first the parlor-maid was distinctly startled when he asked for Bernice instead of Marjorie; after a week of it she told the cook that Miss Bernice had gotta holda Miss Marjorie's best fella.

And Miss Bernice had. Perhaps it began with Warren's desire to rouse jealousy in Marjorie; perhaps it was the familiar though unrecognized strain of Marjorie in Bernice's conversation; perhaps it was both of these and something of sincere attraction besides. But somehow the collective mind of the younger set knew within a week that Marjorie's most reliable beau had made an amazing face-about and was giving an indisputable rush to Marjorie's guest. The question of the moment was how Marjorie would take it. Warren called Bernice on the 'phone twice a day, sent her notes, and they were frequently seen together in his roadster, obviously engrossed in one of those tense, significant conversations as to whether or not he was sincere.

Marjorie on being twitted only laughed. She said she was mighty glad that Warren had at last found someone who appreciated him. So the younger set laughed, too, and guessed that Marjorie didn't care and let it go at that.

One afternoon when there were only three days left of her visit Bernice was waiting in the hall for Warren, with whom she was going to a bridge party. She was in a rather blissful mood, and when Marjorie – also bound for the party – appeared beside her and began casually to adjust her hat in the mirror, Bernice was utterly unprepared for anything in the nature of a clash. Marjorie did her work very coldly and succinctly in three sentences.

“You may as well get Warren out of your head,” she said coldly.

“What?” Bernice was utterly astounded.

“You may as well stop making a fool of yourself over Warren McIntyre. He doesn’t care a snap of his fingers about you.”

For a tense moment they regarded each other – Marjorie scornful, aloof; Bernice astounded, half-angry, half-afraid. Then two cars drove up in front of the house and there was a riotous honking. Both of them gasped faintly, turned, and side by side hurried out.

All through the bridge party Bernice strove in vain to master a rising uneasiness. She had offended Marjorie, the sphinx of sphinxes. With the most wholesome and innocent intentions in the world she had stolen Marjorie’s property. She felt suddenly and horribly guilty. After the bridge game, when they sat in an informal circle and the conversation became general, the storm gradually broke. Little Otis Ormonde inadvertently precipitated it.

“When you going back to kindergarten, Otis?” someone had asked.

“Me? Day Bernice gets her hair bobbed.”

“Then your education’s over,” said Marjorie quickly. “That’s only a bluff of hers. I should think you’d have realized.”

“That a fact?” demanded Otis, giving Bernice a reproachful glance.

Bernice’s ears burned as she tried to think up an effectual come-back. In the face of this direct attack her imagination was paralyzed.

“There’s a lot of bluffs in the world,” continued Marjorie quite pleasantly. “I should think you’d be young enough to know that, Otis.”

“Well,” said Otis, “maybe so. But gee! With a line like Bernice’s –”

“Really?” yawned Marjorie. “What’s her latest bon mot?”

No one seemed to know. In fact, Bernice, having trifled with her muse’s beau, had said nothing memorable of late.

“Was that really all a line?” asked Roberta curiously.

Bernice hesitated. She felt that wit in some form was demanded of her, but under her cousin's suddenly frigid eyes she was completely incapacitated.

"I don't know," she stalled.

"Splush!" said Marjorie. "Admit it!"

Bernice saw that Warren's eyes had left a ukulele he had been tinkering with and were fixed on her questioningly.

"Oh, I don't know!" she repeated steadily. Her cheeks were glowing.

"Splush!" remarked Marjorie again.

"Come through, Bernice," urged Otis. "Tell her where to get off." Bernice looked round again – she seemed unable to get away from Warren's eyes.

"I like bobbed hair," she said hurriedly, as if he had asked her a question, "and I intend to bob mine."

"When?" demanded Marjorie.

"Any time."

"No time like the present," suggested Roberta.

Otis jumped to his feet.

"Good stuff!" he cried. "We'll have a summer bobbing party. Sevier Hotel barber-shop, I think you said."

In an instant all were on their feet. Bernice's heart throbbed violently.

"What?" she gasped.

Out of the group came Marjorie's voice, very clear and contemptuous.

"Don't worry – she'll back out!"

"Come on, Bernice!" cried Otis, starting toward the door.

Four eyes – Warren's and Marjorie's – stared at her, challenged her, defied her. For another second she wavered wildly.

“All right,” she said swiftly “I don’t care if I do.”

An eternity of minutes later, riding down-town through the late afternoon beside Warren, the others following in Roberta’s car close behind, Bernice had all the sensations of Marie Antoinette bound for the guillotine in a tumbrel. Vaguely she wondered why she did not cry out that it was all a mistake. It was all she could do to keep from clutching her hair with both hands to protect it from the suddenly hostile world. Yet she did neither. Even the thought of her mother was no deterrent now. This was the test supreme of her sportsmanship; her right to walk unchallenged in the starry heaven of popular girls.

Warren was moodily silent, and when they came to the hotel he drew up at the curb and nodded to Bernice to precede him out. Roberta’s car emptied a laughing crowd into the shop, which presented two bold plate-glass windows to the street.

Bernice stood on the curb and looked at the sign, Sevier Barber-Shop. It was a guillotine indeed, and the hangman was the first barber, who, attired in a white coat and smoking a cigarette, leaned nonchalantly against the first chair. He must have heard of her; he must have been waiting all week, smoking eternal cigarettes beside that portentous, too-often-mentioned first chair. Would they blind-fold her? No, but they would tie a white cloth round her neck lest any of her blood – nonsense – hair – should get on her clothes.

“All right, Bernice,” said Warren quickly.

With her chin in the air she crossed the sidewalk, pushed open the swinging screen-door, and giving not a glance to the uproarious, riotous row that occupied the waiting bench, went up to the fat barber.

“I want you to bob my hair.”

The first barber’s mouth slid somewhat open. His cigarette dropped to the floor.

“Huh?”

“My hair – bob it!”

Refusing further preliminaries, Bernice took her seat on high. A man in the chair next to her turned on his side and gave her a glance, half lather, half amazement. One barber started and spoiled little Willy Schuneman's monthly haircut. Mr. O'Reilly in the last chair grunted and swore musically in ancient Gaelic as a razor bit into his cheek. Two bootblacks became wide-eyed and rushed for her feet. No, Bernice didn't care for a shine.

Outside a passer-by stopped and stared; a couple joined him; half a dozen small boys' noses sprang into life, flattened against the glass; and snatches of conversation borne on the summer breeze drifted in through the screen-door.

"Lookada long hair on a kid!"

"Where'd yuh get 'at stuff? 'At's a bearded lady he just finished shavin'."

But Bernice saw nothing, heard nothing. Her only living sense told her that this man in the white coat had removed one tortoise-shell comb and then another; that his fingers were fumbling clumsily with unfamiliar hairpins; that this hair, this wonderful hair of hers, was going – she would never again feel its long voluptuous pull as it hung in a dark-brown glory down her back. For a second she was near breaking down, and then the picture before her swam mechanically into her vision – Marjorie's mouth curling in a faint ironic smile as if to say:

"Give up and get down! You tried to buck me and I called your bluff. You see you haven't got a prayer."

And some last energy rose up in Bernice, for she clinched her hands under the white cloth, and there was a curious narrowing of her eyes that Marjorie remarked on to some one long afterward.

Twenty minutes later the barber swung her round to face the mirror, and she flinched at the full extent of the damage that had been wrought. Her hair was not curls and now it lay in lank lifeless blocks on both sides of her suddenly pale face. It was ugly as sin

– she had known it would be ugly as sin. Her face’s chief charm had been a Madonna-like simplicity. Now that was gone and she was – well, frightfully mediocre – not stagy; only ridiculous, like a Greenwich Villager who had left her spectacles at home.

As she climbed down from the chair she tried to smile – failed miserably. She saw two of the girls exchange glances; noticed Marjorie’s mouth curved in attenuated mockery – and that Warren’s eyes were suddenly very cold.

“You see,” – her words fell into an awkward pause – “I’ve done it.”

“Yes, you’ve – done it,” admitted Warren.

“Do you like it?”

There was a half-hearted “Sure” from two or three voices, another awkward pause, and then Marjorie turned swiftly and with serpentlike intensity to Warren.

“Would you mind running me down to the cleaners?” she asked. “I’ve simply got to get a dress there before supper. Roberta’s driving right home and she can take the others.”

Warren stared abstractedly at some infinite speck out the window. Then for an instant his eyes rested coldly on Bernice before they turned to Marjorie.

“Be glad to,” he said slowly.

VI

Bernice did not fully realize the outrageous trap that had been set for her until she met her aunt’s amazed glance just before dinner.

“Why Bernice!”

“I’ve bobbed it, Aunt Josephine.”

“Why, child!”

“Do you like it?”

“Why Bernice!”

“I suppose I’ve shocked you.”

“No, but what’ll Mrs. Deyo think tomorrow night? Bernice, you should have waited until after the Deyo’s dance – you should have waited if you wanted to do that.”

“It was sudden, Aunt Josephine. Anyway, why does it matter to Mrs. Deyo particularly?”

“Why child,” cried Mrs. Harvey, “in her paper on ‘The Foibles of the Younger Generation’ that she read at the last meeting of the Thursday Club she devoted fifteen minutes to bobbed hair. It’s her pet abomination. And the dance is for you and Marjorie!”

“I’m sorry.”

“Oh, Bernice, what’ll your mother say? She’ll think I let you do it.”

“I’m sorry.”

Dinner was an agony. She had made a hasty attempt with a curling-iron, and burned her finger and much hair. She could see that her aunt was both worried and grieved, and her uncle kept saying, “Well, I’ll be darned!” over and over in a hurt and faintly hostile tone. And Marjorie sat very quietly, intrenched behind a faint smile, a faintly mocking smile.

Somehow she got through the evening. Three boys called; Marjorie disappeared with one of them, and Bernice made a listless unsuccessful attempt to entertain the two others – sighed thankfully as she climbed the stairs to her room at half past ten. What a day!

When she had undressed for the night the door opened and Marjorie came in.

“Bernice,” she said “I’m awfully sorry about the Deyo dance. I’ll give you my word of honor I’d forgotten all about it.”

“‘Sall right,” said Bernice shortly. Standing before the mirror she passed her comb slowly through her short hair.

“I’ll take you down-town to-morrow,” continued Marjorie, “and the hairdresser’ll fix it so you’ll look slick. I didn’t imagine you’d go through with it. I’m really mighty sorry.”

“Oh, ‘sall right!”

“Still it’s your last night, so I suppose it won’t matter much.”

Then Bernice winced as Marjorie tossed her own hair over her shoulders and began to twist it slowly into two long blond braids until in her cream-colored negligée she looked like a delicate painting of some Saxon princess. Fascinated, Bernice watched the braids grow. Heavy and luxurious they were moving under the supple fingers like restive snakes – and to Bernice remained this relic and the curling-iron and a to-morrow full of eyes. She could see G. Reece Stoddard, who liked her, assuming his Harvard manner and telling his dinner partner that Bernice shouldn’t have been allowed to go to the movies so much; she could see Draycott Deyo exchanging glances with his mother and then being conscientiously charitable to her. But then perhaps by to-morrow Mrs. Deyo would have heard the news; would send round an icy little note requesting that she fail to appear – and behind her back they would all laugh and know that Marjorie had made a fool of her; that her chance at beauty had been sacrificed to the jealous whim of a selfish girl. She sat down suddenly before the mirror, biting the inside of her cheek.

“I like it,” she said with an effort. “I think it’ll be becoming.”

Marjorie smiled.

“It looks all right. For heaven’s sake, don’t let it worry you!”

“I won’t.”

“Good night Bernice.”

But as the door closed something snapped within Bernice. She sprang dynamically to her feet, clinching her hands, then swiftly and noiseless crossed over to her bed and from underneath it dragged out her suitcase. Into it she tossed toilet articles and a change of clothing. Then she turned to her trunk and quickly dumped in two drawerfulls of lingerie and summer dresses. She moved quietly, but with deadly efficiency, and in three-quarters of an hour her trunk was locked and strapped and she was fully dressed in a becoming new travelling suit that Marjorie had helped her pick out.

Sitting down at her desk she wrote a short note to Mrs. Harvey, in which she briefly outlined her reasons for going. She sealed it, addressed it, and laid it on her pillow. She glanced at her watch. The train left at one, and she knew that if she walked down to the Marlborough Hotel two blocks away she could easily get a taxicab.

Suddenly she drew in her breath sharply and an expression flashed into her eyes that a practiced character reader might have connected vaguely with the set look she had worn in the barber's chair – somehow a development of it. It was quite a new look for Bernice – and it carried consequences.

She went stealthily to the bureau, picked up an article that lay there, and turning out all the lights stood quietly until her eyes became accustomed to the darkness. Softly she pushed open the door to Marjorie's room. She heard the quiet, even breathing of an untroubled conscience asleep.

She was by the bedside now, very deliberate and calm. She acted swiftly. Bending over she found one of the braids of Marjorie's hair, followed it up with her hand to the point nearest the head, and then holding it a little slack so that the sleeper would feel no pull, she reached down with the shears and severed it. With the pigtail in her hand she held her breath. Marjorie had muttered something in her sleep. Bernice deftly amputated the

other braid, paused for an instant, and then flitted swiftly and silently back to her own room.

Down-stairs she opened the big front door, closed it carefully behind her, and feeling oddly happy and exuberant stepped off the porch into the moonlight, swinging her heavy grip like a shopping-bag. After a minute's brisk walk she discovered that her left hand still held the two blond braids. She laughed unexpectedly – had to shut her mouth hard to keep from emitting an absolute peal. She was passing Warren's house now, and on the impulse she set down her baggage, and swinging the braids like piece of rope flung them at the wooden porch, where they landed with a slight thud. She laughed again, no longer restraining herself.

“Huh,” she giggled wildly. “Scalp the selfish thing!”

Then picking up her suitcase she set off at a half-run down the moonlit street.

3. TÖLKED

3.1 Titepidu

Kui John Andros tundis end vanana, leidis ta lohutust mõttest, et elu jätkub läbi tema lapse. Unustuse sünged trompetid olid vähemvalid, kui selle taustaks kostus tema lapse jalgade padin või tema lapse hääl, mis talle telefoni teel järjekindlusetut ja hullumeelset juttu vadistas. Viimane sündmus leidis aset igal pärastlõunal kell kolm, kui Johni abikaasa maalt tema töö juurde helistas, ning John hakkas seda ootama kui oma päeva üht eredamat hetke.

Ta ei olnud füüsiliselt vana, kuid ta elu oli olnud rida katsumusi real elukonarustel, ning nüüd, kolmekümnekaheksa-aastasena, kus ta oli lahingutes halva tervise ja vaesusega võitjaks tulnud, hellitas ta keskmisest inimesest vähem illusioone. Isegi tema tunded oma väikese tütre suhtes olid kammitsetud. Too oli katkestanud mehe võrdlemisi kirgliku armuloo oma abikaasaga, ning tütar oli põhjus, miks nad elasid äärelinnakeses, kus nad maksid maaõhu eest ühes lõputute teenijaprobleemide ja väsitava ühistranspordi karusselliga.

See, mis Johni peamiselt huvitas, oli väike Ede kui kaheldamatu killuke noorust. Talle meeldis tüdruku süle võtta ja uurida üksikasjalikult tema hästilõhnavat, udemetega kaetud peanahka ja tema silmi, mille iirised olid hommikusinised. Pärast selle austusavaldusega lõpetamist oli John rahul, kui lapsehoidja lapse minema viis. Pärast kümnet minutit oli just lapse elujõulisus see, mis teda ärritas; John kippus enesevalitsust kaotama, kui miski ära lõhuti, ja kui ühel pühapäeval pärastlõunal oli tüdruk katkestanud bridžimängu, olles potiässa jäädavalt ära peitnud, korraldas John sellise stseeni, mis pani tema naise pisaraid valama.

See oli tobe ja John tundis enda pärast häbi. Oli paratamatu, et sellised asjad juhtusid, ning oli mõeldamatu, et väike Ede peaks püsima kõik toas veedetud tunnid ülakorruse lastetoas seni, kuni ta iga päevaga vähehaaval üha enam „päris inimeseks“ muutus, nagu olid tema ema sõnad.

Ede oli kahe ja poole aastane, ja sel pärastlõunal oli ta juhtumisi minemas titepeole. Täiskasvanud Edith, tema ema, oli sellest Johni kontoris helistades teada andnud, ning väike Ede oli seda tõsiasja kinnitanud, karjudes „Ma lähen *pittu!*“ Johni pahaaimamatusse vasakusse kõrva.

„Kui koju jõuad, astu Markeyde poolt läbi, eks ole kallis?“ jätkas kõnet tüdruku ema. „See saab vahva olema. Ede on oma uues roosas kleidis puhta üles löödud –“

Kõne lõppes ootamatult kisenduse saatel, mis vihjas sellele, et telefon oli jõuga põrandale tõmmatud. John naeris ja otsustas varasema rongiga koju minna; teda lõbustas väljavaade minna tuttavate juurde titepeole.

„Milline võrratu segadus!“ mõtles ta vaimustatult. „Kümmekond ema, kellest igauks imetleb ainult oma last. Kõik tited lõhuvad asju ja haaravad tordist tükke, ja iga emme mõtleb koduteel oma lapse mõningasest üleolekust kõikide teiste kohalolnud laste suhtes.“

Ta oli täna heas tujus – kõik asjad tema elus läksid paremini kui nad kunagi varem läinud olid. Kui ta oma peatuses rongilt maha tuli, raputas ta pealetükkiva taksojuhi suunas pead ja asus läbi karge detsembrivideviku üles rühkima oma koduni viivast mäest. Kell oli alles kuus, aga kuu oli juba taevas, särades uhke hiilgusega muruplatse katval õhukesel, suhkruaolisel lumel.

Edasi kõndides ja külma õhku kopsudesse tõmmates ta rõõm kasvas, ja titepeo idee meeldis talle üha rohkem ja rohkem. Ta hakkas mõtlema, milline Ede teiste omavanuste laste seas oli, ning kas too roosa kleit, mida ta kandma pidi, oli midagi radikaalset ja

täiskasvanulikkku. Sammu pikendades jõudis ta oma enda maja vaatevälja, mille akendel ikka veel õitsesid elutu jõulupuu tuled, kuid ta jätkas kõndimist. Pidu toimus naabermajas Markeyde juures.

Telliskivist trepiastmele astudes ja uksekella helistades kuulis ta maja seest kostuvaid hääli, ning tal oli hea meel, et ta ei olnud jäänud liiga hiljaks. Siis tõstis ta pea ja kuulatas – hääled ei kuulunud lastele, vaid olid hoopis valid ja viha tõttu kõrged; hääli oli vähemalt kolm ning ühe neist, mis jõudis Johnini hüsteerilise nuuksatuse kujul, tundis ta koheselt ära kui oma naisele kuuluva.

„Midagi on juhtunud,“ mõtles ta kiiresti.

Ust katsudes leidis ta, et see oli lukustamata, ning avas selle.

Titepidu algas kell pool viis, kuid Edith Andros kalkuleeris kavalalt, et uus kleit tõmbaks enam tähelepanu juba kortsus rõivaste taustal, ning planeeris enda ja väikese Ede'i saabumise kella viieks. Kui nad kohale jõudsid, oli pidu juba täies hoos. Neli väikest tüdrukut ja üheksa väikest poissi, igaüks lokitatud ja pestud ja riietatud uhke ja kadeda südame ülima hoolitsusega, tantsisid grammofonimuusika taustal. Korraga ei tantsinud kunagi rohkem kui kaks või kolm last, aga kuna kõik olid pidevalt liikumises ja jooksid julgustuse saamiseks vahetpidamata oma emade juurde, oli üldmulje sama.

Kui Edith ja ta tütar saabusid, summutati muusika hetkeks katkematu koorilaulu poolt, mis koosnes põhiliselt sõnast *armas* ja oli suunatud väikesele Ede'ile, kes seisis ja vaatas arglikult enda ümber ringi ning sõrmitse oma roosa kleidi serva. Teda ei musitatud – see olnuks ebahügieeniline –, kuid teda võttis sülle terve rida emmesid, kellest igaüks ütles talle „Nii armas!“ ja hoidis tema väikest roosat käekest, enne kui ta järgmise emme sülle andis. Pärast mõningast julgustust ja paari leebet tõuget oli ta tantsimisest kaasa kistud ning temast sai peo aktiivne liige.

Edith seisis ukse lähedal ja vestles mrs. Markeyga, hoides samas silma peal väikesel roosas kleidis olevusel. Edith ei sallinud mrs. Markeyt; ta pidas teda nii nipsakaks kui ka labaseks, aga John ja Joe Markey said hästi läbi ja läksid igal hommikul rongiga koos tööle, nii et näiliselt valitses naiste vahel soe sõprus. Alatas tegid nad teineteisele etteheiteid selle eest, et üks teisele külla pole tulnud, ning alatas plaanisid nad taolisi pidusid, mis algasid kutsega tulla õhtusöögile, millele pidanuks järgnema teatriskäik, kuid ainult plaanimiseks see jäigi.

„Väike Ede näeb nii kena välja,“ ütles mrs. Markey, samal ajal naeratades ja huuli niisutades viisil, mis oli Edithile eriti vastukarva. „Nagu *täiskasvanud inimene* – ma ei suuda seda lihtsalt *uskuda!*“

Edith arutles endamisi, kas „väike Ede“ viitas tõsiasjale, et kuigi Billy Markey oli mitu kuud noorem, kaalus ta ligi viis naela rohkem. Tassikest teed vastu võttes istus ta koos kahe teise naisega diivanile ja tegi algust pärastlõuna tegeliku eesmärgiga, milleks oli loomulikult jutustada oma lapse hiljutistest saavutustest ja muretustest.

Möödus tunnike. Tantsimine muutus tüütuks ja tited võtsid ette karmima spordiala. Nad jooksid söögituppa, tegid tiiru ümber suure laua ning söötsid köögiukse poole, kust neid päästeti emade võõrväe poolt. Kinni püütud tited võitlesid end kohe vabaks ja kiirustasid tagasi söögituppa, et jälle proovida juba tuttavat pöördust. Kostma hakkas sõna „ülekuumenenud“, ning väikeseid valgeid otsaesiseid kuivatati väikeste valgete taskurättidega. Algas üldine katse lapsed istuma saada, kuid need vingerdasid sülest maha otsustavate „Maha! Maha!“ karjete saatel ja tormijooks lummavasse söögituppa algas jälle uue hooga.

See osa peost lõppes suupistete, kahe küünlaga suure tordi ja vaniljejäätise taldrikute saabumisega. Billy Markey, pontsakas naerusuine laps punaste juuste ja veidi kõverate jalgadega, puhus küünlad ära ning asetaski eksperimenteeriva põidla valgesse

glasuuri. Jagati laiali suupisteid ja lapsed sõid ahnelt, kuid ilma segadust tekitamata – nad olid terve pärastlõuna end silmapaistvalt hästi üleval pidanud. Nad olid tänapäevased tited, kes sõid ja magasid kindlaksmääratud kellaaegadel, mistõttu olid nende iseloomud head ja nende näod tervisest pakatavalt roosad – kolmkümmend aastat tagasi poleks sedavõrd rahumeelne titepidu võimalik olnud.

Pärast suupisteid algas järkjärguline väljaränne. Edith vaatas ärevusega oma käekella – kell oli peaaegu kuus ja John ei olnud veel kohale jõudnud. Naine tahtis, et ta abikaasa näeks Ede'i koos teiste lastega – et näha, kui väarikas ja viisakas ja intelligentne ta oli, ja et ainuke jäätiseplekk tema kleidil tekkis selle tagajärjel, et keegi teda selja tagant tõukas.

„Sa oled kullapai,“ sosistas ta oma lapsele, teda äkitselt oma põlve vastu tõmmates.

„Tead, et oled kullapai? Tead, et oled kullapai?“

Ede naeris. „Kutsu,“ ütles ta äkitselt.

„Kutsu?“ Edith vaatas enda ümber ringi. „Siin pole ühtegi kutsut.“

„Kutsu,“ kordas Ede. „Ma tahan kutsut.“

Edith järgnes väikesele osutavale sõrmele.

„Kallike, see ei ole kutsu, see on kaisukaru.“

„Karu?“

„Jah, see on kaisukaru, ja see kuulub Billy Markeyle. Sa ei taha Billy Markey kaisukaru, ega ju?“

Ede tahtis küll.

Ta võitles end ema haardest vabaks ja lähenes Billy Markeyle, kes hoidis mänguasja kõvasti enda käes. Ede seisis ja silmitses teda läbitungimatul pilgul, ja Billy naeris.

Täiskasvanud Edith vaatas taas oma kella, seekord juba kannatamatult.

Pidu hääbus, kuni lõpuks olid peale Ede'i ja Billy järgi jäänud veel ainult kaks last – ja üks neist kahest polnud veel lahkunud ainult tänu sellele, et oli end peitnud söögitoa laua alla. Johnist oli isekas mitte tulla. See näitas, et ta ei tunne lapse üle sugugi uhkust. Teised isad, umbes viis-kuus neist, olid oma naistele järgi tulnud ning veidikeseks ka peole jäänud.

Järsku kostus kaeblik hala. Ede oli Billy kaisukaru enda valdusesse saanud, olles selle tema käest jõuga ära kiskunud, ja Billy katse peale see tagasi võtta oli tüdruk ta justkui muuseas põrandale lükanud.

„Ede, kuidas siis nii!“ hüüdis ta ema, surudes alla soovi naerda.

Joe Markey, nägus ja laiaõlgne kolmekümneviieaastane mees, tõstis oma poja jalgele. „Oled sina alles vahva sell,“ ütles ta rõõmsameelselt. „Lased tüdrukul end pikali lükata! Oled sina alles vahva sell.“

„Kas ta lõi oma pea ära?“ Mrs. Markey naases ärevalt, kui oli eelviimase kohalolnud ema kummardusega uksele ära saatnud.

„Ei-ei-ei,“ hüüatas mr. Markey. „Ta lõi midagi muud ära, eks ole Billy? Ta lõi midagi muud ära.“

Billy oli saanud muhu unustanud, kuna juba tegi ta katset oma vara enda valdusesse tagasi saada. Ta haaras karu jalast, mis rippus Ede'i ristatud käte vahelt välja, ja sikutas seda, kuid edutult.

„Ei,“ ütles Ede rõhutatult.

Saanud julgustust oma varasema poolkogemata sooritatud manöövri edukusest, pillas Ede järsku kaisukaru maha, pani oma käed Billy õlgadele ja tõukas ta pikali.

Seekord maandus poiss õnnetumalt; ta pea maandus napilt vaibast mööda ja tabas paljast põrandat kumiseva heli saatel, mille peale poiss tõmbas hinge ja tõi kuuldavale ahastava karje.

Koheselt oli terve tuba segadust täis. Karjatuse saatel tõttas mr. Markey oma poja juurde, kuid ta naine jõudis temast ette ning võttis viga saanud lapse oma sülle.

„Oi, *Billy*,“ hüüdis naine, „milline kole muhk. Tüdrukule tuleks vitsa anda.“

Edith, kes oli kohe oma tütre juurde kiirustanud, kuulis seda märkust, ning tema huuled tõmbusid seepeale kitsaks kriipsuks.

„Kuidas siis nii, Ede,“ sosistas ta tehtult, „paha tüdruk!“

Järsku heitis Ede pea kuklasse ja naeris. See oli vali naer, juubeldav naer, millest kostus võidurõõm ja väljakutse ja põlgus. Kahjuks oli see ka nakatav naer. Enne kui tüdruku ema olukorra haprust mõistis, naeris ka tema kuuldavat, selget naeru, mis ei erinenud oluliselt tema lapse omast, ning mis kandis endas samasuguseid varjundeid.

Naermise lõpetas Edith niisama äkki.

Mrs. Markey nägu oli vihast punetama hakanud, ja mr. Markey, kes oli sõrmega lapse kukalt katsunud, vaatas teda ja kortsutas kulmu.

„See on juba paistes,“ ütles mees, häälest kostumas etteheide. „Ma toon ravisalvi.“

Kuid mrs. Markey oli kaotanud enesevalitsuse. „Ma ei näe midagi naljakat selles, kui laps saab viga!“ ütles ta väriseva häälega.

Samal ajal oli väike Ede uudishimulikult oma ema silmitsenud. Ta pani tähele, et tema enda naer oli kutsunud esile ka ema naeru, ning ta arutles endamisi, kas see tegevus toob alati kaasa sama tulemuse. Seega valis ta just selle hetke, et oma pea kuklasse heita ja jälle naerda.

Tüdruku ema jaoks andis see naer olukorra hüsteerilisusele viimase lihvi. Taskurätti suule surudes itsitas ta tagasihoidmatult. See oli enamat kui närvilisus – kummalisel kombel tundis ta, et naeris koos oma lapsega – nad naersid koos.

See oli omamoodi trots – nemad kaks maailma vastu.

Sellal kui mr. Markey tõttas ülakorruse vannituppa ravisalvi järgi, kõndis tema naine trepist üles-alla ja kussutas karjuvat poissi oma kätel.

„Palun minge koju!“ hüüatas ta ootamatult. „Laps on raskesti viga saanud, ja kui teil pole niigi palju viisakust, et vait olla, siis peaksite parem koju minema.“

„Hea küll,“ ütles Edith, temagi ärritus kasvamas. „Ma pole kunagi kuulnud, et keegi tõstaks nii palju kära –“

„Lahkuge!“ hüüdis Mrs. Markey pööraselt. „Uks on seal, lahkuge – ma ei taha teid enam kunagi oma majas näha. Ei teid ega teie jõnglast!“

Edith oli oma tütre käest kinni võtnud ja liikus kiirelt ukse poole, kuid selle märkuse peale ta peatus ja pööras ümber, nagu nõrdimusest tõmblemas.

„Kuidas te julgete tema kohta nii öelda!“

Mrs. Markey ei vastanud, vaid jätkas üles-alla kõndimist, pomisedes enda ja Billyga vaevukuuldaval häälel.

Edith hakkas nutma.

„Lahkun hea meelega!“ nuuksus ta. „Ma pole elu sees kuulnud kedagi nii ebaviisakat ja l-labast. Mul on hoopis hea meel, et teie laps pikali tõugati – ta polegi muud kui v-väike paks tola.“

Joe Markey jõudis trepist alla parasjagu, et seda märkust kuulda.

„Kuidas siis nii, Mrs. Andros,“ ütles ta teravalt, „kas te siis ei näe, et laps on viga saanud. Te peaksite end tõesti taltsutama.“

„End t-taltsutama!“ hüüatas Edith haavunult. „Parem paluge oma naisel end t-taltsutada. Ma pole elu sees kuulnud kedagi nii l-labast.“

„Ta solvab mind!“ Mrs. Markey oli nüüd juba tulivihane. „Joe, kas sa kuulsid, mida ta ütles? Ma tahan, et sa ta välja viskaksid. Kui ta ise ei lähe, siis lihtsalt võta tast õlgupidi kinni ja viska ta välja!“

„Ärge te üritage mind sõrmeotsagagi puutuda!“ hüüdis Edith. „Ma lähen kohe, kui oma m-mantli leian!“

Pisaratest pimestatult astus ta sammu koridori poole. Just sel hetkel avanes uks ja sisse astus ärev John Andros.

„John!“ hüüdis Edith ja tormas talle metsikult vastu.

„Mis on lahti? Tõesti, mis on lahti?“

„Nad – nad viskavad mu välja!“ halas ta mehe rinnale langedes. „Mr. Markey oli just valmis must õlgupidi kinni võtma ja mind välja viskama. Ma tahan oma mantlit!“

„See pole tõsi,“ protesteeris mr. Markey kiiresti. „Keegi ei viska teid välja.“ Ta pöördus Johni poole. „Keegi ei viska teda välja,“ kordas ta. „Ta –“

„Mida sa silmas pead – „viskad ta välja“?“ nõudis John äkitselt. „Mis siin üleüldse toimub?“

„Oh, läheme juba!“ hüüdis Edith. „Ma tahan ära minna. Nad on nii *labased*, John!“

„Vaadake ette!“ Mr. Markey ilme tumenes. „Te olete seda juba piisavalt korrutanud. Te käitute ju lausa pööraselt.“

„Nad kutsusid Ede'i jõnglaseks!“

Teist korda sel pärastlõunal väljendas väike Ede emotsiooni ebasobival hetkel. Segaduses ja karjuvate häälte tõttu hirmunud, hakkas ta nutma, ja tema pisarad andsid mõista, et ta võttis solvangu südamesse.

„Mida see tähendab?“ hüüdis John. „Kas sul ongi kombeks oma külalisi solvata?“

„Mulle tundub, et solvajaks on hoopis sinu naine!“ vastas mr. Markey kähedalt.

„Õigupoolest sai kogu see jama alguse sinu lapsest.“

John turtsatas põlglikult. „Kas sa süüdistad väikest last?“ küsis ta. „See on ju küll väga mehine tegu!“

„Ära räägi temaga, John,“ nõudis Edith. „Otsi mu mantel üles!“

„Sinuga on vist ikka päris kehvad lood,“ jätkas John vihaselt, „kui sa pead oma ärritust välja elama abitu väikese lapse peal.“

„Ma pole elu sees midagi nii pagana tobedat kuulnud,“ hüüdis mr. Markey. „Kui sinu naine kasvõi minutiks oma suu kinni hoiaks –“

„Oot-oot! Sa ei räägi enam naise ja lapsega –“

Hetkeks meeste sõnelus katkes. Edith kohmitses oma mantlit otsides tooliga, ning tema tegevust saatis mrs. Markey põlev, vihane pilk. Järsku pani ta Billy diivanile, kus viimane lõpetas kohe nutmise ja ajas selja sirgeks, ning esikusse tulnud naine leidis kiiresti Edithi mantli ja ulatas selle sõnagi lausumata talle. Siis läks ta tagasi diivani juurde, võttis Billy sülle, ja viimast oma kätel kiigutades saatis Edithit taas põleva, vihase pilguga. Katkestus kestis vähem kui pool minutit.

„Su naine tuleb siia ja hakkab karjuma, et meie oleme nii labased!“ hüüdis mr. Markey vihaselt. „Noh, kui meie oleme nii pagana labased, siis hoidke parem eemale! Ja veel parem, kui te kohe minema hakkaksite!“

John naeris taas lühidalt ja põlglikult.

„Sa pole mitte ainult labane,“ jätkas ta, „nähtavasti oled sa ka tõeline türann – kui mõni abitu naine või laps läheduses on.“ Kobamisi leidis ta käepideme ja paiskas ukse lahti. „Tule nüüd, Edith.“

Tütrel sülle võtnud Edith astus uksest välja ning John, põlglik pilk ikka mr. Markeyl, hakkas talle järgnema.

„Pea nüüd kinni!“ Markey astus sammu ettepoole; ta värises veidi ning kaks suurt veeni ta meelekohtadel täitusid äkitselt verega. „Ega sa ei arva, et minu käest nii kergelt pääsed?“

Sõnagi lausumata astus John ust lahti jättes õue.

Endiselt nuttev Edith oli hakanud kodu poole minema. John saatis teda pilguga seni, kuni naine oli nende kõnniteele jõudnud, ning pöördus siis tagasi valgustatud ukseava poole, kust Markey mööda libedaid astmeid tasapisi trepist alla laskus. Ta võttis seljast mantli ja peast kaabu ning viskas need tee kõrvale lumele. Seejärel astus ta jäätunud kõnniteel veidi libisedes sammu ettepoole.

Esimese löögiga libastusid ja kukkusid mõlemad valusasti kõnniteele, tõusid seejärel pooleldi püsti ja tõmbasid üksteist taas pikali. Nad leidsid kindlama jalgealuse õhukesel lumekattel kõnnitee kõrval ja tormasid teineteisele kallale; mõlemad kõikusid tugevalt ja trampisid jalgealust lund kahvatuks mudaks.

Tänav oli mahajäetud ja peale nende endi lühikesi hingetõmbeid ja summutatud heli, kui üks või teine libises ja lõrtsisesse mutta kukkus, võitlesid nad vaikuses ning keskendusid üksnes teineteisele, neid valgustamas vaid täiskuuvalgus ja avatud uksest kumav merevaigukollane valguslaik. Mitmeid kordi libastusid mõlemad korruga ja kukkusid, ning mõnda aega kulges pöörane kaklus muruplatsil omasoodu.

Arutu kaklus kuuvalgel kestis kümme, viisteist, kakskümmend minutit. Mõlemad olid mingil sõnatult kokku lepitud pausi ajal pintsakud ja vestid seljast võtnud ning nende särgid olid nüüd räbaldunud ja tilkusid higist. Mõlemad olid räsitud ja verised ja nii kurnatud, et suutsid püsti seista ainult siis, kui nende asend oli selline, et üks teist toetas – juba ainuüksi löögi sooritamine saatis mõlemad neljakäpukile.

Kuid kaklust ei katkestanud väsimus, ja just kakluse mõttetus oli põhjus seda mitte lõpetada. Nad lõpetasid, kuna järjekordselt maas jõudu katsudes kuulsid nad kõnniteel kellegi lähenevaid samme. Neil oli õnnestunud endid mingil moel varju veeretada ning neid samme kuuldes lõpetasid nad kaklemise, lõpetasid liigutamise, lõpetasid hingamise, lamasid koos kõssitades nagu kaks poisikest, kes mängivad indiaanlasi, kuni sammud neist

viimaks möödusid. Seejärel jalule tuigerdades vaatasid nad teineteisele otsa nagu kaks purjus meest.

„Pagan mind võtku, kui ma selle jamaga veel jätkan,“ hüüdis mr. Markey süngelt.

„Mina ka lõpetan,“ ütles John Andros. „Mulle aitab.“

Jälle vaatasid nad teineteist, seekord tuseselt, justkui kumbki kahtlustaks teist kakluse taasalustamisele ärgitamises. Markey sülitas välja suutäie verd, mis oli katkise huule tulemus; siis ta vandus vaikselt, korjas üles oma pintsaku ja vesti ning raputas neilt lume üllatunult maha, justkui oleks nende suhteline niiskus tema ainus mure maailmas.

„Tahad ehk sisse tulla ja end puhtaks pesta?“ küsis ta äkki.

„Tänan, ei,“ ütles John. „Ma peaksin koju minema – mu naine hakkab muidu muretsema.“

Ka tema korjas maast üles oma pintsaku ja vesti ja seejärel mantli ja kaabu. Läbimärjana ja higist tilkuvana tundus talle nüüd absurdne, et vähem kui pool tundi tagasi olid kõik need riided tal seljas olnud.

„Seega – head ööd,“ ütles ta kahtleval toonil.

Järsku kõndisid mehed üksteise poole ja surusid kätt. See ei olnud mingi formaalne käesurumine: John Androse käsi oli Joe Markey õlal ning ta patsutas teda veidi aega õrnalt seljale.

„Katki pole midagi,“ ütles ta murtult.

„Ei – sul?“

„Ei, katki pole midagi.“

„Niisiis,“ ütles John Andros hetke pärast, „Mina vist soovin head ööd.“

Kergelt longates ja riideid käe peal kandes pöördus John Andros kodu poole. Kuuvalgus oli endiselt ere, kui ta lahkus äratrambitud tumedalt maalapilt ja kõndis üle

muruplatsi. Ta kuulis poole miili kaugusel asuvast rongijaamast kostuvat kella seitsmese rongi mürinat.

„Mis sulle küll ometi sisse läks,“ hüüdis Edith murtult. „Ma arvasin, et te lepите sealsamas ära ja surute kätt. Sellepärast ma ära läksingi.“

„Kas sa tahtsid, et me ära lepiks?“

„Muidugi mitte, ma ei taha neist kumbagi enam kunagi näha. Aga loomulikult ma arvasin, et seda sa teed.“ Ta puhastas haavu mehe kaelal ja seljal joodiga, sellal kui too rahulikult kuumas vannis istus. „Ma lähen arsti järgi,“ ütles naine tungivalt. „Sul võivad seesmised vigastused olla.“

Mees raputas pead. „Mitte mingi juhul,“ vastas ta. „Ma ei taha, et see lugu üle linna levib.“

„Ikkagi ma ei mõista, kuidas see kõik juhtus.“

„Mina ka mitte.“ Ta naeratas süngelt. „Tuleb välja, et need titepeod on üsna karmid üritused.“

„Vähemalt midagigi –“ alustas Edith lootusrikkalt, „Mul on igatahes hea meel, et meil on homse õhtusöögi jaoks majas veiseliha.“

„Miks nii?“

„Sinu silma jaoks loomulikult. Kas tead, et ma oleksin äärepealt vasikaliha tellinud? Kas polnud mitte vedamine?“

Pool tundi hiljem oli John peale kraevaba kaela täielikult riides ning liigutas peegli ees eksperimentaalselt oma jäsemeid. „Ma arvan, et peaksin end paremasse vormi ajama,“ ütles ta mõtlikult. „Olen vist vanaks jäämas.“

„Sa pead silmas, et siis järgmine kord saad temast jagu?“

„Ma saingi temast jagu,“ teatas ta. „Vähemalt nii palju sain temast jagu, kui tema minust jagu sai. Ja järgmist korda ei tule. Ära sina käi enam ringi ja nimeta inimesi

labasteks. Kui sa pahandustesse satud, siis lihtsalt võtad oma mantli ja lähed koju. Mõistad?”

„Jah, kallis,“ ütles naine vaguralt. „Ma käitusin väga rumalasti ja nüüd ma saan sellest aru.“

Koridoris peatus John äkki lapse toa ukse juures.

„Kas ta magab?”

„Sügavalt. Aga sa võid sisse minna ja talle pilgu peale heita – et head ööd soovida.“

Nad läksid kikiparvul tuppa ja kummardusid kahekesi voodi kohale. Väike Ede, põsed tervisest punetamas, roosad käekesed tihedalt kokku surutud, magas sügavalt jahedas, pimedas toas. John kummardus voodi käsipuu kohale ja tõmbas käega üle siidiste juuste.

„Ta magab,“ pomises ta nõutult.

„Pärast sellist pärastlõunat pole ka ime.“

„Mrs. Andros,“ hõljus mustanahalise teenijanna selgekõlaline sosin koridorist lastetuppa. „Mr. ja mrs. Markey on all ja tahavad teid näha. Mr. Markey on puhta katki kistud. Tema nägu on nagu ahjupraad. Ja mrs. Markey tundus lausa püstivihane.“

„Milline jultumus!“ hüüdis Edith. „Lihtsalt öelge neile, et meid pole kodus. Ma ei läheks alla mitte mingi hinna eest.“

„Kohe kindlasti lähed.“ Johni hääli oli karm ja otsustav.

„Mida?”

„Sa lähed kohe alla ja mis veelgi olulisem, mida iganes see teine naine teeb, sina vabandad selle eest, mida sa sel pärastlõunal ütlesid. Pärast seda ei pea sa teda enam kunagi nägema.“

„Aga – John, ma ei saa.“

„Sa pead. Lihtsalt pea meeles, et temale oli siiatulek ilmselt kaks korda vastumeelsem kui sinu jaoks allkorrusele minek.“

„Kas sina ei tulegi? Kas ma pean üksi minema?“

„Ma tulen alla küll – hetke pärast.“

John Andros ootas, kuni ta naine oli ukse enda järel sulgenud; siis sirutas ta käed voodisse, võttis tütre koos tekkide ja kõige muuga enda sülle ja istus kiiktooli, hoides tüdrukut tugevasti oma embuses. Laps liigutas veidi ja mees hoidis hinge kinni, aga tüdruk magas sügavalt ja hetke pärast puhkas ta juba tasakesi isa küünarnukiõõnsuses. Tasakesi painutas John oma pead, kuni ta põsk puudutas tüdruku heledaid juukseid. „Armas väike tüdruk,“ sosistas ta. „Armas väike tüdruk, armas väike tüdruk.“

John Andros mõistis viimaks, mis see oli, mille nimel ta sel õhtul nii pööraselt oli võidelnud. See oli praegu tema embuses, see oli igaveseks tema oma, ja mõnda aega ta lihtsalt istus pimeduses ja kiikus väga aegamisi edasi-tagasi.

3. 2 Bernice löikab oma juuksed maha

Laupäevases ööpimeduses golfiväljaku esimesel pallikünkal seistes võib näha maaklubi aknaid kui kollast avarust väga musta ja lainelise ookeani taustal. Selle ookeani niinimetatud lained olid peanupud, mis kuulusid paljudele uudishimulikele golfipoistele, mõnele leidlikumale sohvrile, golfiprofi kurdile õele – ja tavaliselt oli veel mitu üksikut, arglikku lainet, kes soovi korral oleks võinud siseruumidesse rulluda. See siin oli välisrõdu.

Hoones sees olev rõdu koosnes punutud toolide ringist, mis ääristas ühendatud klubiruumi ja ballisaali seina. Neil laupäevaõhtustel tantsuõhtutel oli selle õhkkond suuresti naiselik; terve paabel keskealisi daame teravate pilkude ja jäiste südametega, mis peitusid lornjettide ja suurte rinnapartiide taha. Rõdu peamine funktsioon oli kritiseerida; vahel avaldas see vastumeelset imetlust, kuid mitte iial heakskiitu, kuna üle kolmekümneviieaastaste naiste seas on hästi teada, et kui noorem põlvkond suvisel ajal tantsib, siis on neil kahtlemata kõige halvemad kavatsused, ja kui neid ei pommitata kiviste pilkudega, siis tantsivad juhuslikud paarid saalinurgas veidraid barbaarseid vahepalasid, ning mõnikord suudeldakse populaarsemaid, ohtlikumaid tüdrukuid pahaaimamatute rikaste lesknaiste pargitud limusiinides.

Ent siiski ei ole see kriitiline ring lavale piisavalt lähedal, et näha näitlejate nägusid ja tabada vaevumärgatavat kõrvalmängu. Ring võib ainult kulmu kortsutada ja ettepoole nõjatuda, küsimusi esitada ja teha rahuldavaid järeldusi oma eelduste pagasi põhjal, mille kohaselt näiteks iga suure sissetulekuga noormees elab kui põldpüü, kelle peale peetakse jahti. Ring ei hinda kunagi tõeliselt muutliku, pooleldi julma noorukiea draamat. Ei; loože, orkestriringi, esinäitlejaid ja koori esindab nägude ja häälte popurrii, mis õõtsub tantsuorkestri kaebliku aafrika rütmi taktis.

Popurriisse kuulus kuuteistkümneaastane Otis Ormonde, kel on veel kaks aastat internaatkooli lõpetamiseni, ja G. Reece Stoddard, kelle kodus kirjutuslaua kohal ripub Harvardi juuradiplom; väike Madelaine Hogue, kes kannab oma juukseid nii, nagu oleks need ikka veel justkui võõrad ja ebamugavad, ja Bessie MacRae, kes on peo hing olnud juba liiga kaua – enam kui kümme aastat. Popurrii ei ole mitte ainult lava keskpunktis, vaid sellesse kuulujad on ka ainsad, kes võivad lavast takistamatu pildi saada.

Fanfaariheli ja trummilöögiga muusika vaikib. Tantsupaarid vahetavad kunstlikke, sundimatuid naeratusi, kordavad naljatamisi „LA-di-DA-DA dumm-DUMM“, ja siis tõuseb naishäälte kära valjemaks kui aplodeerimistulv.

Mõned keset tantsupõrandat teolt tabatud pettunud poissmehed, kel oli olnud plaanis tantsujärg üle võtta, hajusid loiult tagasi seina äärde, kuna see siin ei olnud nagu mõni prassiv jõuludeaegne tantsuõhtu – neid suviseid tantsuõhtuid peeti lihtsalt meeldivalt soojaks ja põnevaks, kus isegi noored abieluinimesed tõusid püsti ja esitasid oma nooremate vendade ja õdede leplikuks lõbuks iidseid valsse ja hirmutavaid fokstrotte.

Warren McIntyre, kes õppis põgusalt Yale'is, oli üks neist pettunud poissmeestest, ning nüüd kobas ta oma smokingutaskus sigareti järgi ja jalutas välja laiale, poolpimedale verandale, kus laudade äärde hajutatud paarid täitsid laternahõngulise öö ebamääraste sõnade ja ähmase naeruga. Ta noogutas mõnele vähemsüvenenud paarile ja igast paarist möödudes jäi tema mõtetesse ketrama mingi poolnunenud loojupike, kuna tegu ei olnud suure linnaga ning kõik olid mingil moel üksteisega tuttavad. Üks paaridest oli näiteks Jim Strain ja Ethel Demorest, kes olid olnud kolm aastat salaja kihlatud. Kõik teadsid, et kui Jim suudab mõnel töökohal pidada vastu kauem kui kaks kuud, siis tüdruk abiellub temaga. Ent kui tüdinud nad mõlemad välja nägid, ja kui väsinult Ethel vahel Jimi vaatas, justkui imestanuks, miks ta oli oma kiindumusvõrsed suunanud sedavõrd tuulest räsitud paplile.

Warren oli üheksateistkümneaastane ja tundis kaasa neile oma sõpradest, kes polnud Itta kolledžisse läinud. Kuid kodust eemal olles kiitles ta oma linna tüdrukutega sama tulihingeliselt nagu enamus poisse. Üks tüdrukutest oli Genevieve Ormonde, kes oli sage külaline tantsuõhtutel, erapidudel ja jalgpallimatšidel Princetonis, Yale'is, Williamsis ja Cornellis; teine oli mustasilmne Roberta Dillon, kes oli oma põlvkonna seas sama tuntud kui Hiram Johnson või Ty Cobb; ja kolmandana kuulus nende hulka loomulikult ka Marjorie Harvey, kellele peale haldjaliku näo ja terava, hämmeldusseviiva keele jagati õiglast tunnustust ka selle eest, et ta viskas hiljutisel aastaballil New Havenis viis hundiratast järjest.

Warren, kes oli Marjorie'st teisel pool tänavat üles kasvanud, oli juba ammu ajast „tema järgi hull“. Vahel tundus, et tüdruk vastas tema tunnetele õhkõrna tänulikkusega, kuid ta oli poissi oma eksimatu katsega proovile pannud ning teatas talle kurvastusega, et ei armasta teda. Tema katse seisnes selles, et kui ta temast eemal oli, siis ta unustas Warreni ja pidas armulugusid teiste poistega. Warreni jaoks oli see mõnevõrra heidutav, eriti kuna Marjorie oli terve suve jooksul ette võtnud lühikesi reise ja esimesel kahel-kolmel päeval pärast koju naasmist nägi Warren Harveyde esikulaual suuri kirjakuhilaid, mis olid erinevate mehiste käekirjadega adresseeritud Marjorie'le. Olukorra tegi veel keerulisemaks see, et terve augustikuu oli Marjorie'l külas olnud nõbu Bernice Eau Claire'ist, ja näis võimatuna tabada Marjorie't üksinda. Alati oli tarvis jahti pidada ja leida keegi, kes Bernice'i eest hoolitseks. Augustikuu edenedes muutus see üha raskemaks ja raskemaks.

Kui palju Warren Marjorie'd ka ei jumaldanud, pidi ta tunnistama, et nõbu Bernice oli üsna elutu. Ta oli kena, tumedate juustega ja jumeakas, kuid peol ei olnud temaga üldse lõbus. Igal laupäevaõhtul tantsis Warren Marjorie'le heameele valmistamiseks Bernice'iga

pika ja vaevalise kohustusliku tantsu, kuid tüdruku seltskond ei olnud talle peale igavuse midagi pakkunud.

„Warren“ – pehme hääl tema käekõrval katkestas noormehe mõttelõnga, ning pöördudes nägi ta Marjorie tavapäraselt õhetavat ja säravat nägu. Tüdruk pani käi ta õlale ja märkamatuks läks ka Warreni nägu särama.

„Warren,“ sosistas ta, „tee minu heaks midagi – tantsi Bernice’iga. Ta on juba pea tund aega väikese Otis Ormonde’iga tantsinud.“

Sära Warreni näol kustus.

„Loomulikult – kuidas siis teisiti,“ vastas ta leigelt.

„Sul ei ole midagi selle vastu, ega ju? Ma hoolitsen selle eest, et sa temaga pikalt ei peaks tantsima.“

„Pole hullu.“

Marjorie naeratas – seda naeratust, mis oli piisav tänu.

„Sa oled ingel ja ma jään sulle võlgu.“

Ohkega heitis see ingel pilgu üle veranda, kuid Bernice’i ja Otist ei paistnud kuski. Ta jalutas tagasi sisse ja naiste riietusruumi ukse ees leidis ta Otise kamba noormeeste keskel, kes vappusid naerust. Otis vehkis maast üles korjatud puujupiga ja jutustas sõnakalt.

„Ta läks oma juukseid sättima,“ teatas ta pööraselt. „Ma ootan, et saaksin temaga veel tunnikese tantsida.“

Kamp lahvatas uuesti naerma.

„Miks keegi teist vahele ei sega?“ hüüdis Otis nõrdinult. „Talle meeldiks rohkem vaheldusrikkust.“

„Kuidas siis nii, Otis,“ arvas üks sõpradest, „sa oled temaga alles vaevu ära harjunud.“

„Milleks see saelaud, Otis?“ päris Warren naeratades.

„Saelaud? Ah see siin? See on golfikepp. Kui ta välja tuleb, siis tabamusega vastu pead löön ta sisse tagasi.“

Warren varises kanapeele ja ulgus lustakalt.

„Pole tarvis, Otis,“ tõi ta lõpuks kuuldavale. „Ma vabastan sind seekord koormast.“

Otis teeskles ootamatut minestushoogu ja ulatas puujupi Warrenile.

„Juhuks, kui sul peaks seda vaja minema, vanapoiss,“ ütles ta kähedalt.

Olgu tüdruk kui tahes ilus või silmapaistev, teeb tema olukorra tantsuõhtul kahetsusväärseks kuulsus, et tema tantsupartnerilt tantsujärke sageli üle ei võeta. Võib-olla eelistavad poisid tema seltskonda nendele liblikatele, kellega nad tantsivad õhtu jooksul kümnekond korda, kuid selle džässist toidetud põlvkonna noored on temperamentselt rahutud, ja mõte tantsida enam kui üks täispikk fokstrott ühe ja sama tüdrukuga on maitsetu, et mitte öelda talumatu. Kui jutt on juba mitmest tantsust ja nende vaheaegadest, võib tüdruk üsna kindel olla, et korra vabaks pääsenud noormees ei astu enam kunagi tema isemeelsetele varvastele.

Warren tantsis terve järgmise tantsu Bernice'iga ja lõpuks, tänulik vaheaja eest, juhatas ta verandale laua äärde istuma. Järgnes vaikushetk, mil Bernice kohmitses oma lehvikuga.

„Siin on palavam kui Eau Claire'is,“ ütles ta.

Warren surus maha ohke ja noogutas. See võis tõepoolest tõsi olla, kuid tal oli sellest ükskõik. Noormees arutles igavusest, kas Bernice oli halb vestluspartner seetõttu, et ta ei saanud tähelepanu, või ei saanud tähelepanu, kuna oli halb vestluspartner.

„Kas te jääte siia veel kauaks?“ küsis noormees ja tõmbus siis näost punaseks.

Tüdruk võib mõista selle küsimuse tagapõhja.

„Veel üheks nädalaks,“ vastas ta Warrenit jõllitades, justkui sooviks tema järgmise märkuse kinni püüda kohe sel hetkel, kui see üle tema huulte pääseb.

Warren niheles. Siis otsustas ta halastava impulsi ajal osa oma repliigist Bernice'i peal proovida. Ta pöördus ja vaatas tüdrukule silma.

„Teil on äärmiselt suudeldavad huuled,“ alustas ta tasakesi.

See oli repliik, mida ta vahel jagas tüdrukutele kolledžiballidel, kui vestles nendega samasuguses poolpimeduses nagu just praegu. Bernice võpatas silmanähtavalt. Ta läks näost inetult punaseks ja muutus lehvikuga kohmakaks. Keegi ei olnud talle sellist märkust kunagi varem teinud.

„Kui häbematu!“ – lipsas Bernice'i huulilt enne, kui ta ise arugi sai, ning ta hammustas huulde. Liiga hilja otsustas ta reageerida, justkui oleks see märkus teda lõbustanud, ning pakkus noormehele närvilise naeratuse.

Warren oli pahane. Kuigi ta ei olnud harjunud, et seda repliiki tõepähe võetakse, kutsus see tavaliselt siiski esile naerupahvaku või paarilausealise tundelise tõgamise. Ja ta vihkas, kui teda häbematuks kutsuti, kui seda just naljatamisi ei tehtud. Halastava impulsi lahtudes vahetas ta teemat.

„Jim Strain ja Ethel Demorest istuvad koos nagu tavaliselt,“ tegi ta märkuse.

See oli Bernice'ile meelepärasem jututeema, kuid teemavahetusega kaasnenud kergendus oli segatud õrna kahetsustundega. Temaga mehed suudeldavatest huultest ei rääkinud, kuid tüdruk teadis, et teiste tüdrukutega nad umbes niimoodi rääkisid.

„Ohjaa,“ ütles ta ja naeris. „Nad olevat juba aastaid kurameerinud, endal pole sentigi. Kas pole tobe?“

Warreni pahameel kasvas. Jim Strain oli tema venna lähedane sõber ja üleüldse oli tema arust maitsetu pilgata inimesi nende rahapuuduse pärast. Kuid Bernice ei pilganud tahtlikult. Ta oli lihtsalt närvis.

II

Kui Marjorie ja Bernice pool tundi pärast südaööd koju jõudsid, soovisid nad trepist üles jõudes teineteisele head ööd. Kuigi nad olid nõbud, ei olnud nad lähedased. Tegelikult ei olnud Marjorie'l ühtegi lähedast sõbrannat – tema arust olid tüdrukud rumalad. Bernice seevastu oli terve selle vanemate poolt organiseeritud küllastuse jooksul unistanud itsituste ja pisaratega võrdsitatud saladuste vahetamisest, mida ta pidas kohustuslikuks koostisosaks igasuguses naistevahelises suhtluses. Kuid ta avastas, et selles osas oli Marjorie üsna külm; tundis temaga suhtlemisel samasugust raskust nagu meestegagi. Marjorie ei itsitanud kunagi, ei olnud kunagi hirmunud, oli harva hämmeldunud, ja õigupoolest oli tal väga vähe neid omadusi, mida Bernice pidas sobivalt ja õndsalt naiselikeks.

Kui Bernice oli tol õhtul hambaharja ja -pastaga ametis, arutles ta juba sajandat korda, miks talle kodust eemal olles kunagi tähelepanu ei osutatud. Asjaolu, et tema perekond oli rikkaim Eau Claire'is; et tema ema võõrustas väga tihti külalisi, korraldas oma tütre auks enne igat tantsuõhtut pidulikke lõunasööke ja ostis talle ringisõitmiseks päris oma auto, ei turgatanud Bernice'ile kunagi pähe kui põhjused tema edukuseks kodulinna seltskonnaelus. Nagu enamik tüdrukuid, oli ka tema üles kasvanud Annie Fellows Johnstoni valmistatud sooja piimaga ja romaanidega, kus naiskangelast armastati teatud müstiliste naiselike omaduste tõttu, mida alati mainiti aga kunagi välja ei näidatud.

Bernice tundis ähmast valu seetõttu, et ei olnud parasjagu populaarne. Ta ei teadnud, et kui polnuks Marjorie ärgitustööd, oleks ta terve õhtu tantsinud sama noormehega; kuid ta teadis, et isegi Eau Claire'is said hulga suurema tormijooksu osaliseks madalama positsiooni ja vähema iluga tüdrukud. Ta pani selle nende tüdrukute peenutseva põhimõttepuuduse arvele. See ei olnud Bernice'ile kunagi muret valmistanud, ja kui ka

oleks, oleks tema ema talle kinnitanud, et teised tüdrukud tegid ennast odavaks ning et meestele meeldisid tegelikult sellised tüdrukud nagu tema.

Ta kustutas vannitoas tule ja otsustas hetke ajel minna ja veidi vestleda oma tädi Josephine'iga, kelle toas tuli veel põles. Bernice'i pehmed sussid kandsid teda vaipkattega koridoris hääletult edasi, kuid toas hääli kuuldes peatus ta paakil ukse juures. Siis kuulis ta enda nime mainitavat ja ilma konkreetse pealtkuulamiskavatsuseta jäi paigale – ja toast kostuv jutulõng tungis ta teadvusesse niisama teravalt, justkui oleks seda nõelaga torgatud.

„Ta on täiesti lootusetu!“ Rääkijaks oli Marjorie. „Ma tean küll, mida sa nüüd ütled! Nii paljud on sulle öelnud, kui kena ja armas ta on, ja kui hästi ta oskab süüa teha! Aga mis sellest? Ta ei oska lõbutseda. Meestele ta ei meeldi.“

„Mida see veidike odavat populaarsust ikka annab?“

Tundus, et Mrs. Harvey oli ärritunud.

„Kaheksateistkümneaastaselt ongi see kõige olulisem,“ ütles Marjorie rõhutatult. „Ma olen andnud endast parima. Olen olnud viisakas ja olen hoolitsenud selle eest, et mehed temaga tantsiksid, aga nad lihtsalt ei talu igavlemist. Kui ma mõtlen sellele, et nii kaunis jume on raisatud sellise nannipunni peale, ja mida Martha Carey sellega korda võiks saata – oi!“

„Viisakust ei kohta tänapäeval enam üldse.“

Mrs. Harvey hääletoon vihjas, et tänapäeva seltsielu on tema jaoks liiga keeruline. Kui tema alles tüdruk oli, siis veetsid kõik headesse peredesse kuuluvad noored daamid oma aega oivaliselt.

„Igatahes,“ ütles Marjorie, „ükski tüdruk ei saa hädavaresest külalist igavesti püsti hoida, sest nüüd seisab iga tüdruk enda eest. Ma olen isegi üritanud poetada vihjeid riiete ja muu kohta, ja ta on seepeale maruvihaseks saanud – vaadanud mind eriskummalise pilguga. Ta on piisavalt osavõtlik, et aru saada, et tal ei ole just palju pakkuda, aga võin

kihla vedada, et ta lohutab end mõttega, et tema on väga vooruslik ja mina olen liiga lõbus ja kerglane ja lõpetan halvasti. Kõik ebapopulaarsed tüdrukud mõtlevad nii. Hapud viinamarjad! Sarah Hopkins kutsub Genevieve'i ja Robertat ja mind gardeeniatüdrukuteks! Võin kihla vedada, et ta annaks kümme aastat oma elust ja Euroopast saadud hariduse, et saaks ise gardeeniatüdruk olla ja et temasse oleks korruga armunud kolm või neli meest ja et tantsuõhtutel võetaks tema tantsupartnerilt iga paari sammu järel tantsujärg üle.”

„Mulle tundub,“ katkestas teda mrs. Harvey üsna väsinult, „et sa peaksid saama midagi Bernice'i heaks teha. Ma tean, et ta ei ole just väga elu täis.“

Marjorie oigas.

„Elu täis! Tule taevas appi! Ma pole teda kunagi kuulnud noormehega rääkimas milleski muust kui et on palav, tantsupõrand on täis või et ta läheb järgmine aasta New Yorki kooli. Vahel ta küsib, milline auto neil on ja siis ütleb, milline tal endal on. Põnev!“

Pärast lühikest vaikust alustas mrs. Harvey jälle oma alatise jutuga:

„Nii palju ma tean, et omale leiavad kaaslase ka tüdrukud, kes pole pooltki nii meeldivad või ilusad. Näiteks Martha Carey on tüse ja lärmakas ja tema ema on äärmiselt labane. Roberta Dillon on tänavu nii kõhnaks jäänud, et võiks arvata, et ta on Arizonast pärit. Ta tantsib ennast surnuks.“

„Aga ema,“ protesteeris Marjorie kannatamatult, „Martha on lõbus ja äärmiselt vaimukas ja üks äärmiselt kaval tüdruk, ja Roberta on suurepärase tantsija. Ta on olnud populaarne juba terve igaviku!“

Mrs. Harvey haigutas.

„Ma arvan, et Bernice'i puhul on asi selles hullus indiaaniveres,“ jätkas Marjorie. „Võib-olla ta ongi ümberkehastunud indiaaninaine. Nad kõik lihtsalt istusid ja ei öeldnud kunagi midagi.“

„Mine magama, sa rumal laps,“ naeris mrs. Harvey. „Ma ei oleks sulle sellest rääkinud, kui oleksin teadnud, et sa selle meelde jätad. Ja ma arvan, et enamik su ideesid on täiesti totrad,“ sõnas ta lõpetuseks uniselt.

Järgnes uus vaikus, mille jooksul Marjorie kaalus, kas oma ema veenmine oleks seda vaeva väärt. Üle neljakümneaastaseid inimesi on harva võimalik milleski lõplikult veenda. Kaheksateistkümneaastaselt on veendumused mäed, mille otsast alla vaatame; neljakümneviieselt on need koopad, milles end peidame.

Selle otsuseni jõudnud Marjorie soovis emale head ööd. Kui ta koridori astus, polnud seal hingelistki.

III

Kui Marjorie järgmisel hilishommikul einestas, astus Bernice tuppa üsna ametliku tervituse saatel, istus toolile Marjorie vastas, põrnitses teda pinevalt ja niisutas kergelt oma huuli.

„Mis sul mõtteis on?“ päris Marjorie üsna nõutult.

Bernice tegi väikese pausi, enne kui oma käsigranaadi viskas.

„Ma kuulsin, mida sa eile minu kohta oma emale ütlesid.“

Marjorie oli ehmunud, kuid välja paistis sellest vaid kerge punastus ning kui ta rääkima hakkas, oli ta hääel üsna kindel.

„Kus sa olid?“

„Koridoris. Ma ei tahtnud pealt kuulata – alguses.“

Pärast tahtmatut põlglikku põrnitsust langetas Marjorie silmad ja oli ühtäkki väga huvitatud üksiku maisihelbe tasakaalustamisest oma sõrmeotsal.

„Ma arvan, et peaksin Eau Claire'i tagasi minema – kui ma nii suureks nuhtluseks olen.“ Bernice'i alahuul värises tugevalt ja ta jätkas kõhkleva toonil: „Ma olen püüdnud kena olla, ja – ja kõigepealt jäeti mind hooletusse ja seejärel solvati. Keegi minu külalistest pole sellise kohtlemise osaliseks saanud.“

Marjorie vaikis.

„Aga nähtavasti olen ma tülik. Ma tüütan sind. Su sõbrad ei salli mind.“ Ta vaikis hetkeks ning talle meenus veel üks põhjus nurisemiseks. „Muidugi olin ma eelmine nädal maruvihane, kui sa püüdsid mulle vihjamisi öelda, et mu kleit ei sobinud mulle. Kas sa arvad, et ma ei oska ennast riietada?“

„Ei,“ kostus vaevukuuldav pomin.

„Kuidas palun?“

„Ma ei vihjanud midagi,“ ütles Marjorie selgelt. „Oma mäletamist mööda ütlesin ma seda, et on parem kanda sobivat kleiti kolm korda järjest kui seda kahe hirmutisega vaheldumisi kanda.“

„Kas sa arvad, et nii oli ilus öelda?“

„Ma ei üritanudki midagi ilusat öelda.“ Lühikese pausi järel ta lisas: „Millal sa tahad lahkuda?“

Bernice tõmbas järsult hinge.

„Oi!“ See oli pigem karjatus.

Marjorie tõstis üllatunult pilgu.

„Kas sa mitte ei öeldnud, et lahkud?“

„Jah, aga –“

„Või sa ainult bluffisid!“

Hetkeks põrnitsesid nad üksteist üle hommikusöögilaua. Udused lained ujusid Bernice'i silme ees, samas kui Marjorie ilme oli üsna karm – samasuguse manas ta ette siis, kui veidi purjus üliõpilased temaga kurameerida üritasid.

„Nii et sa bluffisidki,“ kordas ta, justkui oleks seda Bernice'ist oodanudki.

Bernice tunnistas seda nutma puhkemisega. Marjorie pilgust paistis tüdimus.

„Sa oled mu nõbu,“ nuuksus Bernice. „Ma olen sul k-külas. Ma pidin kuuks ajaks jääma, ja kui ma praegu koju lähen, siis ema saab aru ja i-imestab –“

Marjorie ootas, kuni katkendlike sõnade tulv kahanes väikestest nuuksatusteks.

„Ma annan sulle oma ühe kuu taskuraha,“ ütles ta külmalt, „ja sa võid järgneva nädala veeta kus tahes. On üks väga kena hotell –“

Bernice'i nuuksatused hakkasid flöödiheliga sarnanema, ning järsku püsti tõustes põgenes ta toast.

Tund aega hiljem, kui Marjorie oli raamatukogus süvenenult kirjutamas ühte neist erapooletuist ja suurepäraselt kõrvalepõiklevaist kirjadest, mida suudab kirjutada ainult noor tütarlaps, ilmus taas välja Bernice, kes oli väga punaste silmadega ja järelemõeldult rahulik. Ta ei vaadanud Marjorie poole, vaid võttis riiulilt suvalise raamatu ja istus maha, nagu hakkaks lugema. Marjorie näis olevat oma kirja süvenenud ja jätkas kirjutamist. Kui kell näitas keskpäeva, sulges Bernice plaksuga oma raamatu.

„Imselt pean siis endale rongipileti ostma.“

See ei olnud selle kõne algus, mida ta ülakorrusel oli harjutanud, aga kuna Marjorie oma repliike kätte ei saanud – „Palun, ole mõistlik“; „See oli eksitus“ –, siis oli see parim sissejuhatus, millega ta lagedale suutis tulla.

„Oota, kuni ma oma kirja ära lõpetan,“ ütles Marjorie pilku tõstmata. „Ma tahan selle järgmise postiga teele saata.“

Minuti jagu kirjutas sullepea usinalt, misjärel pööras Marjorie ümber ja tema lõõgastunud olek ütles, et ta on nüüd Bernice'i teenistuses. Bernice alustas taas oma kõnega.

„Kas sa tahad, et ma läheksin koju?“

„Noh,“ ütles Marjorie kaalutlevalt, „kui sul lõbus ei ole, siis ilmselt peaksid koju minema küll. Õnnetuks olemisest pole mingit kasu.“

„Kas sa ei arva, et lihtne viisakus –“

„Palun ära tsiteeri 'Väikesi naised!'“ hüüdis Marjorie kannatamatult. „See ei ole enam moes.“

„Arvad?“

„Taevane arm, jah! Milline tänapäevane naine suudaks elada nii, nagu need rumalad naisolevused?“

„Nad olid meie emade eeskujud.“

Marjorie naeris.

„Ega ikka ei olnud küll! Pealegi, meie emad said kenasti hakkama, aga oma tütarde probleemidest teavad nad küll väga vähe.“

Bernice kogus end.

„Palun ära räägi minu emast.“

Marjorie naeris.

„Ma olen üsna kindel, et ma ei maininudki teda.“

Bernice'ile tundus, et jutt kaldus tema probleemist kõrvale.

„Kas sa arvad, et oled mind hästi kohelnud?“

„Ma olen andnud endast parima. Sinuga pole kerge.“

Bernice'i silmalaud muutusid punasemaks.

„Ma arvan, et sa oled kalk ja isekas, ja sul pole ühtegi naiselikku omadust.“

„Tule taevas appi!“ hüüdis meeleheitel Marjorie. „Sa väike rumaluke! Sinusugused tüdrukud on süüdi kõigis nendes igavates abieludes; kõigis neis õudsais saamatustes, mida nimetatakse naiselikeks omadusteks. Milline lõök see võib olla, kui kujutlusvõimega mees abiellub ilusa riidekompisuga, mille ümber ta on õhulosse ehitanud, ja avastab siis, et too on lihtsalt üks arg, nõrk, virisev kiindumuste kuhi!“

Bernice'i suu oli pooleldi lahti vajunud.

„Naiselik naine!“ jätkas Marjorie. „Terve tema noorusaeg on hõivatud minusuguste tüdrukute vinguva kritiseerimisega, kuna meil on tõepoolest lõbus.“

Marjorie hääl tõusis ning Bernice'i suu vajus veelgi rohkem lahti.

„Inetu tüdruku vingumisest võib veel aru saada. Kui ma oleksin parandamatult inetu, siis ma ei andestaks kunagi oma vanematele enese siia ilma toomist. Aga sina alustad elu, ilma et miski sind tagasi hoiaks –“ Marjorie pigistas oma väikest rusikat, „ning kui sa ootad, et ma sinuga koos nutaksin, siis pead pettuma. Mine või jää siia, ise tead.“ Ja oma kirju kaasa võttes lahkus ta toast.

End peavaluga välja vabandades ei ilmunud Bernice lõunasöögile. Tüdrukutel oli pärastlõunaks kokku lepitud teatrietenduse külastus, aga kuna peavalu püsis, vabandas Marjorie Bernice'i nimel ühe mitte just väga kurva noormehe ees. Aga kui Marjorie hilisel pärastlõunal koju jõudis, leidis ta oma magamistoast eest kummaliselt otsustava ilmega Bernice'i.

„Ma olen otsustanud,“ alustas Bernice ilma sissejuhatusega, „et võib-olla on sul asjade suhtes õigus – võib-olla ka mitte. Aga kui sa mulle ütled, miks su sõbrad ei ole – ei ole minust huvitatud, siis võib-olla võtan su soovitusi kuulda.“

Marjorie oli peegli ees ja harutas oma juukseid soengust lahti.

„Kas sa räägid tõsiselt?“

„Jah.“

„Ilma kõhklusteta? Kas sa teed täpselt seda, mida ma käsin?“

„Aga ma –“

„Ei mingit aga! Kas sa teed täpselt seda, mida ma käsin?“

„Kui need on mõistlikud asjad.“

„Nad ei ole! Sinu puhul mõistlikud asjad ei aita.“

„Kas sa teed – soovivad –“

„Jah, mida iganes vaja. Kui ma käsin sul poksimistunde võtta, siis seda sa ka teed.

Kirjuta koju oma emale, et jääd veel kaheks nädalaks.“

„Kas sa käsid mul –“

„Hea küll – ma toon sulle paar näidet. Esiteks pole su olekus kergust. Miks? Sest sa pole kunagi oma välimuses kindel. Kui tüdruk teab, et ta on korralikult sätitud ja rietatud, siis ei pea ta oma välimuse pärast muretsema. See on sarmikus. Mida vähemate asjade pärast muretsema pead, seda sarmikam oled.“

„Kas ma ei näe hea välja?“

„Ei; näiteks ei hoolitse sa üldse oma kulmude eest. Need on tumedad ja läikivad, aga nende hoolitsemata jätmine on häbiasi. Nad oleksid ilusad, kui sa kulutaksid nende eest hoolitsemisele kümnendikugi sellest ajast, mil sa ei tee midagi. Sa hakkad neid harjama, et nad sirgeks kasvaksid.“

Bernice kergitas kõnealuseid kulme.

„Kas sa tahad öelda, et mehed panevad kulme tähele?“

„Jah – alateadlikult. Ja kui sa koju lähed, siis peaksid laskma oma hambarida veidi sirgemaks ajada. See on peaaegu märkamatu, aga siiski –“

„Aga ma arvasin,“ katkestas teda hämmeldunud Bernice, „et sa põlgad selliseid õrne ja naiselikke asju.“

„Ma vihkan õrna mõistust,“ vastas Marjorie. „Aga üks tüdruk peab välja nägema õrn. Kui ta on silmipimestavalt ilus, siis võib ta edukalt rääkida nii Venemaast, lauatennisest kui ka Rahvasteliidust.“

„Mida veel?“

„Oi, ma alles alustan! See, kuidas sa tantsid.“

„Kas ma ei tantsi hästi?“

„Ei tantsi – sa toetud meespartnerile; jah, toetud küll – olgugi, et ainult pisut. Ma märkasin seda, kui me eile samal ajal tantsisime. Ja sa tantsid sirge seljaga selle asemel, et veidi taha painutada. Imselt mõni kõrvaltvaatajast vana daam on sulle kunagi öelnud, et sel moel näed sa nii väarikas välja. Aga kui just väga lühikese tüdrukuga tegemist pole, siis on meespartneril nii palju raskem, ja tema ju ongi oluline.“

„Jätka.“ Bernice'i pea käis ringi.

„Sa pead õppima olema kena ka nende meeste vastu, kes on armetud vennikesed. Alati, kui oled kokku sattunud noormehega, kes pole kõige populaarsemate killast, näed sedamoodi välja, nagu oleks sind solvatud. Aga tead, Bernice, minu tantsupartnerid vahetuvad iga paari sammu järel – ja kes on enamus minu tantsupartneritest? Aga just need armetud vennikesed. Ükski tüdruk ei saa endale lubada nende eiramist. Selliseid on palju ükskõik millises seltskonnas. Noored poisid, kes on rääkimiseks liiga arad, on ideaalsed partnerid vestlemise harjutamiseks. Kohmakad poisid on ideaalsed tantsimise harjutamiseks. Kui sa suudad nendega kaasa minna ja ikkagi graatsiline välja näha, siis püsid kannul ka okastraadist pilvelõhkujat ületaval väiketankil.“

Bernice ohkas sügavalt, aga Marjorie polnud veel lõpetanud.

„Kui sa lähed tantsuõhtule ja oled heaks kaaslaseks, ütleme, kolmele armetule vennikesele, kes sinuga tantsivad; kui sa räägid nendega nii hästi, et nad unustavad, et on sunnitud sinuga tantsima, siis oled juba midagi korda saatnud. Nad tulevad järgmine kord

tagasi ja lõpuks tantsib sinuga nii palju armetuid vennikesi, et ka kenad noormehed näevad, et pole ohtu sinu lõksu jääda – ja siis nad tantsivad sinuga.“

„Jah,“ nõustus Bernice jõuetult. „Ma arvan, et hakkab aru saama.“

„Ja lõpuks,“ lõpetas Marjorie, „tasakaalukus ja sarmikus tulevad lihtsalt iseenesest. Ärkad ühel hommikul ja tead, et need on sul olemas, ja mehed teavad seda ka.“

Bernice tõusis püsti.

„See kõik on sinust väga kena – aga keegi pole minuga varem niimoodi rääkinud ja ma olen üsna kohkunud.“

Marjorie ei öelnud midagi ja silmitses mõtlikult oma peegeldust.

„Sinust on kena mind aidata,“ jätkas Bernice.

Marjorie ei vastanud endiselt ning Bernice mõtles, et oli ehk liialt tänulik tundunud.

„Ma tean, et sulle ei meeldi tundeavaldused,“ ütles ta kartlikult.

Marjorie pöördus järsku tema poole.

„Oi, ma ei mõelnud üldsegi sellele. Ma arutlesin selle üle, kas me ei peaks õige laskma su juukseid maha lõigata.“

Bernice varises selg ees voodile.

IV

Järgmisel kolmapäeval korraldati maaklubis pidulik õhtusöök ja tantsuõhtu. Kui külalised kohale jõudsid, oli Bernice oma kohakaarti leides veidi ärritunud. Kuigi tema paremal käel istus G. Reece Stoddard, üks ihaldusväärsemaid ja silmapaistvamaid poissmehi, siis niisama olulisel vasakul käel oli kõigest Charley Paulson. Charleyle jäi puudu pikkusest, ilust ja sotsiaalsest nutikusest, ja oma värskelt valgustatud olekus otsustas Bernice, et noormehe ainus omadus talle partneriks olla oli see, et Charley polnud temaga

varem tantsinud. Kuid see ärritustunne lahtus pärast viimaste supitaldrikute äraviimist ning talle meenusid Marjorie täpsed juhised. Uhkust alla neelates pöördus ta Charley Paulsoni poole ja sööstis tegevusse.

„Mr. Charley Paulson, kas te ei arva, et ma peaksin oma juuksed maha lõikama?“

Charley tõstis üllatunult pilgu.

„Miks?“

„Sest ma kaalun seda. See on nii lihtne ja kindel viis tähelepanu äratada.“

Charley naeratas meeldivalt. Ta ei võinud teada, et see stseen oli juba läbi mängitud. Ta vastas, et ei teadnud lühikestest juustest suurt midagi. Aga Bernice oli valmis teda selles osas valgustama.

„Ma tahan seltskonnavampiir olla, mõistate?“ teatas ta jahedalt ja jätkas selgitusega, et selleks vajalik sissejuhatus seisnes oma juuste maha lõikamises. Ta lisas, et tahtis noormehelt nõu küsida, kuna oli kuulnud, et too on tüdrukute osas nii kriitiline.

Charley, kes teadis naiste psüühikast sama palju kui budistliku kaemuse vaimuseisunditest, oli pisut meelitatud.

„Seega olen otsustanud,“ jätkas Bernice häält veidi tõstes, „et järgmise nädala alguses lähen Sevieri hotelli juuksuritöökohta, istun esimesele vabale toolile ja lasen oma juuksed maha lõigata.“ Ta jäi hetkeks kõhklema, kui märkas, et lähedal istuvad inimesed olid oma vestluse katkestanud ja kuulasid nüüd teda; kuid pärast hetkelist kõhklemist pääses Marjorie õpetus võimule ja oma tekstilõigu lõpu esitas ta juba kõigile kuulajatele. „Muidugi võtan ma pealtvaatamise eest piletiraha, aga kui te kõik minuga kaasa tulete ja mind julgustate, siis jagan pealtvaatajatele juuksuritöökoja enda vabad istekohad.“

Sellele järgnes heakskiitev naerulaine, mille varjus G. Reece Stoddard kummardus kiiresti Bernice'i poole ja ütles talle kõrva sisse: „Ma reserveerin kohe ühe looži.“

Bernice'i silmad kohtusid noormehe omadega ja ta naeratas, justkui oleks too midagi eriti geniaalset öelnud.

„Kas teil on lühikestesse juustesse usku?“ küsis G. Reece samal alatoonil.

„Ma arvan, et see on moraalitu,“ väitis Bernice tõsiselt. „Aga mis parata, inimesi tuleb lõbustada või toita või šokeerida.“ Marjorie oli selle Oscar Wilde'ilt laenanud. Mehed võtsid selle avalduse vastu naerulainega, tüdrukud otsustavate pilkudega. Ja siis, justkui poleks ta midagi vaimukat öelnudki, pöördus Bernice taas Charley poole ja rääkis talle usalduslikult kõrva sisse.

„Ma tahan paari inimese osas teie arvamust küsida. Ma kujutan ette, et te olete suurepärase inimesetundja.“

Charley erutus veidi – jagas Bernice'ile kerge komplimendi tema veeklaasi ümberajamise näol.

Kaks tundi hiljem, kui Warren McIntyre loiult poissmeesterivis seisis ja eemalolevalt tantsijaid vaatas ning endamisi arutles, kuhu ja kellega Marjorie kadunud oli, hakkas tema teadvusesse hiilima uus tunne – tunne, et viimase viie minuti jooksul vahetus Bernice'i, Marjorie nõbu, tantsupartner juba mitmendat korda. Warren sulges silmad, avas need ja vaatas uuesti. Paar minutit tagasi tantsis Bernice noormehega, kes siia kellelegi küllele oli tulnud, mistõttu oli tema eksimus mõistetav; külaline ei teaks Bernice'ist hoiduda. Kuid nüüd tantsis Bernice kellegi teisega, ja juba suundus tema poole Charley Paulson, silmis innukas otsusekindlus. Kummaline – Charley tantsis õhtu jooksul harva enam kui kolme tüdrukuga.

Warren oli selgelt üllatunud, kui – Bernice tantsis nüüd juba Charleyga – mees, kellelt tantsujärg üle võeti, oli ei keegi muu kui G. Reece Stoddard ise. Ja tundus, et G. Reece polnud sündmuste käigu üle sugugi õnnelik. Järgmine kord, kui Bernice tema lähedal tantsis, jälgis Warren teda pineval pilgul. Jah, ta oli kaunis, vägagi kaunis; ja täna

tundus tema nägu eriti elu täis. Tal oli ees selline ilme, mida ükski naine, kui tahes näitlejameisterlik, ei suuda edukalt teeselda – ta näost võis välja lugeda, et tal oli tõepoolest lõbus. Warrenile meeldis, kuidas tüdruku juuksed olid sätitud, arutles, kas nende läige tulenes briljantiinist. Ja see kleit sobis talle hästi – tumepunane värvus tõstis esile tema lummaid silmi ja kaunist jume. Talle meenus, et kui tüdruk oli alles linna saabunud, pidas ta teda ilusaks, kuid see oli enne, kui ta mõistis, et tüdruk on igav. Kahju küll, et ta igav oli – igavad tüdrukud on talumatud – kuid sellegipoolest ilus.

Ta mõtete keerdkäik jõudis tagasi Marjorie juurde. Tema seekordne kadumine on kindlasti samasugune, nagu eelmised kadumised. Kui ta uuesti välja ilmub, pärib Warren, kus ta on olnud – saab konkreetse vastuse, et see pole tema asi. Milline kahi, et Marjorie temas nii kindel võis olla! Ta mõnules teadmises, et ükski teine tüdruk siin linnas Warrenit ei huvitanud; ärgitas teda armuma Genevieve'i või Robertasse.

Warren ohkas. Tee Marjorie kiindumuse võitmiseks oli kahtlemata üks labürint. Ta tõstis pilgu. Bernice tantsis jälle külla tulnud noormehega. Pooleldi alateadlikult astus Warren poissmeeste rivist välja ja Bernice'i suunas, ise kõheldes. Siis rahustas ta end mõttega, et see on kõigest heategevus. Warren kõndis Bernice'i poole – pörkas järsku kokku G. Reece Stoddardiga.

„Palun vabandust,“ ütles Warren.

Aga G. Reece ei olnud vabandamiseks peatunud. Ta oli taas Bernice'i tantsupartnerilt tantsujärje üle võtnud.

Samal ööl kell üks pöördus Marjorie ümber, käsi koridori lambilülil, et veel viimast korda näha Bernice'i säravaid silmi.

„Nii et see töötas?“

„Oi, Marjorie, jah!“ hüüdis Bernice.

„Ma nägin, et sul oli lõbus.“

„Oli küll! Ainus mure oli see, et umbes kesköö paiku said mul jututeemad otsa. Ma pidin oma juttu kordama – erinevatele meestele muidugi. Ma loodan, et nad märkmeid ei võrdle.“

„Mehed ei tee selliseid asju,“ ütles Marjorie haigutades, „ja poleks vahet, kui nad seda ka teeks – nad arvaksid, et oled veelgi riukalikum.“

Ta kustutas tule ja kui tüdrukud trepist üles hakkasid minema, haaras Bernice tänulikult trepi käsipuust. Esimest korda elus oli teda tantsimisega ära väsitatud.

„Näed nüüd isegi,“ ütles Marjorie trepist üles jõudes, „et kui mees näeb teist tantsujärge üle võtmas, siis tärkab temas huvi. Hea küll, homme mõtleme uut jutumaterjali. Head ööd.“

„Head ööd.“

Kui Bernice oma juukseid soengust lahti harutas, lasi ta õhtul uuesti oma silme eest läbi joosta. Ta oli juhtnööre täpselt järginud. Isegi kui Charley Paulson teda juba kaheksandat korda tantsule palus, teeskles ta rõõmu ja oli pealtnäha nii huvitatud kui meelitatud. Ta ei rääkinud ilmast ega Eau Claire'ist ega autodest ega oma tulevases koolist, vaid hoidis vestluse minu, sinu ja meie piirides.

Kuid mõni minut enne uinumist loksus tema peas uinutavalt mässumeelne mõte – lõppude lõpuks oli see ikkagi tema ise, kes sellega hakkama sai. Loomulikult oli ta vestlusmaterjali saanud Marjorie'lt, aga samas pärines Marjorie enda vestlusmaterjal suuresti asjadest, mida ta luges. Bernice oli ostnud tolle punase kleidi, kuigi enne kui Marjorie selle ta pagasist välja kaevas, polnud ta seda kunagi kõrgelt hinnanud – ja tema enda hääli oli need sõnad lausunud, tema enda huuled olid naeratanud, tema enda jalad olid tantsinud. Marjorie on kena tüdruk – aga edev – kena õhtu – kenad poisid – näiteks Warren – Warren – Warren – mis ta nimi nüüd oligi – Warren –

Bernice uinus.

V

Järgmine nädal oli Bernice'i jaoks kui ilmutus. Tundega, et inimesed tõesti nautisid tema vaatamist ja kuulamist, kaasnes enesekindlus. Alguses tegi ta muidugi palju vigu. Ta ei teadnud näiteks, et Draycott Deyo õppis kirikuõpetajaks; ta ei teadnud, et noormees palus ta tantsule seetõttu, et pidas teda vaikseks, tagasihoidlikuks tüdrukuks. Oleks ta neid fakte teadnud, poleks ta teda tervitades öelnud „Tere, pommitamisvapustus!“ ning poleks jätkanud oma vannilooga – „Suviti võtab mu juuste sättimine kohutavalt palju energiat – neid on nii palju – nii et ma sätin kõigepealt alati juuksed ja puuderdan näo ja panen mütsi pähe; siis käin vannis ja pärast riietun. Kas teie meelest pole see kõige mõistlikum talitusviis?“

Kuigi Draycott Deyo vaevles parasjagu vettekastmise teel ristimisega seotud raskuste agoonias ja oleks võinud seal mingit seost näha, siis tuleb tunnistada, et ta ei näinud. Tema jaoks oli naise vanniskäigust rääkimine patt, mistõttu jagas ta Bernice'iga mõningaid oma ideid tänapäeva ühiskonna kõlvatuse teemal.

Aga tasakaaluks sellele õnnetule juhtumile oli Bernice'il mitmeid märkimisväärseid õnnestumisi. Väike Otis Ormonde rääkis end vabaks reisist Itta ja valis selle asemel Bernice'il kutsikaliku kiindumusega kannulkäimise, mis löbustas tema sõpruskonda ja ärritas G. Reece Stoddardit, kelle mitmed pärastlõunased külastused Otis täielikult ära rikkus oma eemaletõukavalt õrnade pilkudega, mida Bernice'i suunas heitis. Ta rääkis Bernice'ile isegi loo saelauast ja riietusruumist talle näitamaks, kui kohutavalt ta ise ja kõik teised temas oma esialgsete hinnangutega eksinud olid. Bernice pööras selle vahejuhtumi kerge kukkumistundega naljaks.

Bernice'i kõigist vestlustest ehk tuntuim ja kõige enam heakskiitu leidnud oli lubadus oma juuksed maha lõigata.

„Oi, Bernice, millal sa ometi oma juuksed maha lõikad?“

„Võib-olla ülehomme,“ tavatses ta naerdes vastata. „Kas te tulete ja vaatate pealt? Sest teadke, et ma loodan teie peale.“

„Kas me tuleme? Teadagi tuleme! Aga sa võiksid kiirustada.“

Bernice, kelle juukselõikusega seonduvad kavatsused olid täiesti autud, naeris seepeale jälle.

„See juhtub õige pea. Te veel üllatute.“

Kuid ehk kõige tähelepanuväärsem märk tema edust oli ülikriitilise Warren McIntyre'i hall auto, mis parkis igapäevaselt Harveyde maja ees. Algul oli toatüdruk ilmselgelt ehmatanud, kui noormees küsis Marjorie asemel hoopis Bernice'i järgi; nädal hiljem ütles toatüdruk kokale, et miss Bernice on miss Marjorie austajale käpa peale pannud.

Ja just seda miss Bernice oligi teinud. Vahest sai asi alguse Warreni soovist Marjorie's armukadedust äratada; vahest oli see aimatav, kuid siiski mitte äratuntav annus Marjorie'd Bernice'i kõnes; vahest oli see mõlemat ja mingi siiras veetlus veel pealekauba. Aga mingil moel jõudis noorema põlvkonna teadvusesse juba nädala jooksul teadmine, et Marjorie kõige truum austaja oli teinud jahmatava kannapöörde ja polnud kahtlustki, et too kurameeris nüüd hoopis Marjorie külalisega. Hetke olulisim küsimus oli, kuidas suhtub sellesse Marjorie. Warren helistas Bernice'ile kaks korda päevas, saatis talle kirjakesi ning neid nähti sageli kahekesi koos noormehe sportautos, oletatavasti süvenenud ühte neist pingelistest, olulistest vestlustest, mille põhiküsimuseks oli, kas noormees on siiras või mitte.

Narriks tegemise peale Marjorie ainult naeris. Ta ütles, et on äärmiselt õnnelik, et Warren on lõpuks leidnud kellegi, kes oskab teda hinnata. Seega noorem põlvkond naeris temaga kaasa, eeldades, et Marjorie ei hooli sellest, ja jättis asja sinnapaika.

Ühel pärastlõunal, kui tema külaskäigu lõpuni oli jäänud vaid kolm päeva, ootas Bernice esikus Warrenit, kellega ta oli minemas bridžipeole. Ta oli üsna õndsas tujus ja kui Marjorie – samuti teel peole – tema selja taha ilmus ja möödaminnes peeglisse vaadates oma mütsi hakkas kohendama, oli Bernice täiesti ettevalmistamata millekski lahkeli meenutavaks. Marjorie tegi oma töö ära väga külmalt ja lühidalt kolme lausega.

„Sa võid Warreni oma peast välja visata,“ ütles ta külmalt.

„Mida?“ Bernice oli täiesti jahmunud.

„Sa võid lõpetada Warren McIntyre'i pärast enese lolliks tegemise. Tal ei ole sinust sooja ega külma.“

Nad silmitsesid teineteist ühe pingelise hetke jooksul – Marjorie põlglik, osavõtmatu; Bernice jahmunud, poolvihane, poolkartlik. Siis sõitis maja ette kaks autot ja järgnes lärmakas signaalitamine. Tüdrukud ohkasid kumbki kergelt, pöörasid ümber ja kiirustasid külge külje kõrval välja.

Terve bridžipeo jooksul püüdis Bernice oma kasvavat rahutust kontrolli alla saada, ent tulutult. Ta oli pahandanud Marjorie'd, sfinksidest sfinksimat. Kõige heatahtlikumate ja süütumate kavatsustega oli ta varastanud midagi, mis kuulus Marjorie'le. Ta tundis end äkitselt kohutavalt süüdi. Pärast bridžimängu, kui nad istusid vabas ringis ja vestlus muutus üldiseks, torm lõpuks vallandus. Sellele lükkas tahtmatult hoo sisse väike Otis Ormonde.

„Otis, millal sa lasteaeda tagasi lähed?“ kostus kellegi küsimus.

„Mina või? Samal päeval, kui Bernice oma juuksed maha lõikab.“

„Siis on sinu haridustee läbi,“ ütles Marjorie kiirelt. „Ta kõigest blufib. Ma arvasin, et te olete sellest juba aru saanud.“

„Ongi nii?“ nõudis Otis, heites Bernice'ile etteheitva pilgu.

Bernice'i kõrvad tulistasid, kui ta püüdis välja mõelda mõjuvat vastulööki. Selle otsese rünnakuga silmitsi seistes oli ta kujutlusvõime halvatud.

„Bluffimist tuleb sageli ette,“ jätkas Marjorie üsna meeldival toonil. „Oleks võinud arvata, et oled selle teadmiseks piisavalt noor, Otis.“

„Noh,“ ütles Otis, „vahest ongi see tõsi. Aga taevake! Sellise repliigiga, nagu Bernice'il –“

„Tõesti?“ haigutas Marjorie. „Mis tema viimane teravmeelne märkus siis on?“

Keegi ei paistnud teadvat. Tegelikult polnud Bernice pärast oma muusa austajaga kurameerima hakkamist viimasel ajal öelnud mitte midagi mälestusväärset.

„Kas see oligi ainult suusoojaks öeldud?“ päris Roberta uudishimulikult.

Bernice kõhkles. Ta tundis, et peab mingigi vaimukusega välja tulema, aga oma nõbu ootamatult jäise pilgu all oli ta täiesti otsustusvõimetu.

„Ma ei tea,“ puikles Bernice kõrvale.

„Jamajutt!“ ütles Marjorie. „Tunnista üles!“

Bernice nägi, et Warreni pilk oli lahkunud ukulelelt, mida ta oli seni näppinud, ja oli nüüd küsivalt temale kinnitunud.

„Oh, ma ei tea!“ kordas ta järjekindlalt. Ta põsed õhetasid.

„Jamajutt!“ märkis Marjorie taas.

„Pea oma sõnast kinni, Bernice,“ ärgitas teda Otis. „Näita talle koht kätte.“ Bernice vaatas jälle enda ümber ringi – tundus, et Warreni pilgu eest pääsu ei olnud.

„Mulle meeldivad lühikesed juuksed,“ ütles ta kiirustades, justkui oleks noormees seda talt küsinud, „ja ma kavatsen enda juuksed samuti lühikeseks lõigata.“

„Millal?“ nõudis Marjorie.

„Millal tahes.“

„Pole paremat aega kui kohe praegu,“ soovitas Roberta.

Otis kargas jalgele.

„Hea idee!“ hüüdis ta. „Korraldame suvise juukselõikuspeo. Sa mainisid vist Sevieri hotelli juuksuritöökoda?“

Hetkega olid kõik jalul. Bernice'i süda tagus metsikult.

„Mida?“ ahmis ta õhku.

Seltskonnast kostus Marjorie hääl, väga selge ja põlglik.

„Ära muretse – küll ta oma lubadusest taganeb!“

„Tule nüüd, Bernice!“ hüüdis Otis ning hakkas ukse poole minema.

Kaks silmapaari – Warreni ja Marjorie – vahtisid teda pingsalt, esitasid talle väljakutse, trotsisid teda. Bernice kõhkles veel hetke.

„Hea küll,“ ütles ta kärvesti, „minu poolest võime minna küll.“

Terve igavikujagu minuteid hiljem, kui Bernice sõitis Warreni kõrval läbi hilispärastlõunase linna, teised Roberta autoga tihedalt kannul, tundis ta end kui Marie Antoinette, kes on kaarikuga teel giljotiini alla. Ähmaselt mõtles ta sellele, miks ta ei hüüa, et see kõik on eksitus. See oli kõik, milleks ta oli suuteline, et mitte kahe käega oma juustest haarata, et kaitsta neid järsult vaenulikuks muutunud maailma eest. Aga ta ei teinud kumbagi. Isegi mõtte oma emast ei hirmutanud teda enam. See oli tema sportlaslikkuse ülim proovilepanek; tema õigus vastuvaidlematult kõndida populaarsete tüdrukute tähises taevas.

Warren oli tujukalt vaikne ning kui nad hotelli juurde jõudsid, peatus ta kõnnitee ääres ja noogutas Bernice'ile, et see ees välja läheks. Roberta auto tühjenes naerusuisest kambast, mis sisenes juuksuritöökotta. Selle tänavapoolset külge ilmestasid kaks paksu peegelklaasist akent.

Bernice seisis kõnniteel ja silmitses silti ukse – Sevieri juuksuritöökoda. See oli tõepoolest giljotiin, ja timukaks olev esimene habemeajaja, kes oli rietatud valgesse jakki ja suitsetas sigaretti, nõjatus ükskõikselt vastu esimest tooli. Ta pidi olema Bernice'ist kuulnud; ta pidi olema terve nädala oodanud, suitsetanud lõputuid sigarette selle pahaendelise, liiga tihti mainitud esimese tooli kõrval. Kas nad seovad tal silmad kinni? Ei, aga nad seovad talle kaela ümber valge riide, juhuks kui tema verd – rumalus – juukseid – peaks tema riinetele langema.

„Hea küll, Bernice,“ ütles Warren kiiresti.

Lõug taeva poole, ületas Bernice kõnnitee, lükkas pöördukse lahti, ei heitnud pilkugi ootepinki hõivavale kärarikkale, märatsevale seltskonnale, ja läks tüseda habemeajaja juurde.

„Ma tahan, et te mu juuksed maha lõikaksite.“

Esimese habemeajaja suu vajus veidi lahti. Ta sigaret kukkus põrandale.

„Mida?“

„Mu juuksed – lõigake need maha!“

Edasistest läbirääkimistest keeldudes võttis Bernice istet. Kõrvaltoolil istuv mees keeras end küljele ja heitis talle pooleldi ärritunud, pooleldi hämmeldunud pilgu. Üks habemeajaja alustas ja rikkus ära väikese Willy Schunemani igakuise juukselõikuse. Mr. O'Reilly viimasest toolist rõhatas ja vandus meloodiliselt iidses keldi keeles, kui habemenuga talle põske lõikas. Kaks saapapuhastajat ajasid silmad pärani ja tormasid Bernice'i jalgade juurde. Ei, Bernice ei soovinud lasta oma kingi poleerida.

Väljas peatus juhuslik mööduja ja jäi põrnitsema; temaga liitus üks paarike; poole tosina väikeste poiste ninad ärkasid ellu, lamenesid vastu klaasi; ja suvebriisist kantud vestluskatked tungisid ukse kaudu sisse.

„Vahi, kus poisil on alles pikad juuksed!“

„Ah, mis sa ajad! See on ju värskelt aetud habemega naine.“

Aga Bernice ei näinud midagi, ei kuulnud midagi. Tema viimne elutaju ütles talle, et see valges jakis mees oli tema juustest eemaldanud ühe soengukammi ja seejärel teise; et ta sõrmed kobasid kohmakalt võõrapäraste juuksenõeltega; et need juuksed, need tema suurepärased juuksed on minemas – ta ei tunne enam kunagi nende lopsaka pikkuse tõmmet, kui need tumepruuni hiilgusena tema seljal ripuvad. Hetkeks oli ta peaaegu murdumas, kuid siis ujus masinlikult ta silme ette pilt – Marjorie suu kõverdumas veidi iroonilisse naeratusse, justkui et öelda:

„Anna juba alla! Sa üritasid mind seljatada ja mina nägin su blufi läbi. Sul pole lootustki.“

Viimaseid energiavarusid kokku võttes surus Bernice käed valge lina all rusikasse ja ta pilk ahenes kentsakal moel, mille kohta Marjorie kellelegi kaua aega hiljem märkuse tegi.

Kakskümmend minutit hiljem pööras habemeajaja ta näoga peegli poole, ning korda saadetud kahju ulatust nähes tüdruk võpatas. Tema juukseid ei saanud enam nimetada kiharateks, sest nüüd asetsesid need kõhetult elutute kobaratena kahel pool tema järsult kahvatuks muutunud nägu. Vaatepilt oli kole kui öö – ta teadis, et vaatepilt saab olema kole kui öö. Tema näo peamine võlu oli seisnenud madonnalikus lihtsuses. Nüüd oli see kadunud ja ta oli hirmus silmapaistmatu, mitte teatraalne; kõigest naeruväärne nagu boheemlane, kes on oma prillid koju unustanud.

Toolilt maha astudes püüdis ta naeratada – ebaõnnestus haledalt. Ta nägi paari tüdrukut pilke vahetamas; märkas Marjorie tagasihoitult pilkesse keerdunud huuli – ja märkas sedagi, et Warreni pilk oli järsku väga jahe.

„Näete nüüd,“ – tema sõnad täitsid piinliku vaikuse – „Ma tegin selle ära.“

„Jah, sa – tegid selle ära,“ möönis Warren.

„Kas teile meeldib?“

Kahelt-kolmelt häälelt kostus leige „Loomulikult“, järgnes veel üks piinlik vaikuspaus ning siis pöördus Marjorie kärmesti ja siugleva jõulisusega Warreni poole.

„Kas sa saaksid mind autoga sõidutada?“ küsis ta. „Mul on enne õhtusööki vaja tingimata üks kleit puhastusse viia. Roberta läheb koju ja võib teised ära viia.“

Warren põrnitses ainiti mingit ebamäärast plekki aknal. Siis heitis ta hetkeks jaheda pilgu Bernice'ile, enne kui pöördus Marjorie poole.

„Teen seda hea meelega,“ ütles ta aegamisi.

VI

Talle seatud lõksu skandaalsust ei mõistnud Bernice täielikult selle hetkeni, kui lõunasöögi eel kohtas oma tädi imestunud pilku.

„Aga Bernice!“

„Ma lõikasin oma juuksed maha, tädi Josephine.“

„Aga kulla laps!“

„Kas sulle meeldib?“

„Aga Bernice!“

„Ilmselt ehmatasin sind.“

„Ei, aga mida mrs. Deyo sellest homme õhtul arvab? Bernice, sa oleksid pidanud sellega Deyo peo lõpuni ootama – kui sa seda ikkagi teha tahtsid, siis sa oleksid pidanud ootama.“

„See juhtus ootamatult, tädi Josephine. Pealegi, miks see just mrs. Deyole huvi peaks pakkuma?“

„Aga kulla laps,“ hüüdis mrs. Harvey, „oma nooremat põlvkonda laitvas artiklis, mille mrs. Deyo eelmisel kolmapäevaklubi kohtumisel ette luges, pühendas ta veerand tundi lühikeste juuste kritiseerimisele. See on talle lausa südameasjaks. Ja pidu korraldatakse sinu ja Marjorie auks!“

„Mul on kahju.“

„Oi, Bernice, mida su ema küll ütleb? Ta arvab, et mina andsin sulle selleks loa.“

„Mul on kahju.“

Lõunasöök oli piinarikas. Bernice oli kiiruga lokitangidega katsetanud, kõrvetades seajuures oma sõrme ja hulga juukseid. Ta nägi, et ta tädi oli ühtaegu nii mures kui ka ahastuses, ning tema onu korrutas ikka ja jälle „Olgu ma neetud!“ solvunud ja veidi vaenulikul toonil. Ja Marjorie istus väga vaikselt, varjudes vaevuaimatava naeratuse, vaevuaimatavalt pilkava naeratuse taha.

Kuidagi õnnestus Bernice'il õhtu üle elada. Kolm noormeest tulid külla; Marjorie kadus koos ühega neist ja Bernice tegi loiu, edutu katse neist kahte ülejäänut võõrustada – ohkas tänulikult, kui kell pool üksteist trepist üles oma toa suunas astus. Milline päev!

Kui ta oli ööriided selga pannud, avanes tema toa uks ja sisse astus Marjorie.

„Bernice,“ ütles ta, „Mul on Deyo tantsuõhtu pärast kohutavalt kahju. Ma annan sulle oma ausõna, et olin selle täiesti ära unustanud.“

„Pole hullu,“ ütles Bernice järsult. Peegli ees seistes tõmbas ta kammi aeglaselt läbi oma lühikeste juuste.

„Ma viin su homme kesklinna,“ jätkas Marjorie, „ja juuksur teeb su soengu korda, nii et sa näed esmaklassiline välja. Ma ei uskunud, et sa seda tegelikult ka teed. Mul on tõesti väga kahju.“

„Oh, pole hullu!“

„Ja kuna see on su viimane õhtu siin, siis ei oma see vast väga suurt tähtsust.“

Äkki Bernice võpatas, kui Marjorie heitis oma juuksed üle õla ning hakkas neid aeglaselt kahte pikka blondi patsi punuma, kuni nägi oma kreemikas negližees välja kui mingit saksi printsessi kujutav peen maal. Lummatult vaatas Bernice patside kasvamist. Rasked ja luksuslikud, liikusid nad nõtkete sõrmede all nagu tõrksad maod – ja kõik, mis Bernice'ile oli jäänud, oli see mälestuspilt ja lokitangid ja pilke täis homme päev. Ta nägi vaimusilmas, kuidas G. Reece Stoddard, kellele ta oli meeldinud, võtab omaks oma harvardliku käitumismaneeri ja ütleb oma õhtusöögikaaslasemale, et Bernice'i poleks tohtinud lasta nii palju kinos käia; ta nägi, kuidas Draycott Deyo vahetab oma emaga pilke ja on seejärel tema vastu kohusetundlikult lahke. Aga võib-olla on homseks uudis juba mrs. Deyoni jõudnud; ta saadaks Bernice'ile jäise kirjakese, kus palub tal mitte kohale ilmuda – ja tema selja taga nad kõik naeraksid ja teaksid, et Marjorie tegi ta lolliks; et tema ilu oli ohverdatud iseka tüdruku armukadede kapriisi tõttu. Ta istus järsku peegli ette toolile ja hammustas põske.

„Mulle mu soeng meeldib,“ ütles ta pingutusega. „Ma arvan, et see sobib mulle.“

Marjorie naeratas.

„Su soengul pole midagi viga. Taeva pärast, ära muretse!“

„Ei muretsegi.“

„Head ööd, Bernice.“

Aga kui üks sulgus, siis miski Bernice'is murdus. Ta hüppas püsti, surus käed rusikasse, läks kiirelt ja hääletult oma voodi juurde ja tõmbas selle alt välja oma käsikohvri. Sinna viskas ta tualett-tarbed ja vahetusriided. Siis võttis ta ette oma reisikohvri ja viskas sinna kiiruga kaks sahtlitäit pesu ja õhtukleite. Ta tegutses kiirelt, ent äärmiselt efektiivselt, ning kolmveerand tundi hiljem oli ta reisikohver lukustatud ja rihmaga kinnitatud ning ta oli täiesti riides, seljas Marjorie abiga välja valitud maitsekas reisikleit.

Laua taha maha istudes kirjutas ta mrs. Harveyle kirjakese, milles mainis lühidalt oma lahkumispõhjust. Ta pitseeris ja adresseeris kirja ja asetas selle oma padjale. Ta heitis pilgu oma käekellale. Rong väljus kell üks ja ta teadis, et kaks tänavavahet edasi Marborough hotelli juures saab ta vaevata takso tellida.

Järsku tõmbas ta teravalt hinge ja tema silmis välgatas ilme, mida kogunud inimesetundja oleks ähmaselt osanud seostada tolle otsustava ilmega, mis tal oli ees juuksuritoolil istudes – oli mingil moel selle edasiarendus. Bernice'i jaoks oli see üsna uus ilme – ning sel olid tagajärjed.

Ta läks vargsi kummuti juurde, võttis seal lebava eseme, kustutas kõik tuled ja seisis vaikuses, kuni tema silmad harjusid pimedusega. Tasakesi avas ta Marjorie toa ukse. Ta kuulis uinunud, muretu südametunnistuse vaikset ja ühtlast hingamist.

Nüüd seisis Bernice voodi kõrval, ise väga kaalutlev ja rahulik. Ta tegutses kiiresti. Kummardudes leidis ta ühe Marjorie patsidest, jõudis kobamisi selle pealähedaseima punktini, hoidis seejärel patsi lõdvalt, et magaja tõmmet ei tunneks, lasi käärid käiku ja lõi selle maha. Pats käes, hoidis Bernice hinge kinni. Marjorie pomises midagi läbi une. Bernice amputeeris osavalt ka teise patsi, peatus hetkeks ja läks seejärel lendleval, hääletul sammul tagasi enda tuppa.

Allkorrusel avas ta suure esiukse, sulges selle enda järel ettevaatlikult ning astus kummaliselt rõõmsa ja erksa tundega verandalt kuuvalguse kätte, vehkides raskusega käeotsas nagu oleks see ostukott. Pärast minutulist kiiret kõndi avastas ta, et tema vasak käsi hoidis ikka veel kahte blondi patsi. Ta naeris ootamatult – pidi käe kõvasti suule suruma, et mitte tuua kuuldavale täielikku naerulaginat. Parasjagu just Warreni majast möödudes pani ta hetke ajal oma pagasi maha ja lennutas kaks patsi köie kombel puitverandale, kus need maandusid kerge mütsatusega. Ta naeris jälle, suutmata end enam tagasi hoida.

„He-he-hee,“ itsitas ta metsikult. „Isekas olevus skalpeeritud!“

Siis tõstis ta oma kohvrid maast üles ja jätkas teed mööda kuuvalgel tänavat pooleldi jooksusammul.

4. TÕLKEANALÜÜS

Tõlkeanalüüs jaguneb neljaks alapeatükiks. Eraldi tulevad vaatluse alla probleemsed sõnad ja väljendid, korduvused, sidusus ning kõnekujundid. Kolme viimase kui stiilivõtteid sisaldavate alapeatükkide puhul on esmalt ära toodud teoreetiline ülevaade käsitletavatest konkreetsetest stiilivõtetest ning seejärel konkreetsete näidete analüüs. Selguse huvides olen konkreetseid näiteid käsitleanud mõlema lühijutu puhul eraldi, kuna sageli on nende mõistmisel oluline ka loo üldisema konteksti mõistmine. Erandina käsitleb probleemsete sõnade ja väljendite peatükk ainult lühijuttu „Bernice Bobs Her Hair“.

4. 1 Probleemsed sõnad ja väljendid lühijutus „Bernice Bobs Her Hair“

Nagu sissejuhatuses mainitud, siis lühijutu „The Baby Party“ puhul ei esinenud erilisi raskusi vastete leidmisel või sisu mõistmisel, kuna lugu ise hõlmab vaid ühte päeva ning on üles ehitatud pigem situatsioonikonfliktile (sünnipäev > kaklus). Küll aga esines probleeme teise lühijutu puhul, kus nii mitmelgi juhul oli vajalik põhjalikumalt mõista loo avaldamise ajalist ja ruumilist konteksti.

4. 1. 1. Juuste ja nende lõikamisega seonduvad sõnad ja väljendid

Kõige esmane probleem oli leida vaste nimisõnafraasile *bobbed hair* ja tegusõnafraasile *to bob one's hair*. Sealjuures ei anna Festart vastet kummalegi. OALD

annab verbile *bob something* definitsiooniks „*to cut somebody's hair so that it is the same length all the way around*“ ning nimisõnale *bob* analoogse definitsiooni „*a style of a woman's hair in which it is cut the same length all the way around*“.

Eeltoodud definitsioonide puhul peetakse silmas konkreetset lõikust, kuid lähtuvalt loo ilmumise aastast – 1920 – nõuab antud kontekst neile üldisemat tähendust. Ameerika Ühendriikides hakkas *bob cut* lõikus mingil määral populaarsust koguma küll juba esimese maailmasõja ajal, kuid moelõikuseks sai see alles 1920ndate aastate keskel (Warner: lõigud 1 ja 7). Seega loo asetleidmise ajalises ja ruumilises kontekstis olid naistel traditsiooniliselt siiski veel pikad juuksed ning nende lühikeseks lõikamine oli nimelt viis ühiskonda šokeerida. Nagu Bernice isegi oma plaani põhjendab: „*It's such a sure and easy way of attracting attention.*” Seega on antud juhul oluline pigem tegu ise kui lõikuse konkreetne nimetus.

Väljenditele andis üldisemad tähendused Merriam-Webster, kus verbi *bob* ühe definitsioonina paljudest on ära toodud „*to cut shorter*“ ning nimisõna analoogne definitsioon on „*a short haircut on a woman or child*“. Eestikeelsed vasted on seega *lühikesed juuksed* ja *oma juukseid maha lõikama*.

Kuna loo üheks oluliseks motiiviks on juuste lõikamine, siis on selles oma roll mängida ka vastava elukutse esindajal, kelleks siinkohal on *barber*. Merriam-Webster defineerib sõna järgnevalt: „*one whose business is cutting and dressing hair, shaving and trimming beards, and performing related services*“. Festart annab sõnale *barber* vasteteks *juuksur*, *meestejuuksur* ja *habemeajaja*. Antud juhul ei oleks lihtsalt *juuksur* kõige parem vaste, kuna Bernice'i repliiki vürtsitab lisaks juuste lühikeseks lõikamise skandaalsusele ka asjaolu, et ta lubab lasta seda teha meesterahval, kelle klientideks on pea eranditult siiski samuti mehed. Seda kinnitab ka asjaolu, et pärast seda, kui Bernice ongi lasknud oma juuksed maha lõigata, lubab Marjorie ta lepituseks n-õ päris juuksuri juurde viia:

*“I’ll take you down-town to-morrow,” continued Marjorie, “and the **hairstylist**’ll fix it so you’ll look slick.”*

„Ma viin su homme kesklinna,“ jätkas Marjorie, „ja **juuksur** teeb su soengu korda, nii et sa näed esmaklassiline välja.“

Seega sobib siinkohal tõlkeks kõige paremini *habemeajaja*, mille definitsiooniks annab EKSS järgmise: „habemeajamise ja ka juukselõikamisega tegelev isik“.

Marjorie poolt etteantud repliik, millega Bernice seltskonnas endale kõige enam tähelepanu tõmbab, on järgmine:

*“So I’ve decided,” she continued, her voice rising slightly, “that early next week I’m going down to the Sevier Hotel **barber-shop**, sit in the first chair, and get my hair bobbed.”*

„Seega olen otsustanud,“ jätkas Bernice häält veidi tõstes, „et järgmise nädala alguses lähen Sevieri hotelli **juuksuritöökotta**, istun esimesele vabale toolile ja lasen oma juuksed maha lõigata.“

Sõnale *barber-shop* pakub Festart vasteteks (*meeste*) *juuksurisalong*, *pardla* ja *juuksuritöökoda*. Neist esimese variandi olen välistanud seetõttu, et antud kontekstis oleks *salong* liialt peen nimetus – käesolevas loos on olulisel kohal muuseas ka kontrast heast perekonnast pärit Bernice’i ja lausa labaselt lihtsa koha vahel, kus ta oma juuksed maha laseb lõigata. Sõna *pardla* on küll lihtne ja lühike, kuid EKSS märgib selle kasutuseks *harvaesinev* ning ka Google’i otsing ei anna sellele asjakohaseid vasteid, mistõttu võib selle tähendus jääda ebamääraseks. Seega sobib antud variantidest kõige paremini *juuksuritöökoda*.

Tekstis on veel üks huvitav viide habemeajajale kontekstis, kus Bernice’i käest uuritakse, millal ta siis lõpuks oma lubaduse täide viib ja oma juuksed maha laseb lõigata:

Bernice, whose tonsorial intentions were strictly dishonorable, would laugh again.

Bernice, kelle **juukselõikusega seonduvad kavatsused** olid täiesti autud, naeris seepeale jälle.

Merriam-Webster defineerib sõna *tonsorial* järgmiselt: „*of or relating to a barber or the work of a barber*“. Samas annab Festart sellele vasteks lihtsalt *juuksuri-*, mis on ebatäpsem, kuna selles ei kajastu asjaolu, et jutt on just meestejuuksurist/habemeajajast. Ent rangelt täpsusest lähtumise tulemuseks oleks siinkohal üsna kohmakas tõlge (*habemeajajatega seonduvad kavatsused* vms), mistõttu jäingi üldisema tõlke juurde, kuna loo üldisemast kontekstist on siiski teada, et jutt on habemeajajast.

4. 1. 2 Konkreetse nimetuse tõlkimine kirjeldavaga

Antud lühijutus esines neli juhtu, kus originaaltekstis esineva, kultuurispetsiifilisele elemendile viitava konkreetse nimetuse tõlkestrateegiana on kasutatud selle asendamist kirjeldava nimetusega (Aixelá 1996: 63). Neist esimene on *pump-and-slipper dance*, mida mainitakse Marjorie esmakordsel tutvustamisel:

*Marjorie Harvey, who /.../ was already justly celebrated for having turned five cart-wheels in succession during the last **pump-and-slipper dance** at New Haven*

Marjorie Harvey, kellele /.../ jagati õiglast tunnustust ka selle eest, et ta viskas hiljutisel **aastaballil** New Havenis viis hundiratast järjest

Pump-and-slipper dance (või ka lihtsalt *Pump and Slipper*) on iga-aastane pidulik tantsuõhtu Yale'i ülikoolis, ning sõnad *pump* ja *slipper* viitavad jalatsitele, mida

peokülalised tollal kandsid – *dancing pumps* ja *dancing slippers* –, kusjuures esimesi kandsid mehed, teisi naised (Young 2002). Festart ingliskeelsetele nimetustele sobivaid vasteid ei anna, kuid tõenäoliselt võib mõlemaid ühiselt *tantsusussideks* nimetada.

Siinkohal oli antud nimetuse tõlkimise osas võimalus konsulteerida ka teise allikaga, kuna lisaks lühijutule „Bernice Bobs Her Hair“ on Fitzgerald nimetust *pump-and-slipper* kasutanud ka juttudes „A Short Trip Home“ ja „May Day“, millest viimane on ilmunud eestikeelsena samanimelises lühijuttude kogumikus. „Maipüha“ tõlkes on see tõlgitud lihtsalt *aastaballiks* (Fitzgerald 2011: 38). Seega on konkreetne nimetus tõlkes asendatud kirjeldava nimetusega.

Antud juhul on see tõenäoliselt ka parim lahendus. Kuna *pump-and-slipper dance* näol on tegu konkreetse nimetusega, siis ei ole ilmselt mõistlik üritada seda sõna sõnalt eesti keelde ümber panna. Samas ei oleks õigustatud ka ingliskeelse nimetuse tõlkesse sissejätmine, kuna tõenäoliselt ei ole eestikeelne lugeja niivõrd kursis Ameerika Ühendriikide ülikoolide erinevate pidulike üritustega ning ka nimetuse enda motiveeritus (*pump and slipper* > *dancing pumps and dancing slippers* > tantsusussid) võib arvatavasti jääda ähmaseks. Seega olen ka enda tõlkes kasutanud kirjeldavat *aastaballi*.

Järgnevad on ülejäänud kolm näidet:

<i>sixteen-year-old Otis Ormonde, who has two more years at Hill School</i>	kuueteistkümneaastane Otis Ormonde, kel on veel kaks aastat internaatkooli lõpetamiseni
<i>she was /.../ only ridiculous, like a Greenwich Villager who had left her spectacles at home</i>	ta oli /.../ kõigest naeruväärne nagu boheemlane , kes on oma prillid koju unustanud

“The *two-by-four*? Oh, this? This is a club. When she comes out I’ll hit her on the head and knock her in again.”

„**Saelaud?** Ah see siin? See on golfikepp. Kui ta välja tuleb, siis tabamusega vastu pead löön ta sisse tagasi.“

Kahe esimese näite puhul kehtib põhimõtteliselt sama arutluskäik, mis nimetuse *pump-and-slipper* puhul: on üsna tõenäoline, et lugeja võib originaalteksti konkreetsele nimetusele vajada selgitust, mistõttu on mõistlikum see asendada kirjeldava nimetusega.

Kolmandal juhul on aga originaali konkreetne nimetus saanud üldisema tõlke seetõttu, et vähemalt töö autorile teadaolevalt ei ole eesti keeles samalaadset vastet. Lähtekeelne *two-by-four* (ka 2×4) tähistab standardmõõdus saelauda, kusjuures arvud märgivad laua laiust ja sügavust tollides (Wikipedia kaastöölised: lõik 1). Huvitav on selles näites ka sõna *club*, mida kasutatakse sõna *two-by-four* metafoorse sünonüümina. *Club* võib tähendada lihtsalt *kepp* või *kurikas*, aga siinkohal kasutatakse seda tähenduses *golf club*, millest annab aimu sellele järgnev selgitus, kuidas kõneleja seda kasutada kavatses, ning ka loo üldisem kontekst, kuna näite tegevuskoht on maaklubihooned, mida ümbritsevad golfiväljakud.

Kõigi eeltoodud kultuurispetsiifiliste elementide näidete puhul on ühtlasi tegu ka hüponüümiaga, mis on „leksikaalne hierarhiasuhe kahe või enama tähenduse vahel, mille puhul iga kõrgema astme tähendus on alumise suhtes laiem“ (Pajusalu 2009: 136). Sealjuures kannab laiemat tähendust hüperonüüm, kitsamat hüponüüm. Seega *pump-and-slipper dance* on aastaball, kuid aastaball kui selline võib tähistada veel palju erinevaid konkreetseid aastaballe.

Vastupidiselt eeltoodud kultuurispetsiifilistele elementidele võib mõlema teksti puhul välja tuua ka sellised, mis on tõlkesse sisse jäänud: kõnetlussõnad (*mr.*, *mrs.*, *miss*) ning pikkus- ja raskusühikud (*miil*, *nael*). Need on oma olemuselt üldlevinud, mistõttu nende

tähenduse mõistmisel ei tohiks probleeme esineda, ning samas annavad need lugejale aimu, et loo asetleidmise kohaks on inglise keelt kõnelev maa.

4. 1. 3 Shell shock

Antud väljendiga tervitab Bernice üht noormeestest, kes teda tantsule palub:

„*Hello, Shell Shock!*“

„Tere, **pommitamisvapustus!**“

OALD defineerib terminit *shell shock* järgnevalt: „*a mental illness that can affect soldiers who have been in battle for a long time*“. Samas on eeltoodud definitsioon üsna üldine ning ei anna mingit aimu sellest, mis funktsioon on nimetuses sõnal *shell*. Wikipedia selgitab nimetuse tagapõhja täpsemalt: *shell shock* oli esimeses maailmasõjas sõdurite reaktsioon intensiivsele pommitamisele lahingutes, põhjustades abitustunnet ja paanikahooge, ning ühtlasi peetakse seda ka esimeses maailmasõjas sõdinute kõige tüüpilisemaks traumaks; alates teisest maailmasõjast on kasutusel terminid *combat stress reaction* ja *combat fatigue* (Wikipedia kaastöölised: lõigud 1–3).

Festart annab terminile *shell shock* vasteks *närvivapustus*, mis on aga väga üldine ning ei anna kuidagi edasi seoseid sõja ja pommitamisega. Google'i otsingu abil mõiste kasutamist uurides jõudsin aga eesti keelde tõlgitud artiklini, mis pakkus nii sobiva vaste kui ka nimetuse selgituse: „pärast Esimest maailmasõda kõnelesid psühholoogid pommitamisvapustusest (*shell shock*), kuna seda sõda peeti peamiselt suurtükkidega“ (Salecl 2000: lõik 4). Võrreldes ingliskeelse terminiga *shell shock* on vaste

pommitamisvapustus küll oluliselt pikem ning kõlab tegelase otsekõnes sellevõrra kohmakamalt, kuid see-eest annab siiski edasi termini täpset tähendust.

Samas jäi selle lausungi puhul ikkagi küsitavaks, miks Bernice sellist tõsist traumat nõnda triviaalses kontekstis üleüldse mainis. Analüüsis „Fitzgerald and War“ selgitab James H. Meredith selle konkreetse lause tagapõhja järgmiselt: 1920ndatel aastatel oli termin *shell shock* ameeriklaste teadvusesse juba nii sügavasti juurdunud ning muutunud kasutuselt sedavõrd tavapäraseks, et seda võis pidada juba lausa labaseks (2004: 175). Seega andis termini *shell shock* kasutuse tagapõhja uurimine Fitzgeraldi käsitluses kinnitust selle täpse tõlkimise vajadusele (s.t *närvivapustuse* asemel *pommitamisvapustus*), kuna selle lihtsa ja lühikese lausungiga annab autor edasi tolle ajastu ameeriklastele omast meeleastatust.

4. 1. 4 Tantsimisega seotud ühendverbid

Antud lühijutus oli probleemne kahe ühendverbi – *cut in (on)* ja *be/get stuck (with)* – tõlkimine. Lisaks on nende näol tegu ka idioomidega. Idioom on „täenduslikult kokkusulanud liikmetega püsiühend, mille kogutähendus ei tulene ühendit moodustavate sõnade tähenduste summast“ (Erelt 2007a: lõik 4). Esimese ühendverbi puhul ei ole otseselt tegu millegi lõikamisega, teisel juhul ei ole keegi otseselt millegi/kellegi küljes kinni. Idioomile kui püsiühendile on iseloomulik, et ta on „keelepädevuses salvestatud tervikuna,“ ning selle kujundlikkus tuleneb sellest, et tema „üht või mitut osa on kasutatud ülekantud tähenduses“ (Pajusalu 2009: 161). Sellise piltlikult edasiantud, ühe tervikliku üksusena tajutava püsiühendi peamiseks funktsiooniks on hõlbustada selle poolt tähistatava tähenduseni jõudmist. Idioome nimetatakse teisiti ka *surnud metafoorideks*, kuna need on

leksikaalsel tasandil juba kinnistunud – kõneleja kasutab neid valmiskujul, mitte ei loo neid kõnelemise käigus iga kord uuesti (Pajusalu 2009: 161–162).

Mõlemad ühendverbid esinevad lühijutu jooksul korduvalt – *cut in* kümnel korral, *be/get stuck* viiel korral. Originaaltekstis kasutatud idioomid on vormilt lühikesed ja suupärased (mis on oluline eelkõige siis, kui nad esinevad tekstis korduvalt ja üksteisele küllalt lähestikku), kuid samas kannavad endas üsna spetsiifilist tähendust. Probleemiks on see, et eesti keeles ei leidu kummalegi ühendverbile ühest ning lähtekeeles väljendatule võrdväärset lühikest ja suupärast vastet.

Mõlema ühendverbi kasutuskontekst on seotud tantsimisega, täpsemalt tantsupartnerite vahetamisega. Ühendverbile *cut in* on sobivaks tähenduseks „*to interrupt a dancing couple and take one as one's partner*“ (Merriam-Webster). Eesti keeles võiks seda seega väljendada kui tantsujärje ülevõtmist. Festart nii spetsiifilist tähendust ei anna, kuna pakutud vastetest on tähenduselt lähim *vahele trügima*, mis jääb antud juhul siiski liiga üldiseks.

Ühendverbi *stuck with* tähendus on aga järgmine: „*forced to have, use, or deal with someone or something that you do not want*“ (Macmillan Dictionary). Antud loo kontekstis tähendab see seda, et kui noormees on tütarlapse tantsule palunud, siis tantsib ta temaga seni, kuni mõni teine noormees avaldab soovi temalt tantsujärg üle võtta. Festart pakub ühendverbile *be stuck* vasteks „ummikusse jooksmas“, ühendverbile *get stuck* „takerdumas“. Neist viimane isegi annab mingil määral edasi originaali tähenduse sisu, kuid konkreetselt sellisel kujul see vasteks siiski ei sobi.

Seega tuleb siinkohal paratamatult leppida asjaoluga, et mitte alati ei võimalda sihtkeeleressursid leida lähtekeelsele väljendile samaväärselt lühikest ja suupärast vastet. „Pahatihti, eriti kui originaal nõuab lihtsat lauset või soravat dialoogi, osutub võrdväärse lihtsuse ning ladususe edasiandmine tõlkes võimatuks – ikka tuleb ümberpanekusse

poetada seletusi või täpsustusi, et autori tekst ei jääks raskesti või kaksipidi mõistetavaks“ (Soosaar 1984: 667).

Sobiva ühese vaste puudumisel ongi lähtekeelset ühendverbi sõltuvalt kontekstist või kõnelejast tõlgitud mitmel erineval moel. Kõige sagedamini on ühendverbi *cut in* tõlgitud selle definitsiooni – „(kellegi tantsupartnerilt) tantsujärge üle võtma“ – abil. Nendeks on olnud juhud, kus on vaja edasi anda lähteteksti ühendverbi kõiki aspekte:

disappointed stags caught in midfloor as they had been about to cut in keset tantsupõrandat teolt tabatud pettunud poissmehed, kel oli olnud plaanis **tantsujärg üle võtta**

one man sees another man cut in and he thinks there must be something there kui mees näeb teist **tantsujärge üle võtmas**, siis tärkab temas huvi

the reputation of not being frequently cut in on kuulsus, et **tema tantsupartnerilt tantsujärge sageli üle ei võeta**

He had again cut in on Bernice. Ta oli taas Bernice'i **tantsupartnerilt tantsujärje üle võtnud.**

she'd give ten years of her life and her European education to /.../ be cut in on every few feet at dances ta annaks kümme aastat oma elust ja Euroopast saadud hariduse, et /.../ tantsuõhtutel **võetaks tema tantsupartnerilt** iga paari sammu järel **tantsujärg üle**

Kahel juhul on tõlkeks saanud lühem „tantsule paluma“, mis tõstab esile ühte konkreetset aspekti lähtekeelsest ühendverbist:

*when Charley Paulson **cut in** for the eighth time*   kui Charley Paulson teda juba kaheksandat korda **tantsule palus**

*he had **cut in on her** because he thought she was a quiet, reserved girl*   noormees **palus ta tantsule** seetõttu, et pidas teda vaikseks, tagasihoidlikuks tüdrukuks

Tõlkes esineb lisaks veel kaks erinevat vastevarianti:

*“Why don’t some of you **cut in**?”*   „Miks keegi teist **vahela ei sega?**“

*I’m **cut in on** every few feet – and who does most of it?*   minu **tantsupartnerid vahetuvad** iga paari sammu järel – ja kes on enamuse minu tantsupartneritest?

Vahela segama jääb tähenduse poolest küll üldisemaks, kuid lühiduse poolest sobib tegelase otsekõnesse paremini. *Tantsupartnerite vahetumine* annab iseenesest lähtekeelse ühendverbi tähendust küllalt täpselt edasi, kuid sobib kasutamiseks eelkõige siis, kui kõnelejaks on asjaosaline naispartner.

Ühendverbile *stuck with* on aga pea iga kord erinev tõlge:

*She's **been stuck with** little Otis
Ormonde for almost an hour.*

Ta on juba pea tund aega väikese Otis
Ormonde'iga **tantsinud**.

*his only qualification to be her partner
was that he had never **been stuck with**
her*

noormehe ainus omadus talle partneriks
olla oli see, et Charley polnud **temaga**
varem **tantsinud**

*I'll see that you don't **get stuck**.*

Ma hoolitsen selle eest, et sa temaga
pikalt ei peaks tantsima.

*if you talk so well to them that they forget
they're **stuck with you***

kui sa räägid nendega nii hästi, et nad
unustavad, et **on sunnitud sinuga**
tantsima

*the attractive boys will see there's no
danger of **being stuck***

kenad noormehed näevad, et pole ohtu
sinu **lõksu jääda**

Esimeses kahes näites on tõlkeks lihtsalt *tantsima*, kuna lähtekeele ühendverbi „takerdumise“ aspekti annab edasi ülejäänud lause. Esimesel juhul on selleks täpsustus, et Bernice on Otisega tantsinud „juba pea tund aega“, teisel juhul pole Charley aga üldse varem Bernice'iga tantsinud ning tähendus on seega kontekstist tuletatav. Kolmandas näites on *get stuck* lahti seletatud kui „kellegagi pikalt tantsima“, neljandas kui „on sunnitud tantsima“. Viimases on see tegelase otsekõnes edasi antud aga piltlikult „lõksu jäämisena“.

4. 2 Korduvused

Korduvuste funktsiooniks tekstis võib olla rõhuasetuse loomine, arusaadavuse toetamine, korratava elemendi võimendamine, emotsioonide edasiandmine (Silva Rhetoricae). „Kirjandustekstis peegeldab sõnavaraline kordus – ikka ja jälle samade sõnade kordamine ilma sünonüümide või asesõnade kasutamiseta – autori püüdu siduda lugeja tähelepanu teatud maailmanägemusega“ (Kaldjärv 2007: 88).

Käesolevas töös vaatlen korduvuste all leksikaalsete elementide kordamist. Siinkohal tuleb märkida, et lugedes esineb korduvust ka teatud kujutluspiltide näol, millest tuleb juttu kõnekujundite alapeatükis. Leksikaalseks korduseks on ka stiilivõte polüsündeton, kuid see tuleb eraldi vaatluse alla sidususe alapeatükis.

Analüüsitavates lühijuttudes esinevatest kordustest võib eristada täielikku ja osalist kordust, lausesisest ja lauseülest kordust.

Täieliku korduse puhul kordub juba varem esinenud sõna, fraas või isegi lause samal kujul. Osaliseks korduseks on sama sõnatüve kordus eri liiki sõnades (nt tegusõna ja nimisõnana) ning ka parallelism, mis esineb korduva struktuuri kuid erineva sisuga järjestikuste osalausete näol (Silva Rhetorica). Kuid et selliseid parallelismi näiteid oleks analüüsitavates lühijuttudes lõpmata palju, siis käsitlen käesolevas töös eelkõige neid juhtumeid, milles esineb ühtlasi ka leksikaalne kordus anafoori näol – sõna või fraasi kordus järjestikuste osalausete algul (Silva Rhetorica).

Lauseülene kordus võib esineda näiteks järjestikustes lausetes või ühe tekstilõigu sees. Vahel võib oluliseks osutada ka selline kordus, mille korduvad elemendid asuvad tekstis teineteisest märksa kaugemalgi – näiteks kui viidatakse tagasi mingile sisu seisukohalt olulisele elemendile. Samas on loogiline, et korduste seotuse aste on erinev: kui ühes ja samas või kõrvuti asetsevates lausetes avaldub korduse seotus tugevalt, siis

midagi rohkem teksti korduste vahele jääb, seda nõrgemini nad on seotud (Halliday, Hasan 1976: 290–296 viidatud Naciscione 2010: 124 kaudu). Sellest tulenevalt esitab korduste omavaheline kaugus teose lugejale (sh tõlkijale) väljakutse, kuna korduse märkamiseks on vaja kõrgendatud tähelepanuvõimet (Naciscione 2010: 123).

Analüüsitavate lühijuttude puhul võib välja tuua korduse erinevaid funktsioone ka sõltuvalt sellest, kes on selle korduse vahendajaks. Eristada võib jutustaja häält ning tegelaste kõne, sealhulgas dialooge. Jutustaja tekstis on korduste funktsiooniks eelkõige stilistilise efekti saavutamise ebatavalise keelekasutuse abil, tegelaste kõnes esinevad kordused annavad edasi pigem kõne loomulikkust. Dialoogides esinevate (arvukate) korduste näol avaldub aga suurepäraselt emotsioonide edasiandmise ning valitseva meeleolu võimendamise funktsioon.

Mõlema lühijutu puhul on iseloomulik see, et lähestikku (ühes või järjestikustes lausetes) esineb mitu, sageli lisaks ka erinevat tüüpi kordust, mis puhul avaldub korduvuse kui stiilivõtte efekt eriti ilmekalt.

Tekstis korduvuste loomine on autori stiilivõtte, mis peaks olema säilitatud ka tõlkes. Järgnevad näited peaksid aga ilmetama ka seda, mis on korduvuste funktsioonid ning kuidas need mõjutavad teksti sisulist külge.

4. 2. 1 Korduvused lühijutus „The Baby Party“

Järgnev näide ühendab endas sõna täielikku (*laugh*) ja osalist (tegusõna *laughed* ja nimisõna *laugh*) kordust ning ühtlasi ka lausesisest ja lauseülest kordust.

Ede put back her little head suddenly and laughed. It was a loud laugh, a triumphant laugh with victory in it and challenge and contempt. Unfortunately it was also an infectious laugh. Before her mother realized the delicacy of the situation, she too had laughed, an audible, distinct laugh not unlike the baby's, and partaking of the same overtones.

Järsku heitis Ede pea kuklasse ja **naeris**. See oli vali **naer**, juubeldav **naer**, millest kostus võidurõõm ja väljakutse ja põlgus. Kahjuks oli see ka nakatav **naer**. Enne kui tüdruku ema olukorra haprust mõistis, **naeris** ka tema kuuldavalt, selget **naeru**, mis ei erinenud oluliselt tema lapse omast, ning mis kandis endas samasuguseid varjundeid.

Tavakeeles oleks ökonoomsuse huvides mõistlik jätta ära kordus fraasis „*a loud laugh, a triumphant laugh*“ ning selle asemel öelda „*a loud, triumphant laugh*“; kolmandas lauses võiks samuti sõna *naer* välja jätta, kuna sellele viitab juba *see*; võrdlemisi liiasena tundub ka öelda *naeris naeru*. Ent siinkohal aitab korduvus edasi anda ning eriliselt rõhutada olukorra halenaljast, kuna naermine on antud kontekstis täiesti sobimatu – väike Ede hakkab naerma pärast seda, kui on sünnipäevalapselt tolle kaisukaru käest ära võtnud ning ta seejärel pikali tõuganud, nii et viimane lööb kukkudes pea valusasti ära ning hakkab nutma. Kui taolist käitumist võib väikese lapse puhul veel kuidagi mõista, siis väikese Ede'i ema puhul on see lausa andestamatu. Seega aitab vormiline stiilivõte siinkohal edasi anda teksti sisu, kuna läbi korduse on olukorra naeruväärsus eriti võimendatud.

Järgmine näide on huvitav selle poolest, et kordused toimivad justkui ühe tekstilõigu raamina, kuna üks kordus esineb lõigu esimeses ja viimases lauses, teine kordus aga teises ja eelviimases lauses. Situatsioon ise on selline, kus sõnelus sünnipäevalapse ja väikese Ede'i isade vahel on läinud õige tuliseks ning järgnev vahelesegamine katkestab selle vaid hetkeks:

*There was an incidental **interruption**. Edith had been fumbling on a chair for her coat, and Mrs Markey had been watching her **with hot, angry eyes**. /.../ Then she went back to the sofa, picked up Billy, and rocking him in her arms looked again at Edith **with hot, angry eyes**. The **interruption** had taken less than half a minute.*

Hetkeks meeste sõnelus **katkes**. Edith kohmitses oma mantlit otsides tooliga, ning tema tegevust saatis mrs. Markey **põlev, vihane pilk**. /.../ Siis läks ta tagasi diivani juurde, võttis Billy sülle, ja viimast oma kätel kiigutades saatis Edithit taas **põleva, vihase pilguga**. **Katkestus** kestis vähem kui pool minutit.

Seega aitab antud juhul teksti vorm edasi anda selle sisu – lõigu algust ja lõppu raamivad kordused teevadki sellest justkui eraldiseisva loo, millel on oma algus ja lõpp. Samas tuleb siinkohal märkida, et algteksti lihtsast sõnakordusest on tõlkes saanud sõnatüveline kordus (*katkema* ja *katkestus*), kuna esimest lauset (eelkõige *there was*) oli mõnevõrra keeruline tõlkida. Seega korduvus on küll tõlkes säilinud, kuid veidi teises vormis.

Järgmine näide sisaldab jällegi mitut erinevat tüüpi kordust: lihtne sõnakordus (*footsteps*), osaline kordus (tegevusnimi *stopping* ja tegusõna *stopped*), ning korduvus parallelismi ja anafoori kombinatsiooni (*stopped fighting, stopped moving, stopped breathing*) näol:

*But it was not weariness that ended the business, and the very meaninglessness of the fight was a reason for not **stopping**. They **stopped** because once when they were straining at each other on the ground, they heard a man's **footsteps** coming along the sidewalk. They had rolled somehow into the shadow, and when they heard these **footsteps** they **stopped fighting, stopped moving, stopped breathing**, lay huddled together like two boys playing Indian until the **footsteps** had passed.*

Kuid kaklust ei katkestanud väsimus, ja just kakluse mõttetus oli põhjus seda mitte **lõpetada**. Nad **lõpetasid**, kuna järjekordselt maas jõudu katsudes kuulsid nad kõnniteel kellegi lähenevaid **samme**. Neil oli õnnestunud endid mingil moel varju veeretada ning neid **samme** kuuldes **lõpetasid nad kaklemise, lõpetasid liigutamise, lõpetasid hingamise**, lamasiid koos kõssitades nagu kaks poisikest, kes mängivad indiaanlasi, kuni **sammud** neist viimaks möödusid.

Parallelismi ja anafoori näide oleks arusaadav ka siis, kui korduvat elementi *stopped* oleks kasutatud vaid esimesel korral: *they stopped fighting, moving, breathing*. Ent korduse funktsiooniks on siinkohal rõhutada arutu kakluse lõppemise ootamatust, mis omakorda annab edasi kontrasti justkui kahe erineva reaalsuse vahel: kakluse ajal ei olnud mehed enda ümber toimuvale mingit tähelepanu pööranud, ning alles kellegi lähenevad sammud toovad nad n-õ reaalsusesse tagasi.

Järgnev näide on aga dialoogis esinevast fraasi kordamisest situatsioonis, kus viga saanud sünnipäevalapse ema on väikese Ede'i ema Edithi peale saanud juba nii vihaseks, et palub oma abikaasal ta välja visata:

'Did you hear what she said, Joe? I wish you'd put her out. If she won't go, just take her by the shoulders and put her out!'

„Joe, kas sa kuulsid, mida ta ütles? Ma tahan, et sa **ta välja viskaksid**. Kui ta ise ei lähe, siis lihtsalt võta tast õlgupidi kinni ja **viska ta välja!**“

Hetk hiljem jõuab sünnipäevapeole lõpuks ka väikese Ede'i isa, kes on eelnevalt ukse tagant karjumist kuulnud ning aimab halba:

*'What's the matter? Why, what's the matter?'
'They're – they're putting me out!' she wailed, collapsing against him. 'He'd just started to take me by the shoulders and put me out. I want my coat!'
'That's not true,' objected Markey hurriedly. 'Nobody's going to put you out.' He turned to John. 'Nobody's going to put her out,' he repeated. 'She's –'
'What do you mean "put her out"?' demanded John abruptly.*

„**Mis on lahti? Tõesti, mis on lahti?**“
„Nad – nad **viskavad mu välja!**“ halas ta mehe rinnale langedes. „Mr. Markey oli just valmis must õlgupidi kinni võtma ja **mind välja viskama**. Ma tahan oma mantlit!“
„See pole tõsi,“ protesteeris mr. Markey kiiresti. „Keegi **ei viska teid välja**.“ Ta pöördus Johni poole. „Keegi **ei viska teda välja**,“ kordas ta. „Ta –“
„Mida sa silmas pead – „**viskad ta välja**“?“ nõudis John äkitselt.

Küllalt lühikese aja jooksul saab (vastavalt kõnelejale mugandatud) tegusõnafraas „*put somebody out*“ mainitud lausa seitse korda. Nagu ülalloodud naermise näites, on ka siin tegu halenaljaka olukorraga, mida arvukad kordused aitavad veelgi võimendada ning lisaks annavad need edasi ka situatsiooni pingelist meeleolu, kus kõik osalised on lõpuks tulivihased.

4. 2. 2 Korduvused lühijutus „Bernice Bobs Her Hair“

Järgnevas kahes näites esineb täiendite kordus, mis on õnnestunud tõlkes säilitada:

Martha is cheerful and awfully witty and an awfully slick girl

Martha on lõbus ja **äärmiselt** vaimukas ja üks **äärmiselt** kaval tüdruk

gave her a glance, half lather, half amazement

heitis talle **pooleldi** ärritunud, **pooleldi** hämmeldunud pilgu

Järgmistes näidetes tekitab korduse säilitamisel raskusi inglise ja eesti keele võrdlusastmete vormide erinevus, kuna lähtekeeles on see kahesõnaline fraas (*more difficult/popular/dangerous*), sihtkeeles seevastu on keskvärre väljendatav sõnalõppude abil (*raskem, populaarsem, ohtlikum*) grammatiliselt:

As August waned this was becoming more and more difficult.

Augustikuu edenedes muutus see üha **raskemaks** ja **raskemaks**.

the more popular, more dangerous, girls mõnikord suudeldakse populaarsemaid,
will sometimes be kissed ohtlikumaid tüdrukuid

Esimeses näites on kordus siiski õnnestunud säilitada: kui lähtetekstis korratakse ainult võrdlusastet *more*, siis sihttekstis kordub lihtsalt terve sõna, milles võrdlusaste kajastub grammatiliselt. Teises näites on lähteteksti leksikaalne kordus aga tõlkest lihtsalt ära jäänud, kuna erinevalt eelmisest näitest viitab korduv *more* siin erinevatele nähtustele, mistõttu ei ole mõistlik kordust sisaldavat sõna korrata.

Seega tuleneb siinkohal stiililemendi tõlkimise problemaatilisus sellest, et need kohad autori keeles, kus on mänguruumi mingi stiilivõtte kasutamiseks, ei pruugi võrdväärselt eksisteerida tõlkija keeles (Parks 2007: 55). Sellistel juhtudel on abiks kompenseerimine, s.t mingil põhjusel tõlkes kadumaläinud stiililemendi loomine mujal samas lauses või sellega seotud lauses, eesmärgiks säilitada selle stiililemendi üleüldist efekti tekstis (Newmark 1988: 90). Samas tasub sealjuures ettevaatlik olla, kuna on oht sellise sisulise rõhuasetuse loomiseks, mida originaaltekstis ei ole. Toodud näite korduvus on mingil määral (sõnalõpu näol) siiski edasi antud, mistõttu antud juhul ei ole kompenseerimise järgi erilist vajadust.

Järgmises näites on algteksti kordusega fraasist *over and over* saanud tõlkes *ikka ja jälle*:

her uncle kept saying, "Well, I'll be darned!" over and over tema onu korrutas ikka ja jälle „Olgu ma neetud!“

Tõlke näol ei ole tegu küll vormilise kordusega, ent oma olemuselt on see siiski korduv väljend ning peaks seega lähteteksti stiililemendi efekti sellegipoolest edasi

andma. Selle tõlkevariandi kasuks räägib asjaolu, et väljend *ikka ja jälle* kõlab eesti keeles mõnevõrra loomulikumana kui näiteks sõnasõnalisem tõlge *üha uuesti ja uuesti*. Kollokatsioon esineb muuseas ka EKSS seletuses: „korrutama – pidevalt, ikka ja jälle ühte ja sama ütleva, kõnelema, jutustama v. arutama“.

Siinkohal võib rääkida originaali ja tõlke ekvivalentsusest ja selle erinevatest tasanditest, millest ilmsemad on sisuline ja vormiline tasand (nt konkreetne stiilivõte, millega sisu edasi antakse), aga teiste seas võib eristada ka kasutuskonteksti tasandit ning efekti lugejale (Kenny 2009: 97). Ekvivalentsuse tasanditega seoses rõhutab Newman (1994: 4695 viidatud Kenny 2009: 97 kaudu), et paratamatult peab tõlkija vahel mõnda neist tasanditest teistele eelistama. Seega pole eelmises näites originaal ja tõlge ekvivalentsed küll vormiliselt, kuid on võrdväärset sisu edasiandmise ja loomulikkuse astme poolest.

Järgmised näited sisaldavad lähtetekstis sõnatüve kordust:

*Marjorie **smiled** – that **smile** that was
thanks enough.*

Marjorie **naeratas** – seda **naeratust**, mis
oli piisav tänu.

*the idea of **fox-trotting** more than one full
fox trot with the same girl*

mõte tantsida enam kui **üks** täispikk
fokstrott **ühe** ja sama tüdrukuga

*Yes, she was **pretty**, distinctly **pretty**; and to-night
her face seemed really vivacious. She had that
look that no woman, however histrionically
proficient, can successfully counterfeit – she
looked as if she were having a good time.*

Jah, ta oli **kaunis**, vägagi **kaunis**; ja täna tundus
tema **nägu** eriti elu täis. Tal oli ees selline ilme,
mida ükski naine, kui tahes näitlejameisterlik, ei
suuda edukalt teeselda – ta **näost** võis välja
lugeda, et tal oli tõepoolest lõbus.

Esimesel juhul ei ole tõlkes korduse säilitamisega probleeme. Teisel juhul on sõnatüve kordus aga ära jäänud, kuna ingliskeelsele sõnale *foxtrotting* puudub eesti keeles tegevusnimeline vaste – Festart annab vasteks tegusõnafraasi *fokstrotti tantsima*. Sellest tulenevalt ei saagi antud juhul luua erinevates grammatilistes vormides sõnatüvelist kordust. Korduse kadumise kompenseerimiseks oleks võimalik korrata hoopis nimisõna, kuid tulemus ise oleks kohmakas (*mõte tantsida fokstrotti enam kui ühe täispika fokstroti ajal* vms). Seetõttu tuleb siinkohal sõnavaralise mittevastavuse tõttu leppida orifinaali korduse mittesäilimisega tõlkes ning lähtuda algteksti loomulikkuse astme säilitamisest. Samas on tõlkesse lisandunud väike kordus sõna *üks* korduse näol.

Ka kolmandas näites on korduvuse säilitamisel probleemiks ebakõlad lähte- ja sihtkeele sõnavaralises vastavuses. Tegusõnale *look* on antud kontekstis sobivaks vasteks *välja nägema*, millele on olemas ka analoogne nimisõnaline vaste *väljanägemine*, mis aga lähteteksti sõna tähendust antud kontekstis kuigi hästi edasi ei anna. Sobivaks vasteks on seevastu *ilme* – „iseloomu v. psüühilise seisundi kajastus näol, näoilme; (inimese) välimuse v. käitumise laad“ (EKSS). Seega on erinevalt eelmisest näitest antud juhul samatüvelised vasted küll olemas ning vormiliselt oleks võimalik lähteteksti kordus tõlkes säilitada, kuid et neist ühe tähendus on lähtekeelse variandiga võrreldes mõnevõrra nihkes, siis teksti sisulist külge arvesse võttes ei ole see siiski mõistlik. Samas on siinkohal kadunud korduse kompenseerimiseks loodud teine kordus: *nägu tundus elu täis ja näost võis välja lugeda*.

Parallelismi ja anafoori kombinatsiooni kasutamine on autorile eriti iseloomulik kirjelduste puhul. Järgnevas näites on korduvaks struktuuriks *there was /.../, who /.../*, mille juhatab sisse väide, et Warrenil oli kodust eemal olles kombeks oma linna tüdrukuid taevani kiita, ning järgnevas kirjelduses saavadki mainitud mõned tähelepanuväärsemad neist tüdrukutest:

There was Genevieve Ormonde, who /.../; there was black-eyed Roberta Dillon, who /.../; and, of course, there was Marjorie Harvey, who /.../.

Üks tüdrukutest oli Genevieve Ormonde, kes /.../; teine oli mustasilmnne Roberta Dillon, kes /.../; ja kolmandana kuulus nende hulka loomulikult ka Marjorie Harvey, kellele /.../.

Tuleb tõdeda, et ei ole õnnestunud leida sobivat ühest vastet algteksti osalauseste korduvale algusele *there was*, millest on tõlkes saanud kolm erinevat varianti: *üks tüdrukutest oli, teine oli ja kolmandana kuulus nende hulka*. Seega ei ole siinkohal küll õnnestunud tõlkes edasi anda lähteteksti vormilist iseärasust, kuid samas on lähtunud lähteteksti korduvuse funktsioonist (korduv struktuur hõlbustab lugemist) ning loendamise mõõdme lisamise näol on püütud saavutada sama efekt ka tõlkes.

Järgmine on võrdluseks näide, kus parallelismi ja anafoori kombinatsioon on õnnestunud tõlkes säilitada:

*Marjorie, to be sure, had given her **her conversation**, but then Marjorie got much of **her conversation** out of things she read. Bernice had bought the red dress, /.../ – and **her own voice** had said the words, **her own lips had smiled**, **her own feet had danced**.*

Loomulikult oli ta **vestlusmaterjali** saanud Marjorie'lt, aga samas pärines Marjorie enda **vestlusmaterjal** suuresti asjadest, mida ta luges. Bernice oli ostnud tolle punase kleidi, /.../ – ja **tema enda** hääl oli need sõnad lausunud, **tema enda** huuled olid naeratanud, **tema enda** jalad olid tantsinud.

Antud lühijutu puhul võib huvitavamate kordustena, mida eelnevas lühijutus ei esinenud, esmalt välja tuua näite, kus korratavaks elemendiks on võrdlus:

*It was **ugly as sin** – she had known it would be **ugly as sin**.*

Vaatepilt oli **kole kui öö** – ta teadis, et vaatepilt saab olema **kole kui öö**.

Eeltoodud näide on eriti ilmekas ilukirjandusliku keele väljendus, kuna autor on korduse ja kujundliku keelekasutuse kombineerimise näol ühendanud ühelt poolt teksti vormilist ja teiselt poolt teksti sisulist külge rakendavad stiilivõtted.

Ka järgnevas kahes näites esineb omapärane korduvus – kordused on teineteisele vahetult järgnevad, kusjuures korduv element on teisel esinemiskorral sõnarikkam, kuna sellele on lisatud mingi täpsustav omadus:

But Bernice saw nothing, heard nothing. Her only living sense told her that this man in the white coat had removed one tortoise-shell comb and then another; that his fingers were fumbling clumsily with unfamiliar hairpins; that this hair, this wonderful hair of hers, was going /.../.

And Marjorie sat very quietly, intrenched behind a faint smile, a faintly mocking smile.

Aga Bernice ei näinud midagi, ei kuulnud midagi. Tema viimne elutaju ütles talle, et see valges jakis mees oli eemaldanud ühe soengukammi ja seejärel teise; et ta sõrmed kobasid kohmakalt võõrapäraste juuksenõeltega; et need juuksed, need tema suurepärased juuksed on minemas /.../.

Ja Marjorie istus väga vaikselt, varjudes **vaevuaimatava naeratuse, vaevuaimatavalt pilkava naeratuse taha.**

Esimeses näites on korduvaks elemendiks *this hair*, mida teisel esinemiskorral on täiendatud teabega, et need kuuluvad Bernice'ile (*of hers*), ning lisaks on välja toodud neile iseloomulik omadus (*wonderful*). Siinkohal on korduse funktsiooniks lugemisprotsessi aeglustada, millega luuakse ühtlasi rõhuasetus antud lühijutus olulisele elemendile ehk juustele – konkreetne näide tuleb situatsioonist hetk enne seda, kui Bernice lõpuks (vastumeelselt) viibki ellu lubaduse oma juuksed maha lõigata. Ent antud näite

muudab korduvuste poolest veelgi kõnekamaks asjaolu, et lisaks mainitud ebaharilikule kordusele on antud näites parallelismi näol veel lausa kaks korduvust.

Teises näites on esmalt naeratus see miski, mis on vaevuaimatav, teisalt on naeratus juba ka pilkav ning nüüd on hoopis pilge see miski, mis on vaevuaimatav. Sellest tulenevalt on siinkohal korduse funktsiooniks ilmselgelt lugemisprotsessi aeglustamine – lugejale on küll mingi elemendi kordumine koheselt hoomatav, kuid lausungi täpse tähenduseni jõudmine on raskendatud, kuna korduv element *faint/faintly* viitab kummaski fraasis erinevatele nähtustele.

4.3 Sidusus

Pajusalu järgi on sidusus ehk kohesiivsus „teksti seotuse väljendamine keeleliste vahendite abil, see tekib semantika (vocabulary-driven) ja/või grammatika põhjal (grammar-driven)“ (2009: 152). Käesolevas töös vaatlengi sidusust autorile iseloomuliku sidesõnade ja kirjavahemärkide kasutuse seisukohalt.

Autorile omased stiilivõtted sidesõnade kasutamisel on asündeton ja polüsündeton, mida lihtsamal kujul võib nimetada vastavalt ka *sidesõnatuseks* ja *sidesõnakuseks* (Merilai 2007: 50). Nende võtete tähelepanu äratav funktsioon seisneb selles, et lugeja tajub esimest kui tavapärasest harvemalt sidesõnade kasutust, teist aga kui tavapärasest sagedasemat sidesõnade kasutust.

Sealjuures võivad elemendid, mille vahelt sidesõna ära jäetakse või see sinna lisatakse, olla nii üksikud sõnad, fraasid kui osalused, ning lisaks on võimalik eristada ka nende elementide omavahelist suhestumist, s.t loetelu elemendid võivad teineteise suhtes olla näiteks neutraalsed, vastanduvad või akumuliseeruvad (eelmine element tingib järgmise) (Greene *et al* 2012: 97–98). Sidesõnade kasutuse loogilisuse seisukohalt teeb Kaldjärv vahet ka selles osas, kas loetelu on lõplik või tuuakse selles ära vaid mõned näited – esimesel juhul on loetelu viimase liikme ees sidesõna, teisel juhul koma (2007: 96).

Stiilivõtetena avaldavad asündeton ja polüsündeton mõju eelkõige teksti rütmile ja tempole. Asündeton kui sidesõnade ärajätmine toob kaasa kiiruse efekti (Silva Rhetoricae). Samas kõrvaldatakse sealjuures „loogilised staadiumid“, mis esitab omakorda väljakutse lugejale, kuna „sunnib teda aktiveerima tekstis varjul olevaid loogilisi seoseid“ (Kaldjärv 2007: 96). Polüsündetoni kui sidesõnade lisamise funktsiooniks on vastupidi aga lugemisprotsessi aeglustamine (Silva Rhetoricae). Lisaks võimaldab see loetelu igat detaili eraldi rõhutada (Kaldjärv 2007: 96).

Sidesõnade kasutuselt on analüüsitavates lühijuttudes silmapaistev ka lause alustamine sidesõnaga. Ilukirjanduslikus tekstis on selle võtte funktsiooniks rõhuasetuse loomine just sidesõnaga algavas lauses toodud informatsioonile (North Carolina State University). Seega on lauset alustava vastandava sidesõna *But* mõju märksa tugevam kui sellise, mis esineb kuskil lause sees, võides isegi eelnevat lauset ümber lükata; lauset alustav *And* sobib aga järelmõtte tähistamiseks või eelnevalt esitatud teabe kokku võtmiseks (North Carolina State University).

Silmapaistvalt palju kasutab autor ka mõttekriipsu. *Eesti keele käsiraamatus* toodud mõttekriipsu funktsioonidest on analüüsitavates lühijuttudes peamiselt esindatud mõttekriipsu kasutamine osalause esiletõstuks rindlauses (Erelt 2007c: punkt 2). Teiseks sagedasemaks mõttekriipsu kasutamise funktsiooniks on anda edasi katkestusi ja pause tegelaste kõnes, mida võib teha ühtviisi nii mõttekriipsu kui mõttepunktidega (Erelt 2007c: punkt 6). Iseäranis huvipakkuvad on aga need juhud, kus autor annab muuseas mõttekriipsude kasutamise abil edasi tegelase teadvuse voolu – kirjanduslik võte, mille võtsid kasutusele just modernismiaegsed kirjanikud.

Seega on tegelaste kõnes mõttekriipsude kasutamise funktsiooniks eelkõige kõne loomulikkuse edasiandmine. Sel ja muudel juhtudel aitab mõttekriipsude kasutamine tekitada pause ning luua rõhuasetus järgnevale teabele. Sealjuures saab välja tuua juhtumeid, kus mõttekriips asendab sidesõna, mis teksti sisu seisukohalt peaks seal loogiliselt olema. See omakorda sunnib lugejat suuremale aktiivsusele, kuna ta peab tekstisiseste loogiliste seosteni jõudmiseks vaeva nägema. Siinkohal kehtib Eco käsitus ilukirjanduslikust tekstist kui „laisast masinast“, mis „palub lugejal ära teha osa oma tööst“ (2009: 9).

4. 3. 1 Sidusus lühijutus „The Baby Party“

Polüsündetoni esineb selles lühijutus viiel korral:

*Four baby girls and nine baby boys, each one curled **and** washed **and** dressed with all the care of a proud **and** jealous heart,*

Neli väikest tüdrukut ja üheksa väikest poissi, igäüks lokitatud **ja** pestud **ja** rietatud uhke **ja** kadedada südame ülima hoolitsusega,

*She wanted him to see Ede with the other children – to see how dignified **and** polite **and** intelligent she was,*

Naine tahtis, et ta abikaasa näeks Ede'i koos teiste lastega – et näha, kui väarikas **ja** viisakas **ja** intelligentne ta oli,

*It was a loud laugh, a triumphant laugh with victory in it **and** challenge **and** contempt.*

See oli vali naer, juubeldav naer, millest kostus võidurõõm **ja** väljakutse **ja** põlgus.

*Both were torn **and** bleeding **and** so exhausted that /.../.*

Mõlemad olid räsitud **ja** verised **ja** nii kurnatud, et /.../.

*He too picked up his coat **and** vest **and** then his overcoat **and** hat.*

Ka tema korjas maast üles oma pintsaku **ja** vesti **ja** seejärel mantli **ja** kaabu.

Asündetoni esineb seevastu vaid üks kord:

*when they heard these footsteps they stopped
fighting, stopped moving, stopped breathing, lay
 huddled together like two boys playing Indian*

neid samme kuuldes lõpetasid nad kaklemise,
lõpetasid liigutamise, lõpetasid hingamise,
 lamasid koos kõssitades nagu kaks poisikest, kes
 mängivad indiaanlasi

Loetelu elemendid, mille vahelt sidesõna(d) on ära jäetud, on ühtlasi ka juba eelnevalt vaatluse all olnud leksikaalse kordusega parallelism. Kuna asündeton omab kiiruse efekti, siis aitab see stiilivõte (nagu ka juba eelnevalt analüüsitud sõna *lõpetama* kordamine) siinkohal eriliselt rõhutada kakluse lõpu ootamatust – s.t teksti vorm aitab edasi anda selle sisu.

Sidesõnaga lause alustamist esineb antud lühijutus kaheksal korral, neist kuuel korral tegelase otsekõnes. Nagu eelnevalt mainitud, loob antud võte rõhuasetuse lauses järgnevale teabele. Muuseas võib selle funktsiooniks olla olukorra dramaatilise väljendamine, mida võib näha eelkõige järgmise kolme näite puhul:

But Mrs Markey had lost her temper.

Kuid mrs. Markey oli kaotanud enesevalitsuse.

'And what's more, you'd better get out now!'

„**Ja** veel parem, kui te kohe minema hakkaksite!“

But it was not weariness that ended the business,

Kuid kaklust ei lõpetanud väsimus,

Esimene näide tuleb olukorrast, kus väike Ede ning (tahtmatult) ka tema ema hakkavad naerma, kuigi Ede on eelnevalt just sünnipäevalast lükanud, mistõttu viimane lööb pea valusasti ära. Mrs. Markey on seetõttu ilmselgelt pahane ning väljatoodud lause märgib ka pööret sündmuste käigus – esmalt saab alguse sõnelus laste emade vahel, seejärel on sünnipäevalapse isa juba valmis Edithit välja viskama. Teine näide märgib konflikti järgmist kulminatsiooni, kus sõnelus käib juba laste isade vahel ning sünnipäevalapse isa käsib Ede'i vanematel oma kodust lahkuda. Olukorra lahenduseks on see, et mr. Markey läheb Ede'i isale õue järgi ning mehed hakkavad arveid klaarima juba rusikatega. Viimaseks pöördeks konfliktis on aga kakluse ootamatu lõppemine, mille juhatab sisse kolmas näide. Ootamatu lõpu küllalt triviaalseks põhjuseks oli see, et mehed kuulsid kellegi lähenevaid samme.

Seega on toodud näidetes sidesõnal lause alguses sisu edasiandmise seisukohalt oluline roll, mistõttu on vajalik seda säilitada ka tõlkes.

Mõttekriipsu kasutamist esineb sageli tegelaste kõnes:

'They're – they're putting me out!' she wailed, collapsing against him. „Nad – nad viskavad mu välja!“ halas ta mehe rinnale langedes.

'Well – good night,' he said hesitantly. „Seega – head ööd,“ ütles ta kahtleval toonil.

Esimeses näites tuleneb Edithi katkendlik kõne sellest, et ta on sõneluse käigus nutma hakanud. Teine näide tuleb olukorrast pärast kakluse lõppu, kus mehed on ilmselgelt kohmetunud, kui teineteisele sõbralikult head ööd soovivad, nagu poleks midagi juhtunudki. Seega aitab mõttekriipsu kasutamine edasi anda tegelaste kõne ehedust.

Järgmistes näidetes tõstab mõttekriips esile sellele järgneva osalause:

He was in a good humour today – all the things in his life were going better than they had ever gone before.

Ta oli täna heas tujus – kõik asjad tema elus läks paremini kui nad kunagi varem läinud olid.

The refreshments were distributed, and the children ate, greedily but without confusion – they had behaved remarkably well all afternoon.

Jagati laiali suupisteid ja lapsed sõid ahnelt, kuid ilma segadust tekitamata – nad olid terve pärastlõuna end silmapaistvalt hästi üleval pidanud.

Esimese näite puhul on lauses esile tõstetud lause lõpp, kuna see selgitab lause algust. Seos osalause vahel on selline, et esimene on tingitud teisest. Sellest tulenevalt võiks loogiliselt lauses olla ka sidesõna *because*, ent selle asemel mõttekriipsu kasutamine muudab osalause vahelise seose varjatumaks, mistõttu lugeja peab selle seoseni jõudmiseks ise vaeva nägema.

Sama arutluskäik kehtib ka teise näite kohta: lapsed olid end hästi üleval pidanud ning sellest tulenevalt polnud nad segadust tekitanud.

4. 3. 2 Sidusus lühijutus „Bernice Bobs Her Hair“

Polüsündetoni esineb antud loos seitsmel korral, neist vaid kahel korral jutustaja vahendusel ning viiel juhul tegelase kõnes:

*She had not talked about the weather **or** Eau Claire **or** automobiles **or** her school,*

*and to Bernice remained this relic **and** the curling-iron **and** a to-morrow full of eyes*

*“**But**, of course, you’ve either got to amuse people **or** feed ’em **or** shock ’em.”*

Ta ei rääkinud ilmast **ega** Eau Claire’ist **ega** autodest **ega** oma tulevasesest koolist,

ja kõik, mis Bernice’ile oli jäänud, oli see mälestuspilt **ja** lokitangid **ja** pilke täis homme päev

„**Aga** mis parata, inimesi tuleb lõbustada **või** toita **või** šokeerida.“

Neist teine näide on lisaks sidesõnakusele omapärane ka selle poolest, et erinevalt teisest kahest näitest on selle loetelu elemendid üksteisest väga erinevad: kahe abstraktse elemendi vahel on ära toodud konkreetne ese *lokitangid*.

Erinevalt eelmisest lühijutust on antud loos märgatav ka asündetoni esinemine (vastavalt ühel ja viiel korral):

she’s just a weak, whining, cowardly mass of affectations

For a tense moment they regarded each other – Marjorie scornful, aloof; Bernice astounded, half-angry, half-afraid.

***But** Bernice saw nothing, heard nothing.*

too on lihtsalt üks nõrk, virisev, arg kiindumuste kuhi

Nad silmitsesid teineteist ühe pingelise hetke jooksul – Marjorie põlglik, osavõtmatu; Bernice jahmunud, poolvihane, poolkartlik.

Aga Bernice ei näinud midagi, ei kuulnud midagi.

*Four eyes – Warren’s and Marjorie’s –
stared at her, challenged her, defied her.*

Kaks silmapaari – Warreni ja Marjorie –
vahtisid teda pingsalt, esitasid talle
väljakutse, trotsisid teda.

*and her own voice had said the words, her own
lips had smiled, her own feet had danced*

ja tema enda hääl oli need sõnad lausunud, tema
enda huuled olid naeratanud, tema enda jalad olid
tantsinud

Toodud näidetes on sidesõnatult loetletud elementideks esimesel kahel juhul üksikud sõnad, kolmandal juhul tegusõnafraas ning kahel viimasel osalased. Kõigile eeltoodud näidetele on iseloomulik see, et need jäävad n-õ lahtisteks loeteludeks, kuhu oleks võimalik veel liikmeid lisada, kuna lõpliku loetelu puhul oleks tavaline lisada selle viimase liikme ette sidesõna.

Eriti ilmekas on kolmas näide, kuna lisaks asündetoni esinemisele algab see ka sidesõnaga ning sidesõnatult loetletud elemendid on oma olemuselt ühtlasi ka leksikaalset kordust sisaldav parallelism. Ka antud juhul on lause alustamisel sidesõnaga sisu seiskohalt oluline roll. Näide tuleb situatsioonist, kus Bernice istub juuksuritoolis ning hetke pärast on habemeajaja ta juukseid maha lõikamas. Bernice’iga oli kaasa tulnud seltskond sõpru, kes talle kaasa elasid, ning habemeajaja akna taha oli juba kogunenud hulga inimesi, kes põnevusega olukorra arengut jälgisid. Ent nagu näide isegi ütleb, siis Bernice ei kuulnud ega näinud enda ümber toimuvast midagi – lauset alustav sidesõna annab siinkohal edasi Bernice’i reaalsuse ja tegeliku reaalsuse vastandumist.

Lisaks eeltoodud näitele algab antud lühijutus lause sidesõnaga veel lausa 34-l korral, neist 13-l juhul tegelase kõnes. Järgnev on veel üks loo sündmustiku seisukohalt oluline näide:

But as the door closed something snapped within Bernice.

Aga kui uks sulgus, siis miski Bernice'is murdus.

Näide on üsna loo lõpust ning tähistab Bernice'i meele muutust, mis toob endaga kaasa üllatava lõpplahenduse. Ülaltoodud lausele eelnevalt üritab Bernice oma uue soenguga leppida ning väidab Marjorie'le (kes Bernice'i nii kaugele üldse viis, et see oma juuksed maha lasi lõigata), et ei kanna viimase peale vimma. Lause algul kasutatud silmatorkav vastandav sidesõna tekitab lugejas ootuse mingiks muutuseks; sisuliselt tähistabki ülaltoodud lause hetke, mil Bernice otsustab Marjorie'le kätte maksta, kuigi tema konkreetsest plaanist saab lugeja aimu siiski alles siis, kui ta selle veidi aega hiljem ellu viib.

Mõttekriipsu kasutatakse sarnaselt eelmise lühijutuga ka antud loos tegelaste kõne eheduse edasiandmiseks ning selleks, et luua rõhuasetus mõttekriipsule järgnevale osalausele:

“Why – sure,” he answered half-heartedly.

„Loomulikult – kuidas siis teisiti,“ vastas ta leigelt.

As a matter of fact Marjorie had no female intimates – she considered girls stupid.

Tegelikult ei olnud Marjorie'l ühtegi lähedast sõbrannat – tema arust olid tüdrukud rumalad.

Esimeses näitelausest tähistab mõttekriips kõhkklusmomenti, kuna selle lausuja Warren nõustub Marjorie meeleheaks (kuid endale vastumeelselt) Bernice'iga tantsima. Teises näites on rõhuasetus teisel osalausest, kuna see selgitab lause esimest poolt. Lugeja

seob osalaised teineteisega loogiliselt alles siis, kui asendab mõttekriipsu sidesõnaga *because*.

Eelmises näites oli probleemiks osalause omavahelise seoseni jõudmine, samas olid osalaised eraldivaadelduna terviklikud. Järgmistes näidetes loob mõttekriips aga eriliselt rõhutatud katkestuse – ka neis asendab mõttekriips loogiliselt siduvat sidesõna, kuid lisaks sellele jääb mõttekriipsule järgnev osalause ka poolikuks, kuna selles ei mainita tegijat:

When she reappeared he would demand where she had been – would be told emphatically that it was none of his business.

Kui ta uuesti välja ilmub, pärib Warren, kus ta on olnud – saab konkreetse vastuse, et see pole tema asi.

As she climbed down from the chair she tried to smile – failed miserably.

Toolilt maha astudes püüdis ta naeratada – ebaõnnestus haledalt.

He walked toward her – collided suddenly with G. Reece Stoddard.

Warren kõndis Bernice'i poole – põrkas järsku kokku G. Reece Stoddardiga.

Viimased kaks näidet on erilised selle poolest, et märgivad üllatusmomenti. *Eesti keele käsiraamatu* järgi on seegi üks mõttekriipsu kasutusviisidest: mõttekriips pannakse sõnade ette, mis peavad mõjuma üllatavana (Erelt 2007c: punkt 5). Seega on jällegi tegu näidetega, kus teksti vorm annab edasi selle sisu.

Kui ülaltoodud näidetes oleks loogiliseks sidesõnaks *but*, siis järgnevas kolmes näites oleks selleks *and*:

Three boys called; Marjorie disappeared with one of them, and Bernice made a listless unsuccessful attempt to entertain the two others – sighed thankfully as she climbed the stairs to her room at half past ten.

Kolm noormeest tulid külla; Marjorie kadus koos ühega neist ja Bernice tegi loiu, edutu katse neist kahte ülejäänut võõrustada – ohkas tänulikult, kui kell pool üksteist trepist üles oma toa suunas astus.

She laughed unexpectedly – had to shut her mouth hard to keep from emitting an absolute peal.

Ta naeris ootamatult – pidi käe kõvasti suule suruma, et mitte tuua kuuldavale täielikku naerulaginat.

Charley thrilled faintly – paid her a subtle compliment by overturning her water.

Charley erutus veidi – jagas Bernice'ile kerge komplimendi tema veeklaasi ümberajamise näol.

Käesolevas lühijutus esineb ka kolm juhtu, kus autor püüab loomutruult edasi anda tegelase peas keerlevaid mõtteid ehk teisisõnu teadvuse voolu, mida iseloomustab katkendlikkus, mõtete poolikus ja kohati nõrk omavaheline seotus:

Too bad she was dull – dull girls unbearable – certainly pretty though.

Kahju küll, et ta igav oli – igavad tüdrukud on talumatud – kuid sellegipoolest ilus.

His thoughts zigzagged back to Marjorie.

Ta mõtete keerdkäik jõudis tagasi Marjorie juurde.

Marjorie nice girl – vain, though – nice evening – nice boys – like Warren – Warren – Warren – what's his name – Warren –

Marjorie on kena tüdruk – aga edev – kena õhtu – kenad poisid – näiteks Warren – Warren – Warren – mis ta nimi nüüd oligi – Warren –

She fell asleep.

Bernice uinus.

Bernice stood on the curb and looked at the sign, Sevier Barber-Shop. It was a guillotine indeed, and the hangman was the first barber /.../. Would they blind-fold her? No, but they would tie a white cloth round her neck lest any of her blood – nonsense – hair – should get on her clothes.

Bernice seisis kõnniteel ja silmitses silti ukseksel – Sevieri juuksuritöökoda. See oli tõepoolest giljotiin, ja timukaks [oli] esimene habemeajaja /.../. Kas nad seovad tal silmad kinni? Ei, aga nad seovad talle kaela ümber valge riide, juhaks kui tema verd – rumalus – juukseid – peaks tema riietele langema.

Neist viimane on eriti ilmekas, kuna annab edasi Bernice'i mõtteid loetud hetked enne seda kui ta juuksed maha lõigatakse, ning sealjuures võrdleb Bernice juukselõikust giljotineerimisega.

Sidususe peatüki kohta võib üldiselt öelda, et selles käsitletud autorile omaste stiilivõtete tõlkimisel ei esinenud probleeme, mis oleks tulenenud lähte- ja sihtkeele keeleliste mittevastavuste tõttu, mida võis mitmel juhul täheldada korduvuste peatükis. Sellest tuleneb, et sidususe alla kuuluvate stiilivõtete tõlkimisel on ennekõike oluline tõlkija tunnustus, et originaalis esineb tavakeele mõistes ebatavaline keelekasutus, mis peab säilima ka tõlkes.

4. 4 Kõnekujundid

Fitzgeraldile on iseloomulik kujundlik keelekasutus, mis oma olemuselt on tähendusülekanne – „öeldakse ühte, kuid mõeldakse midagi muud“ (Pajusalu 2009: 106). Tähendusülekanne peamisteks liikideks on metafoor ja metonüümia.

Lihtsustatud definitsiooni järgi on metafoor varjatud võrdlus, täpsemalt aga „sõna või väljendi kasutus uudses sarnasuse või analoogia alusel ülekantud tähenduses“ (Erelt 2007b: lõik 2). Oluline metafoori alaliik on personifitseerimine ehk isikustamine – inimlike omaduste ja võimete omistamine asjadele, mis tegelikult inimesed ei ole (Silva Rhetoricae). Laiem käsitlus hõlmab lisaks inimesele ka teisi elusolendeid, s.t isikustamine on elusolendi omaduste ja võimete omistamine elututele nähtustele (EKSS). Lakoffi ja Johnsoni järgi on erinevatest metafooriliikidest kõige kergemini äratuntav just isikustamine, sest isiku või isikusse suhtumise eri aspekte rakendavad metafoorid on „meile mõistetavad iseenda kogemuse põhjal motivatsioonist, eesmärkidest, tegevustest ja iseloomust“ (2011: 67).

Teine peamine tähendusülekanne metonüümia on ühe entiteedi kasutamine selleks, et viidata teisele, esimesega seotud entiteedile (Lakoff, Johnson 2011: 68). Metafoorist erineb metonüümia selle poolest, et viimase puhul laieneb tähendus kokkupuute, mitte sarnasuse kaudu (Pajusalu 2009: 115). Metonüümia alaliigina võib eristada sünekdoohhi, mis on „tähenduse ülekanne kvantiteedisuhte alusel“ – s.t tervikut võib tähistada selle osa või üksiktunnus, ning samas võib tervik tähistada osa (Erelt 2007b: lõik 11).

Erinevus nende kahe peamise tähendusülekanndeliigi vahel on seega asjaolu, et metafoor on „referendile uue omaduse lisamise protsess, millega antakse uus tõlgendus,“

metonüümia kaudu seevastu „ainult viidatakse referendile, ilma et teda kuidagi kirjeldataks või tema kohta uut tõlgendust antaks“ (Pajusalu 2009: 116).

Mõlema funktsiooniks on üldjuhul mõistmisele kaasaitamine. Näiteks isikustamine kui „abstraktse asja kujutamine inimolendina toob kaasa meist enamikule mõistetava seletusjõu“ (Lakoff, Johnson 2011: 67). Metonüümia liik *osa terviku asemel* seevastu „lubab meil märksa täpsemalt keskenduda viidatavate nähtuste teatud kindlatele aspektidele“ (Lakoff, Johnson 2011: 70).

Siinkohal tuleb aga eristada kujundlikku keelekasutust tavakeeles ning poetilises keeles. Kuna viimase eripära avaldub tihtipeale just tavakeelest kõrvalekalduvas keeles, siis on ilukirjanduslikule tekstile omased ka selle konkreetse autori loodud originaalsed kõnekujundid, mille toime võib olla hoopis vastupidine ja lugemisprotsessi raskendav, kui autori eesmärgiks on olnud taotleda „uudset ja huvitavat, isegi põrpiivat väljendust“ (Erelt 2007b: lõik 6).

4. 4. 1 Kõnekujundid lühijutus „The Baby Party“

Newmark jagab metafoorid nende poolt loodava kujutluspildi põhjal kolme kategooriasse: universaalsed, kultuurispetsiifilised ja individuaalsed (1988: 105). Järgnevad on näited kahe esimese kohta:

*To her mother the additional mirth **added**
the final touch of hysteria to the
situation.*

Tüdruku ema jaoks **andis** see naer
olukorra hüsteerilisusele **viimase lihvi**.

'I've never seen anyone make such a mountain out of—' „Ma pole kunagi kuulnud, et keegi tõstaks nii palju kära —“

Esimeses näites on lähte- ja sihtkeele kontekstis tegu universaalse metafooriga, kuna kujundlik element on mõlemal juhul sama, väike erinevus esineb vaid tegusõna näol. Teisel juhul on tegu aga lähtekeele kultuurispetsiifilise metafooriga, kuna samalaadset kujundlikkust sisaldavat vastet eesti keeles ei ole.

Teises näites on tegu poolikuks jäänud metafooriga *to make a mountain out of molehill*, mille tähendus OALD järgi on „*to make an unimportant matter seem important*“. Selle tõlkimisel ei oleks õigustatud lähtekeele metafoori sihtkeelde üle tuua – *mutimullahunnikust mäge tegema* liialdamise tähistamiseks oleks eesti keele kontekstis kahtlemata ebatavaline metafoor, samas kui lähtekeelne variant on tavakeelne (millele vihjab juba seegi, et näide tuleb tegelase otsekõnest). Originaalteksti konventsionaalse metafoori tõlkimine ebatavaliseks metafooriks tähendaks omakorda tõlkimise käigus lähteteksti poeetilise efekti võimendamist. Vastupidiselt sissejuhatuses mainitud algteksti „pisendamisele“ oleks sel juhul tegu selle „kirkastamisega“: „algtekst hakkab paistma lombakana pelgalt seetõttu, et tõlkija on ise liiga suur meister omaenese õigustes, et tema versioon on liiga suveräänne“ (Steiner 2008: 38–39).

Newmark märgib, et kolmest eelmainitud metafoorist ongi kõige problemaatilisem kultuurispetsiifiliste metafooride tõlkimine (1988: 106). Lahenduseks on lähtekeelse kõnekujundi neutraalse tähenduse põhjal leida sihtkeeles sama neutraalset tähendust kandev kõnekujund, pidades sealjuures silmas, et selle kasutus sihtkeeles oleks lähtekeelse variandiga võrdväärselt sage (Newmark 1988: 109).

Sünonüümisõnastiku pakutud *liialdama* variantidest sobiksid kõnealusesse näitesse peale väljendi *kära tõstma* näiteks ka *suureks puhuma*, *pilli lõhki ajama*, *sääsest elevanti*

tegema (Õim 1991). Tasub märkida sedagi, et kujundliku elemendi muutus on toonud kaasa muutuse ka lause esimese poole tegusõnades – originaaltekstis on kujundlik väljend visuaalne ning kõneleja räägib selle mittenägemisest, tõlkes on see heliline ning kõneleja räägib selle mittekuulmisest.

Järgnevas näites esinevat metafoori võib aga lugeda originaalseks, s.t see on autori poolt ainult selleks üheks korraks loodud kõnekujund:

[The babies] ran into the dining-room, rounded the big table, and essayed the kitchen door, from which they were rescued by an expeditionary force of mothers.

[Tited] jooksid söögituppa, tegid tiiru ümber suure laua ning söötsid köögiukse poole, kust neid päästeti emade võõrväe poolt.

OALD defineerib väljendit *expeditionary force* järgmiselt: „*a group of soldiers who are sent to another country to fight in a war*“. Eestikeelne vaste oleks seega *võõrvägi*. *Emade võõrvägi* on kahtlemata kummastav kooslus, eriti kuna selle ülekantud tähenduses kasutatud element on väga spetsiifiline. Mõnevõrra vähemkummastava tulemuse annaks sõna *võõrvägi* asendamine üldisema *armeega*, mille piltlik tähendus EKSS järgi on „mingi ühise tunnusega iseloomustuv (inim)hulk“. Kuid siis ei annaks tõlge niivõrd selgelt edasi tittede ja emade teineteisest eristumist.

Originaalse metafoori efektiks on kummastus, mistõttu peab kummastavalt mõjuma ka selle tõlge, seega on antud juhul tõlkimise põhimõtteks tuua originaalteksti kujundlik element samal kujul ka tõlkesse. Newmark põhjendab seda sellega, et ühelt poolt kannab autorispetsiifiline kujundlikkus endas selle konkreetse autori taotletud tähendusnüansse, teiselt poolt on originaalsed metafoorid sihtkeele rikastamise allikaks (1988: 112).

Järgnevalt on ära toodud antud lühijutus esinevad isikustamisjuhtumid, kus omistatakse nii inimlike omadusi kui võimeid nähtustele, mis elusad ei ole:

little Ede had confirmed the business by shouting 'I yam going to a pantry!' into John's unsuspecting left ear

Billy Markey /.../ placed an experimental thumb on the white frosting.

But it was not weariness that ended the business, and the very meaninglessness of the fight was a reason for not stopping. They stopped because once when they were straining at each other on the ground, they heard a man's footsteps coming along the sidewalk. They had rolled somehow into the shadow, and when they heard these footsteps they stopped fighting, stopped moving, stopped breathing, lay huddled together like two boys playing Indian until the footsteps had passed.

Increasing his gait he came in sight of his own house, where the lights of a defunct Christmas-tree still blossomed in the window, but he continued on past the walk.

väike Ede oli seda tõsiasja kinnitanud, karjudes „Ma lähen pittu!“ **Johni pahaaimamatusse vasakusse kõrva**

Billy Markey /.../ aetas eksperimenteeriva **pöidla** valgesse glasuuri.

Kuid **kaklust ei katkestanud väsimus**, ja just kakluse mõttetus oli põhjus seda mitte lõpetada. Nad lõpetasid, kuna järjekordselt maas jõudu katsudes **kuulsid nad kõnniteel kellegi lähenevaid samme**. Neil oli õnnestunud endid mingil moel varju veeretada ning neid samme kuuldes lõpetasid nad kaklemise, lõpetasid liigutamise, lõpetasid hingamise, lamasid koos kõssitades nagu kaks poisikest, kes mängivad indiaanlasi, **kuni sammud neist viimaks möödusid**.

Sammu pikendades jõudis ta oma enda maja vaatevälja, mille **akendel ikka veel õitsesid elutu jõulupuu tuled**, kuid ta jätkas kõndimist.

Esimeses kahes näites on inimlik omadus omistatud kehaosale. Seega on isikustatav nähtus küll osa elusast olendist, kuid ei ole elusolend iseseisvalt. Mõlemal juhul iseloomustab omadussõna tegelikult selle kehaosa omanikku – kõrva karjuti pahaaimamatule Johnile, eksperimenteerivalt aetas pöidla glasuuri väike Billy.

Kolmandas näites on võime kaklust katkestada omistatud abstraktsele nähtusele, milleks siinkohal on väsimus. Isikustamiseta saaks sama väljendada järgnevalt: *kaklus ei katkenud väsimuse tõttu*. Lisaks on samas näites isikustatud ka *kellegi sammud*, millele on omistatud iseseisev võime midagi teha (antud juhul: võime läheneda).

Mõnevõrra vähemmärgatav on isikustamine viimases näites, kus elutule objektile (jõulupuu tuled) ülekantav elusolendile omane võime (õitsemine) pärineb taimelt. Seega on antud näide isikustamine selle laiema käsitluse kohaselt, kuna taime näol on siiski tegu elusorganismiga.

Metonüümia alaliiki sünekdoohhi esineb antud loos kahel korral:

she was the reason for their living in a suburban town, where they paid for country air with endless servant troubles and the weary merry-go-round of the commuting train

tütar oli põhjus, miks nad elasid äärelinnakeses, kus nad maksid maaõhu eest ühes lõputute teenijaprobleemide ja väsitava ühistranspordi karusselliga

Four baby girls and nine baby boys, each one curled and washed and dressed with all the care of a proud and jealous heart, were dancing to the music of a phonograph.

Neli väikest tüdrukut ja üheksa väikest poissi, igaüks lokitatud ja pestud ja riietatud uhke ja kadede südame ülima hoolitsusega, tantsisid grammofonimuusika taustal.

Esimesel juhul asendab tervikut selle üksiktunnus. Kahtlemata tuli Johnil ja Edithil äärelinnas elades peale värske õhu maksta ka paljude teiste asjade eest. Ent kuna neil oli väike laps, siis on see tõenäoliselt üks olulisemaid põhjuseid, miks nad seal elasid. Seega annab antud sünekdooh varjatult edasi mõtet, et John ja Edith maksid *eelkõige* maaõhu eest, kuid et seda tekstis otseselt öeldud ei ole, siis peab lugeja selle tähenduseni jõudmiseks ise vaeva nägema.

Lugejat sunnib suuremale aktiivsusele ka teine näide, kus tervikut asendab selle osa. Loomulikult lokitavad ja pesevad ja riietavad antud juhul lapsi nende emad, kuid antud sünekdohh kätkeb endas varjatud kujul ideed, et need hoolitsevad emad on neid toiminguid tehes *südamega asja juures*.

4. 4. 2 Kõnekujundid lühijutus „Bernice Bobs Her Hair“

Antud lühijutt on kujundliku keelekasutuse poolest väga rikas juba kasvõi seetõttu, et on oluliselt pikem kui eelmine. Erinevalt eelmisest loost esineb siin aga ka ühte ja sama nähtust käsitlevat, loo jooksul korduvat kujundlikkust. Tähelepanuväärne on noorema põlvkonna seostamine näitejate/näitlemisega, mis saab alguse vanema ja noorema põlvkonna vastandamisest kohe loo algul. Neist esimest tutvustatakse järgnevalt:

*At these Saturday-night dances [the balcony] was largely feminine; a great babel of middle-aged ladies with **sharp** eyes and **icy** hearts behind lorgnettes and large bosoms. **The main function of the balcony was critical, it occasionally showed grudging admiration, but never approval** /.../.*

Neil laupäevaõhtustel tantsupidudel oli [rõdu] õhkkond suuresti naiselik; terve paabel keskealisi daame **teravate** pilkude ja **jäiste** südametega, mis peitusid lornjettide ja suurte rinnapartiide taha. **Rõdu peamine funktsioon oli kritiseerida; vahel avaldas see vastumeelset imetlust, kuid mitte iial heakskiitu** /.../.

Toodud näide sisaldab metonüümiat, kuna rõdul viibivaid inimesi asendab rõdu ise. Selle stiilivõtte tulemus on kummastav seetõttu, et rõdule kui elutule objektile omistatakse inimlikud võimed kritiseerida, imetleda ja heaks kiita. Kujundliku keelekasutuse osas võib välja tuua ka daame iseloomustavad omapärased epiteedid: *teravad* pilgud ja *jäised* südamed.

Nooremat põlvkonda ja selle suhestumist eelmisega kirjeldatakse aga järgnevalt:

But, after all, this critical circle is not close enough to the stage to see the actors' faces and catch the subtler byplay. /.../ No; boxes, orchestra-circle, principals, and chorus be represented by the medley of faces and voices that sway to the plaintive African rhythm of Dyer's dance orchestra.

Ent siiski ei ole see kriitiline ring lavale piisavalt lähedal, et näha näitlejate nägusid ja tabada vaevumärgatavat kõrvalmängu. /.../ Ei; loože, orkestriringi, esinäitlejaid ja koori esindab nägude ja hääle popurrii, mis õõtsub tantsuorkestri kaebliku aafrika rütmi taktis.

Toodud näite kujundlikkus on üsna kompleksne: vanemast põlvkonnast (keda eelnevalt tähistas *rõdu*) on nüüd saanud abstraktsem *kriitiline ring*, lava tähistab tantsupõrandat, noorema põlvkonna esindajad on *näitlejad*. Noorem põlvkond tervikuna on *nägude ja hääle popurrii*, mille siseselt võib omakorda eristada teatri olulisemaid komponente nagu *loožid*, *orkestriring*, *esinäitlejad* ja *koor*. Lavalviibijate kohta täpsustatakse järgmist:

the medley is not only the centre of the stage but contains the only people capable of getting an unobstructed view of it

popurrii ei ole mitte ainult lava keskpunktis, vaid sellesse kuuluvad on ka ainsad, kes võivad lavast takistamatu pildi saada

Seega luuakse kohe loo algul selge põlvkondadevaheline eristus: vanem põlvkond kui etendust jälgiv publik on passiivses rollis, noorem põlvkond kui näitlejaskond on aga see, kes etendust ellu viib. Seda loo algul loodud kujutluspilti on oluline silmas pidada, kuna loo teises pooles leiab aset järgnev stseen, kus Bernice lubab oma juuksed maha lõigata ning lisab täpsustuseks:

“Of course I’m charging admission, but if you’ll all come down and encourage me I’ll issue passes for the inside seats.”

„Muidugi võtan ma pealtvaatamise eest piletiraha, aga kui te kõik minuga kaasa tulete ja mind julgustate, siis jagan pealtvaatajatele juuksuritöökoja enda vabad istekohad.“

Bernice’i vestluspartner ütleb selle peale järgmist:

“I’ll take a box right now.”

„Ma reserveerin kohe ühe looži.“

Seega aktsepteerivad ka tegelased ise autori poolt loo algul loodud võrdlust näitlejate ning näitlemisega, kuna Bernice räägib oma juuste mahalõikamisest kui *etenduse andmisest*, mille nägemiseks tema vestluspartner soovib reserveerida *looži*. Ülaltoodud näidet üksikult vaadeldes võib selle tähendus aga jääda ebamääraseks, kuna sõnadel *admission*, *pass* ja *box* on kõigil hulga erinevaid tähendusi. Lisaks äratoodud näidetele leidub viiteid näitlemisele veel mujalgi tekstis. Näiteks tõmbab Bernice endale seltskonnas tähelepanu *repliikidega*, mis on talle Marjorie poolt ette antud, ning olukorrad, kus Bernice neid repliike kasutab, on enamasti eelnevalt *läbi mängitud/harjutatud*.

Seega on kujundliku keelekasutuse poolest rikka teksti puhul eriti oluline hoida silmad lahti kujundite osas, mis hakkavad tekstis korduma, kuna see on autori taotluseks mingit ideed eriliselt esile tuua. Korduvad kujundid sunnivad tähelepanelikkusele terve teksti osas, kuna neile võib esineda vähemsilmapaistvaid viiteid kohtades, kus sõnadel võib olla palju erinevaid tähendusi.

Teine olulisem teema, mille puhul loo käigus kujundlikku keelekasutust korduvalt esineb, on juuksed ja juuste lõikamine, millest üks näide on juba eelnevalt ära toodud teadvuse voolu edasiandmise kujul.

Järgnevad on tavakeelele omased kujundlikkust sisaldavad näited, kus kujundlik element on lähtetekstis ja tõlkes erinev:

“He doesn’t care a snap of his fingers about you.”   „Tal ei ole sinust sooja ega külma.“

It was ugly as sin – she had known it would be ugly as sin.   Vaatepilt oli **kole kui öö** – ta teadis, et vaatepilt saab olema **kole kui öö**.

“If [a girl] looks like a million dollars she can talk about Russia, ping-pong, or the League of Nations and get away with it.”   „Kui [tüdruk] on **silmipimestavalt ilus**, siis võib ta edukalt rääkida nii Venemaast, lauatennisest kui ka Rahvasteliidust.“

Ülaltoodud näidete kujundlikke komponente võib ühiselt nimetada fraseologismideks. Fraseologism on „keeles laialt käibiv püsiv tavapärane sõnade ühend, millele on omane osade tähenduslik kokkukuulumine ning hrl ka metafoorsus“ (Erelt 2007a: lõik 2).

Esimeses näites on kõnekujundiks metafoor. Järgmises kahes näites sisaldab lähtetekst (otsest) võrdlust, kusjuures sisu poolest on tegu antonüümidega – esimesel juhul tähistatakse võrdlusega omadust *väga kole*, teisel juhul omadust *väga ilus*. Kui esimeses kahes näites on lähtetekstis esinev kõnekujundiks olev stiilivõte õnnestunud säilitada ka tõlkes, siis kolmandas näites on otsene võrdlus tõlkes asendunud poeetilise varjundiga määrsõnaga.

Esimese näite metafoori *not give a snap of one’s fingers* tähendus ilma kujundlikkuseta oleks „üldse mitte hoolima“. Tõlkeks sobiks peale valituks osutunud *ei ole sooja ega külma* näiteks ka *ei hooli karvavõrdki* või *ei hooli mitte põrmugi*.

Teise näite lähteteksti võrdlust *ugly as sin* kasutab Bernice oma uut lühikest soengut esimest korda nähes. See on inglise keeles konventsionaalne sõnaühend, samas eesti keeles sellele analoogse kujundlikkusega vastet ei ole; konventsionaalne võrdlus kellegi/millegi koleduse kirjeldamiseks on näiteks *kole kui öö*. FES annab küll teisigi välise ilu puudumist edasiandvaid võrdlusi, näiteks *inetu kui ahv/peletis/hernehirmutis*. Samas on neis sisalduv võrdlusalus küllalt konkreetne vastupidiselt originaali abstraktsele *patule*, ning lisaks on need ka oluliselt kõnekeelsema varjundiga. Seetõttu tundub paremini sobivat võrdlus ööga, kuna seegi ei ole käega katsutav ning on oma olemuselt seega veidi abstraktsem. Huvitaval kombel kajastub selles näites ka lähte- ja sihtkultuuri üleüldisem erinevus – Ameerika Ühendriikides, mis on oluliselt religioonikeskem maa kui Eesti, võrreldakse koledust *patuga*, samas kui eesti keeles on võrdlusalune nähtus *öö* pärit loodusest.

Kolmandas näites on lähteteksti võrdlus *like a million dollars* asendunud tõlkes määr sõnaga *silmipimestavalt*, põhjuseks antud konteksti sobiva võrdluse puudumine sihtkeeles. Tuleb tõdeda, et Google'i otsing isegi annab vasteid originaali sõnasõnalisele tõlkele *nagu miljon dollarit*, kuid allikateks on eelkõige Hollywoodi kuulsuste kohta käivad meelelahutus uudised, mis on tõenäoliselt refereeritud otse ingliskeelsest allikast ning ei pruugi keelekasutuse seisukohalt just kõige usaldusväärsemad olla. Seega on lähtekeele kõnekujund eesti keeles isegi mingil määral kasutuses ning tõenäoliselt on ka selle sisu üldjuhul arusaadav, kuid siiski pole see lähte- ja sihtkeeles võrdväärset konventsionaalne ning jääb eesti keeles võõrapäraseks. FES pakub nimisõna fraasi *väga ilus* kujundlikuks väljenduseks otsese võrdluse näol näiteks *ilus kui ladvaõun/maasikas/roos*, mis siiski ei anna ehk piisavalt hästi edasi originaali ülivõrret ning on praegusel ajal pigem vanamoelised. Sama võib öelda ka fraseologismi *ilus kui päev* kohta, mis olnuks antonüüm eelmises näites kasutatule. Seega pole siinkohal

õnnestunud säilitada originaalteksti stiilielemendi täpset vormi, kuid kujundlikkus on sellegipoolest säilinud ning tõlge peaks võrdväärselt edasi andma originaali sisu.

5. KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö eesmärk oli tõlkida F. Scott Fitzgeraldi kaks lühijuttu inglise keelde. Neid täiendab tõlkeanalüüs, mille sihiks oli käsitleda autorile omaseid stiilivõtteid nende iseärasuste, funktsioonide ja teksti sisulise poolega suhestumise seisukohalt, tuues sealjuures välja ka tõlkimisel tekkinud probleemid ning võimalikud lahendused.

Analüüs oli ajendatud tõlkeuniversaalist, mille kohaselt esineb tendents poetilise keelekasutuse poolest rikka originaalteksti vaesestumisele tõlkimise käigus, mille üheks oluliseks põhjuseks on lähteteksti ebapiisav mõistmine.

Analüüsi esimene peatükk käsitles probleemseid sõnu ja väljendeid. Mitmel juhul raskendas sobiva vaste leidmist või selle kasutuse mõistmist lähteteksti ajaline ja ruumiline kontekst. Peatükk käsitles ka konkreetse nimetuse tõlkimist kirjeldava nimetusega ning ühendverbide tõlkimist, millele puudus sihtkeeles lähtekeelsele variandile võrdväärselt ökonoomne vaste – lahenduseks oli tõlkida neid sõltuvalt kontekstist või kõnelejast mitmel erineval moel, võttes aluseks väljendi definitsiooni tervikuna või osaliselt.

Korduvuste all käsitlesin lausesisest ja lauseülest, täielikku ja osalist kordust. Korduvuste säilitamisel esines probleeme lühijutus „Bernice Bobs Her Hair“, põhjuseks lähte- ja sihtkeele grammatiline või sõnavaraline mittevastavus. Sõnatüvede korduse puhul võis sõnavaraline mittevastavus seisneda sealjuures ka selles, et samatüvelised vasted olid sihtkeeles küll olemas, kuid neist ühe tähendus oli lähtekeelse variandiga mõnevõrra nihkes ning seega ei sobinud teksti sisuliselt.

Sidususe alla kuuluvateks peamisteks stiilivõteteks olid asündeton ja polüsündeton, lause alustamine sidesõnaga, mõttekriipsude kasutamine mitmel erineval eesmärgil.

Mõttekriipsu kasutus oli eriti ilmekas neil juhtudel, kui see asendas teksti sisu seisukohalt loogilist sidesõna – seeläbi oli lause erinevate osade suhestumise mõistmine raskendatud. Erinevalt korduvustest ning ka kõnekujunditest tuleb sidususvõtete puhul märkida, et keelelise vastavuse seisukohalt ei esinenud nende tõlkes säilitamisel probleeme.

Kõnekujundite peatükk käsitles metafoori ja selle alaliiki isikustamist, metonüümiat ja selle alaliiki sünekdoohhi, tavakeeles käibivaid ja autori originaalseid kõnekujundeid. Mõnevõrra tekitasid raskusi eelkõige tavakeelsed kultuurispetsiifilised kõnekujundid, kui lähtekeelsele kõnekujundile ei leidunud samalaadset kujundlikku elementi sisaldavat kõnekujundit sihtkeeles. Lühijutu „Bernice Bobs Her Hair“ puhul oli silmapaistev teatud kujundite kordumine loo erinevates osades, mis nõudis ka suuremat tähelepanelikkust, kuna mõnel juhul esines neile viiteid kontekstis, kus sõnadel võinuks olla ka mitmeid teisi tähendusi.

Üldiselt võib öelda, et poeetilise teksti tõlkimise aluseks on ühest küljest algteksti iseärasuste märkamine ning nende funktsioonide mõistmine, teisest küljest tõlkijapoolne tunnus, et algtekstis esineb tavakeele mõistes ebatavaline keelekasutus, mistõttu peab ka vastav tõlge mõjuma kummastavana. Nagu ka analüüsist lähtus, pole see ometi alati võimalik või ei ole lihtsalt mõistlik. Esimesel juhul seetõttu, et autor ja tõlkija töötavad siiski erinevates keeltes ning paratamatult esineb kahe keele vahel ebakõlasid. Teisel juhul seetõttu, et stiili kõrval tuleb arvestada ka teksti sisuga – ühe säilitamiseks ei saa teist ohvriks tuua. Tõlkija ülesandeks tõlkimisel on seega „manada emakeele rikkuste varal esile ligilähedaselt samasugune tulevärk“ (Soosaar 1984: 664).

6. KASUTATUD KIRJANDUS

6.1 Esmased allikad

Fitzgerald, F. Scott. 1920. Bernice Bobs Her Hair. *Flappers and Philosophers*. eBooks @ Adelaide. Saadaval
http://ebooks.adelaide.edu.au/f/fitzgerald/f_scott/flappers/chapter5.html, vaadatud
 12.05.2013.

Fitzgerald, F. Scott. 1925. The Baby Party. *All the Sad Young Men*. eBooks @ Adelaide. Saadaval
http://ebooks.adelaide.edu.au/f/fitzgerald/f_scott/all/chapter3.html,
 vaadatud 12.05.2013.

6.2 Teisesed allikad

Aixelá, Javier Franco. 1996. Culture-specific Items in Translation. Román Álvarez ja M. Carmen África Vidal (toim.) *Translation, Power, Subversion*. Clevedon: Multilingual Matters Limited. 52–78.

Baker, Mona. 1993. Corpus Linguistics and Translation Studies. Implications and Applications. Mona Baker, Gill Francis ja Elena Tognini-Bonelli (toim.) *Text and Technology: In Honour of John Sinclair*. Amsterdam: John Benjamins. 233-250.

Dobrinescu, Anca Mihaela. 2010. Modernist Discourse - Texts in Context. *Petroleum - Gas University of Ploiesti Bulletin, Philology Series*, 62: 1, 141–146.

Eagleton, Terry. 1996. Introduction: What is Literature? *Literary Theory: An Introduction*.

Teine trükk. Oxford: Blackwell Publishing. 1–14.

Eco, Umberto. 2009. *Kuus jalutuskäiku kirjandusmetsades*. Tõlkinud Ene-Reet Soovik.

Tallinn: Varrak.

EKSS = *Eesti keele seletav sõnaraamat*. 2009. Toimetanud Margit Langemets, Mai Tiits,

Tiia Valdre, Leidi Veskis, Ülle Viks, Piret Voll. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Saadaval <http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi>, vaadatud 12.05.2013.

Erelt, Tiiu. 2007a. Leksikoloogia: Leksikoloogia harud: Fraseoloogia. *Eesti keele käsiraamat*. Saadaval

<http://www.eki.ee/books/ekk09/index.php?id=544&p=6&p1=5>, vaadatud 12.05.2013.

Erelt, Tiiu. 2007b. Leksikoloogia: Leksikoloogia harud: Täendusülekanded. *Eesti keele käsiraamat*. Saadaval

<http://www.eki.ee/books/ekk09/index.php?p=6&p1=5&id=538>, vaadatud 12.05.2013.

Erelt, Tiiu. 2007c. Ortograafia: Kirjavahemärgid: Mõttekriips. *Eesti keele käsiraamat*.

Saadaval <http://www.eki.ee/books/ekk09/index.php?id=82&p=2&p1=11>, vaadatud 12.05.2013.

Fitzgerald, F. Scott. 2011. Maipüha. Tõlkinud Malle Klaassen. *Maipüha*. Tallinn: Eesti Raamat. 5–81.

FES = Eesti fraseologismide elektrooniline alussõnastik. 2011. Koostanud Asta Õim, Katre

Õim. Saadaval <http://www.folklore.ee/justkui/sonastik/index.php?t=1>, vaadatud 12.05.2013.

Festart = Festarti sõnaraamat: Inglise-eesti / eesti-inglise sõnaraamat versioon 2010 PRO.

Saadaval <http://www.festart.ee/est/tarkvara/tooted.html>, vaadatud 12.05.2013.

- Greene, Roland *et al* (toim). 2012. Asyndeton. *The Princeton Encyclopedia of Poetry & Poetics*. Neljas trükk. Princeton: Princeton University Press. 97–98.
- Halliday, Michael A. K. ja Ruquiya Hasan. 1976. *Cohesion in English*. London: Longman.
- Kaldjärv, Klaarika. 2007. *Autor, jutustaja, tõlkija. Borgese autofiktsioonid eesti keeles*. Dissertationes philologiae romanicae Universitatis Tartuensis 3. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus. Saadaval http://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/4762/kaldjarv_klaarika.pdf?sequence=3, vaadatud 12.05.2012.
- Kenny, Dorothy. 2009. Equivalence. Mona Baker ja Gabriela Saldanha (toim.) *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. Teine trükk. Abington: Routledge. 96–99.
- Lakoff, George ja Mark Johnson. 2011. *Metafoorid, mille järgi me elame*. Tallinn: TLÜ Kirjastus.
- Leech, Geoffrey ja Mick Short. 2007. *Style in Fiction: A Linguistic Introduction to English Fictional Prose*. Teine trükk. Harlow: Pearson Education Limited.
- Leviosa, Sara. 2009. Universals. Mona Baker ja Gabriela Saldanha (toim.) *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. Teine trükk. Abington: Routledge. 306–310. Macmillan Dictionary. Macmillan Publishers Limited. Saadaval <http://www.macmillandictionary.com/>, vaadatud 12.05.2013.
- Meredith, James H. 2004. Fitzgerald and War. Kirk Curnutt (toim.) *A Historical Guide to F. Scott Fitzgerald*. Oxford: Oxford University Press.
- Merilai, Arne. 2007. Luule poeetika. *Poeetika: gümnaasiumiõpik*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus. 15–88.
- Merriam-Webster Online Dictionary. Saadaval <http://www.merriam-webster.com/>, vaadatud 12.05.2013.

- Naciscione, Anita. 2010. Phraseological units in the web of discourse. *Stylistic Use of Phraseological Units in Discourse*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 121–174.
- Newman, Aryeh. 1994. Translation Equivalence: Nature. R. E. Asher ja J. M. Y. Simpson (toim.) *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. Oxford ja New York: Pergamon Press. 4694–4700.
- Newmark, Peter. 1988. *A Textbook of Translation*. New York ja London: Prentice Hall.
- North Carolina State University. Questions on Conjunctions. Saadaval <http://www.ncsu.edu/ncsu/grammar/Conjunc3.html>, vaadatud 12.05.2013.
- OALD = Oxford Advanced Learner's Dictionary. 2011. Oxford University Press. Saadaval <http://oald8.oxfordlearnersdictionaries.com/>, vaadatud 12.05.2013.
- Pajusalu, Renate. 2009. *Sõna ja tähendus*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Parks, Tim. 2007. *Translating Style: A Literary Approach to Translation, a Translation Approach to Literature*. Teine trükk. Manchester: St. Jerome.
- Pelzer, Linda C. 2000. *Student Companion to F. Scott Fitzgerald*. Westport: Greenwood Press.
- Salecl, Renata. 2000. Sõja kunst ja kunsti sõda. Tõlkinud Jan Kaus. *Sirp*, nr 36. Saadaval <http://www.sirp.ee/archive/2000/06.10.00/Sots/sots1-4.html>, vaadatud 12.05.2013.
- Silva Rhetoricae*. Toimetanud Gideon O. Burton. Brigham Young University. Saadaval <http://rhetoric.byu.edu/>, vaadatud 12.05.2013.
- Soosaar, Enn. 1984. Korraldatud emakeel tõlkija vaatevinklist („Kirjakeele korraldus nüüd ja praegu”). *Keel ja Kirjandus*, nr 11, 664–672.
- Steiner, George. 2008. Täppiskunst. Tõlkinud Triinu Pakk. *Loomingu Raamatukogu*, nr 33–34, 27–44.

Valdmets, Maarja. 2011. Rendering the Author's Style While Translating Fiction (On the Basis on F. Scott Fitzgerald's Novel Tender Is the Night and Its Estonian Translation). Avaldamata bakalaureusetöö. Germaani-Romaani Keelte ja Kultuuride instituut, Tallinna Ülikool, Tallinn, Eesti.

Warner, Michael. The Bob. Saadaval <http://www.hairarchives.com/private/1920s.htm>, vaadatud 12.05.2013.

Wikipedia kaastöölised. Dimensional lumber. Wikipedia, the free encyclopedia. Saadaval http://en.wikipedia.org/wiki/Dimensional_lumber#Dimensional_lumber, vaadatud 12.05.2013.

Wikipedia kaastöölised. Shell shock. Wikipedia, the free encyclopedia. Saadaval https://en.wikipedia.org/wiki/Shell_shock, vaadatud 12.05.2013.

Õim, Asta. 1991. *Sünonüümisõnastik*. Tallinn: oma kulu ja kirjadega. Saadaval <http://portaal.eki.ee/dict/synonymid>, vaadatud 12.05.2013.

Young, Frank. 2002. Appeal: Definition of pump and slipper dance. Google Groups. Saadaval https://groups.google.com/forum/?fromgroups=#!topic/alt.usage.english/zJCbgRKm3_o, vaadatud 12.05.2013.

SUMMARY

Maarja Valdmets

F. Scott Fitzgeraldi lühijuttude „The Baby Party“ ja „Bernice Bobs Her Hair“ tõlked ja nende analüüs

Translation and Analysis of the Short Stories “The Baby Party” and “Bernice Bobs Her Hair” by F. Scott Fitzgerald

Master’s thesis

2013

160 pages

The aim of this Master’s thesis was to translate the two short stories into Estonian, accompanied by an analysis that examined the stylistic devices used by the author from the viewpoint of their peculiarity and functions, while also pointing out problems that occurred while translating them and the possible solutions to the problems.

The analysis was motivated by the concept that insufficient understanding of the peculiarities of the original text and their effect on the content is one of the reasons for the existence of such universals of translation which involve lessening the poetic effect of the original work in the course of translation.

The analysis was divided into four parts. The first part was concerned with problematic words and phrases. Some issues that were covered included translating a specific name by a descriptive one, translation determined by the temporal and spatial context of the original text, lack of an equivalent in the target language and therefore using the definition for the basis of the translation.

The remaining three parts were concerned with stylistic peculiarities of the author’s use of language. The subsection on repetition revealed problems due to grammatical and lexical inconsistencies between the source and target language. The subsection on figures of speech analysed the somewhat problematic nature of translating trite figures of speech. The subsection on cohesion, however, showed that the translation of cohesive devices from English into Estonian should not present any major problems.

The thesis could benefit beginning translators, for it uses two specific texts for an in-depth analysis of its stylistic peculiarities and their functions in the text. In addition, it touches upon some of the more general features of fictional texts, their translation, translation problems and solutions.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina _____ Maarja Valdmets _____
 (autori nimi)
 (sünnikuupäev: _____ 14.10.1988 _____)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

_____ F. Scott Fitzgeraldi lühijuttude _____
 _____ „The Baby Party“ ja „Bernice Bobs Her Hair“ _____
 _____ tõlked ja nende analüüs _____
 _____,
 (lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on ___ prof. _____ Krista Vogelberg _____,
 (juhendaja nimi)

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, _____

19.05.2013